

वार्षिक प्रगति तथा तथ्यांक पुस्तिका

आ.व.२०८०/८१

लुम्बिनी प्रदेश सरकार

कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय

कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र

खजुरा, बाँके (नेपाल)

सूचना अधिकारी

नाम: सुजिता शर्मा

पद: वरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत (अधिकृतस्तर आठौं)

सम्पर्क नं. ९८५८०६०४४२

कार्यालय ईमेल: abpstckhajura@gmail.com

वेबसाइट: abpstclumbini.gov.np

कार्यालय सम्पर्क नं. ०८१-५६०४४२

लुम्बिनी प्रदेशको सामाजिक, भौगोलिक तथा जैविक विविधताले उपलब्ध गराएको अवसर, सम्भावना तथा समय सापेक्ष कृषि प्रविधिको प्रयोगबाट कृषि उत्पादन सामग्री एवं पूर्वाधारमा आवश्यक श्रोत साधन व्यवस्थापन मार्फत कृषि क्षेत्रमा विकास गर्न कृषकहरुको माग तथा क्षमतालाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनका लागि विभिन्न प्रकृतिका कृषि प्रविधि विस्तार तथा अनुसरण विधि प्रक्रियाहरु अवलम्बन गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिन्छ । संघीयता पश्चात संस्थागत संरचना अनुसार कृषि विकासमा आवद्ध तिनै तहका सरकारी कार्यालय, गैर सरकारी संघ संस्था र निजी क्षेत्रहरुबाट कृषक एवं उद्यमीहरुको माग, अवसर र संभावनाको आधारमा कृषि क्षेत्रको विकास र संस्थागत रूपमा मूल्य श्रृंखलाको आधारमा नियमित प्राविधिक सेवा टेवा तथा कृषिजन्य उत्पादन सामग्री वितरण सहयोग, कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोगका साथै सीप तथा क्षमता विकास कार्यक्रम मार्फत आधुनिकीकरण, व्यवसायीकरण र औद्योगिकरणमा सहयोगात्मक भूमिका निर्वाह गर्नुपर्ने दायित्व देखिन्छ । साथै प्रदेश र स्थानीय तह अन्तर्गत कृषि क्षेत्रमा कार्यरत कृषि प्राविधिक कर्मचारीहरुलाई नवीनतम तथा समय सापेक्ष प्रविधि तथा संस्थागत विकासमा विषयगत क्षमता अभिवृद्धिका साथै वृत्ति विकास गर्न आवश्यक रहेको देखिन्छ ।

कृषि विकासको एतिहासिक संस्थागत विकास वि.सं. १९७८ बाट शुरू भएता पनि वि.सं. २००८ सालमा कृषि विभागको स्थापना भै स्थापनाकाल देखि नै कृषि प्रविधि विस्तार तथा सेवा टेवाको माध्यमबाट नेपालको कृषि विकासका लागि महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दै आएकोमा वर्तमान संवैधानिक व्यवस्था अनुसार कृषि क्षेत्रमा विगतमा क्षेत्रिय कृषि तालिम केन्द्रबाट सम्पादन गरिदै आइरहेका तालिम सम्बन्धी कार्यहरु हाल यस कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्रबाट कार्यान्वयन हुँदै आइरहेको छ । समृद्ध लुम्बिनी आत्मनिर्भर प्रदेश बनाउने आकांक्षालाई आत्मसात गर्दै यस कार्यालय मार्फत लुम्बिनी प्रदेश तथा स्थानीय तहमा कार्यरत कृषि प्राविधिकका साथै लुम्बिनी प्रदेशका बाह्रै जिल्लामा रहेका व्यवसायिक कृषकहरुलाई विभिन्न विषयमा दक्ष, सक्षम, सवल, अनुभवी र आत्मनिर्भर उद्यमी बनाउने उद्देश्य अनुरूप व्यवसायिक तालिम तथा सिप विकास कार्यक्रमहरु संचालन हुँदै आइरहेको छ । साथै हाल थप कार्यविवरण बमोजिम कृषकलाई कृषि उद्यमी बनाई आत्मनिर्भर बनाउन कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग सम्बन्धी परामर्श सेवामूलक कार्य पनि गर्ने सोच राखी अगाडि बढ्ने कार्यको थालनी गरिदै आइएको छ । कृषि क्षेत्रमा भएका अनुसन्धानहरुबाट विकास तथा अद्यावधिक भएका समय सापेक्ष कृषक मैत्री उन्नत प्रविधिलाई स्वयम् अगुवा कृषक तथा सहायक स्तर देखि आठौँ तहका अधिकृतस्तर सम्मका यस प्रदेश वा प्रदेश अन्तर्गतका स्थानीय तहमा कार्यरत कृषि प्राविधिकहरु मार्फत तालिम तथा प्रसार सेवा प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न यस कार्यालयले तालिम तथा प्रदर्शनी कार्यक्रमहरु संचालन गरी विषयगत सिप तथा क्षमता अभिवृद्धि गर्न भूमिका खेल्दै आएको छ । तालिमको गुणस्तर बृद्धि गर्न विभिन्न निकाय, श्रोत तथा अनुसन्धान केन्द्रसँग समन्वय र सहकार्य गर्दै स्थलतगत तालिम तथा भ्रमण गर्दै आएको छ ।

यस कार्यालयको श्रोत साधन, जनशक्ति तथा कार्य विवरणका आधारमा पारदर्शिता, सुशासन तथा प्रगति सम्बन्धी सूचना सार्वजनिकरण गर्न सम्पादित कार्यहरुको तथ्याङ्क अभिलेखिकरण र प्रगति विवरण सहितको वार्षिक प्रगति तथा तथ्याङ्क पुस्तिका (आ.व ०८०/८१) प्रकाशन गरिएको छ । यो पुस्तिकाले आगामी वर्षमा विभिन्न निकायहरु बीच कार्यक्रम कार्यान्वयनमा समन्वय र सहकार्य गर्न समेत सहयोग पुग्ने अपेक्षा राखेको छु । अन्त्यमा, यस पुस्तकको प्रकाशनमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्नुहुने कार्यालयका वरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत, श्री सुजिता शर्मा लगायत कार्यालय परिवारलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

श्रीधर ज्ञवाली

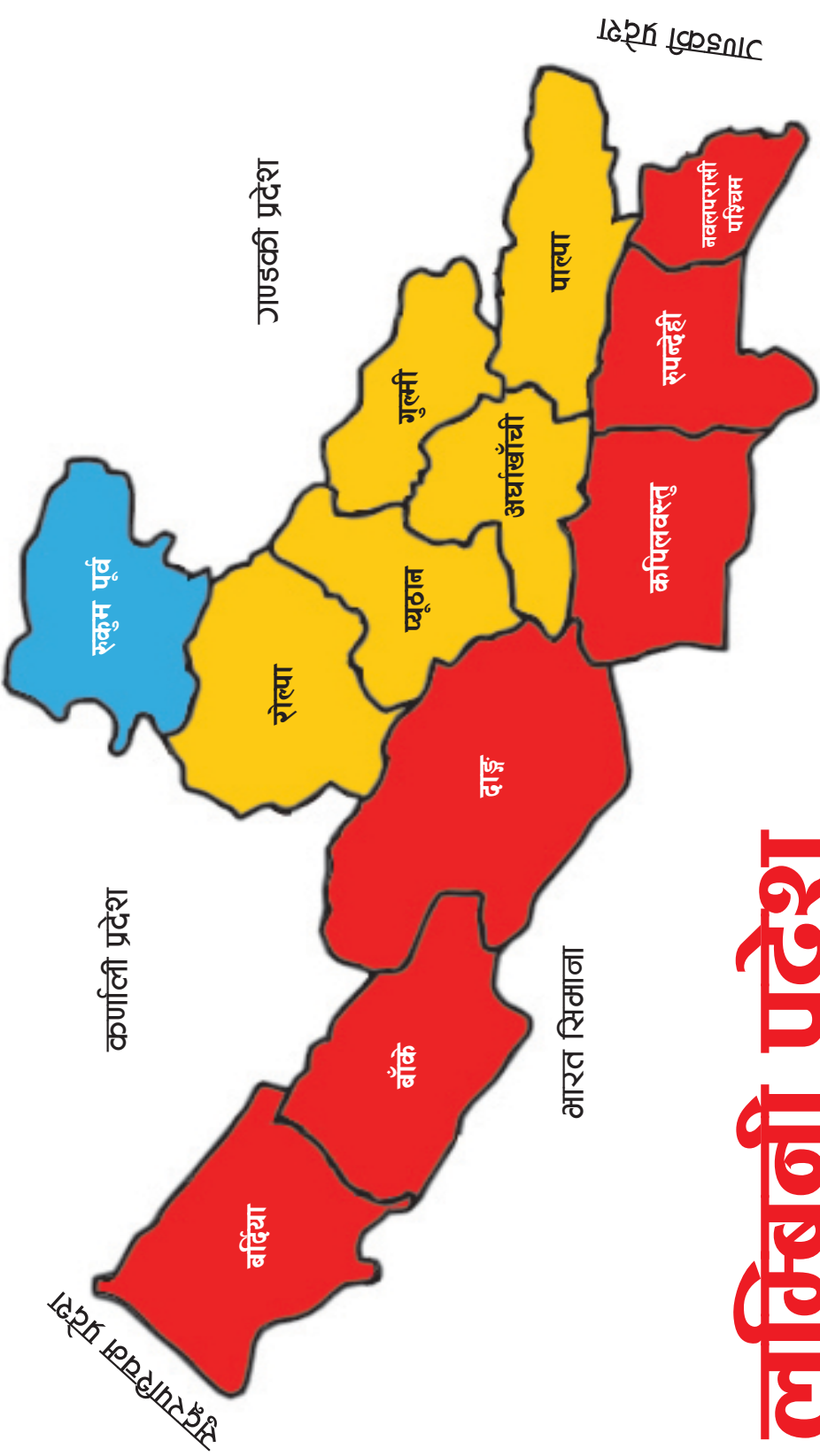
कृषि प्रसार निर्देशक

निमित्त कार्यालय प्रमुख

कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र

खजुरा, बाँके

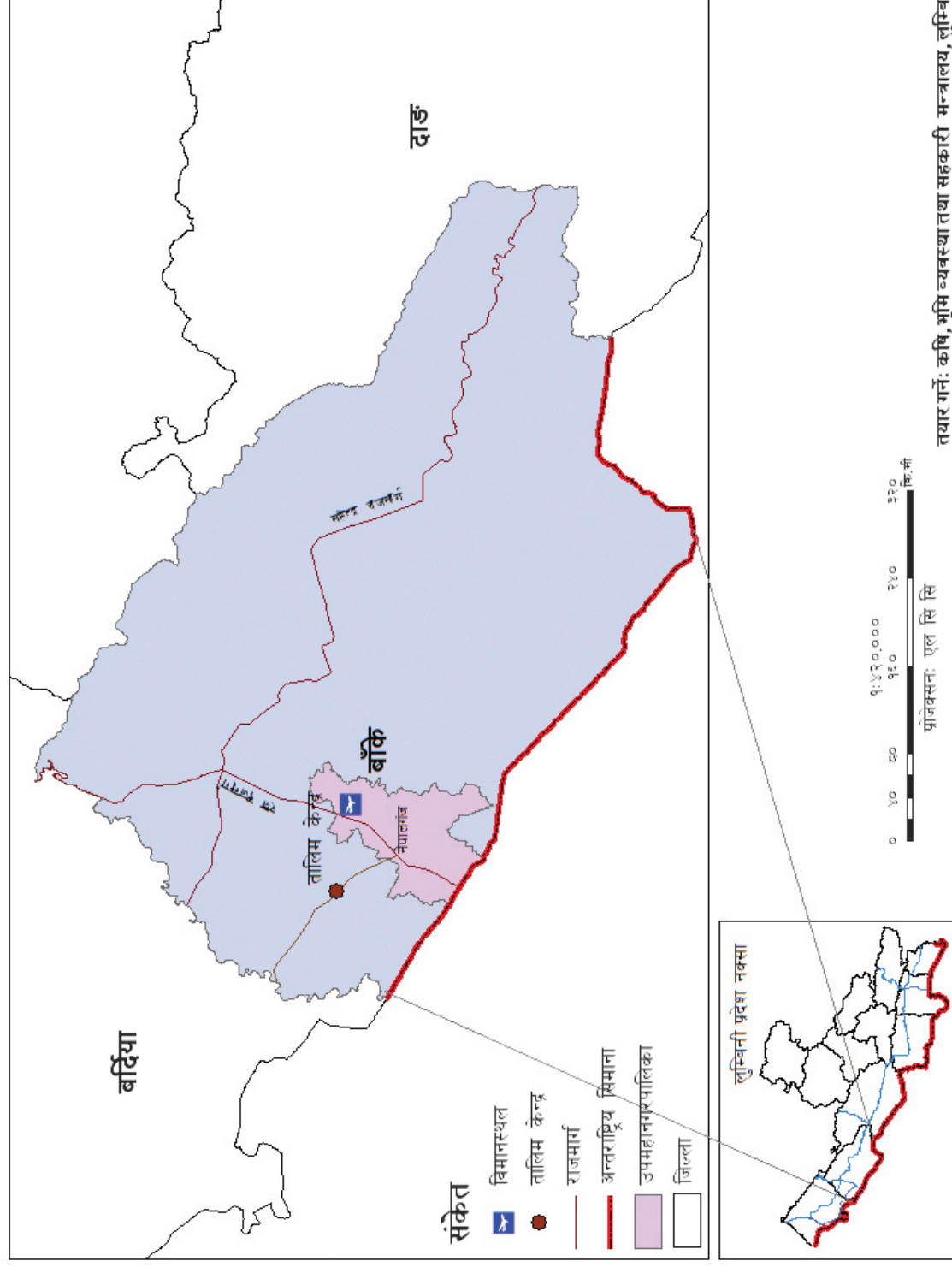
कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र, खजुरा, बाँकेद्वारा
सेवा प्रवाह जिल्लाहरू

लुम्बिनी प्रदेश

कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र, खजुरा बाँकेको अवस्थिती

उ

विषय सूची

क्र.सं.	शीर्षक	पृष्ठ संख्या
	खण्ड-१ प्रदेशको परिचयात्मक विवरण (१-७)	
१.१.	लुम्बिनी प्रदेशको संक्षिप्त परिचय	१
१.२.	प्रदेशको नामाकरण	१
१.३.	भौगोलिक स्थिति	१
१.४.	जनसंख्या र जनघनत्व	४
१.५.	शैक्षिक स्थिति	४
१.६.	वन जंगल सम्बन्धी विवरण	५
१.७.	प्रदेशको कृषि विकास स्थिति	६
१.७.१.	कृषिमा संलग्न कृषक संख्या	६
१.७.२.	प्रदेशको मुख्य खाद्यान्न बाली र उत्पादकत्व	७
१.७.३.	कृषि प्रविधि विकास र प्रसारको स्थिति	७
१.७.४.	कृषि व्यवसायीकरण तथा बजारीकरण	७
१.७.५.	बजार पूर्वाधार स्थिति	
	खण्ड-२ कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्रको परिचय (८-४५)	
२.१.	कार्यालयको परिचय	८
२.२.	कार्यालयको उद्देश्य	८
२.३.	कार्यालयको संगठन संरचना	९
२.४.	कार्य विवरण	९
२.५.	कार्य क्षेत्र	१०
२.६.	नागरिक वडापत्र	१०
२.७.	जनशक्ति विवरण (आ.व.२०८०/०८१)	११
२.८.	कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण (आ.व.२०८०/०८१)	११
२.९.	स्थापनाकाल देखि हालसम्म कार्यरत कार्यालय प्रमुखहरू	१२
२.१०.	स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम (आ.व.०८१/०८२)	१३
२.११.	आ.व.२०८०/०८१ मा सम्पन्न कार्यक्रमहरूको विवरण	१४
२.१२.	कार्यालय परिसरमा कृषि प्रविधि प्रदर्शनी	१६
२.१३.	अन्य कार्यालयहरूसँग समन्वयको अवस्था	२०
२.१४.	तालिम संचालनमा गरिएका नविनतम प्रयासहरू	२०
२.१५.	तालिम प्रभावकारिता विश्लेषण	२१
२.१६.	आ.व. २०८०/०८१ को प्रगति विवरण	२४
२.१७.	पाँच वर्षको अवधिमा संचालित तालिमको तुलात्मक विश्लेषण	२५
२.१८.	मुख्य उपलब्धिहरू (२०८१/०८२)	२७
२.१९.	आ.व ०८०।८१मा संचालित कार्यक्रमहरूमा सहभागी कृषक एवं कर्मचारीहरूको विवरण	३०
२.२०.	आ.व. २०८०/८१ तालिममा आन्तरिक तथा बाह्य प्रशिक्षकको विवरण	४५

खण्ड-३ विभिन्न प्राविधिक शाखाहरूको कार्यविवरण तथा संचालित कार्यक्रमहरूको विवरण (४७-४८)

३.१.	कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग शाखा	४७
३.२.	कृषि व्यवसाय तालिम शाखा	४७
३.३.	प्रशासन शाखा	४७
३.३.१.	लेखा फाँट	४७
३.३.२.	सामान्य प्रशासन तथा स्टोर फाँट	४७
३.३.३.	सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि	४८
३.४.	प्राविधिक शाखाहरूबाट संचालित कार्यक्रमहरूको विवरण	४८
३.४.१.	कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग शाखा	४८
३.४.२.	कृषि व्यवसाय तालिम शाखा	४८

खण्ड-४ विविध (४९-५६)

४.१.	तालिम तथा कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धनसँग सम्बन्धित नीति, नियमको संक्षिप्त जानकारी	४९
४.२.	विज्ञहरूको रोष्टर सम्बन्धी विवरण	५६

खण्ड-५ अनुसूचीहरू (५८-८७)

अनुसूचीहरू	५८
------------	----

१.१. लुम्बिनी प्रदेशको संक्षिप्त परिचय

यो प्रदेशमा नेपालको संविधानको अनुसूची-४ बमोजिम नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम), रूपन्देही, कपिलवस्तु, पाल्पा, अर्घाखाँची, गुल्मी, रुकुम (पूर्वी भाग), रोल्पा, प्यूठान, दाङ्ग, बाँके र बर्दिया गरी बाह्र जिल्ला मध्ये उच्च पहाड एक जिल्ला, पहाडमा पाँच जिल्ला र तराईमा छ जिल्ला रहेका छन् । यस प्रदेशमा चार उपमहानगरपालिका, ३२ नगरपालिका र ७३ गाउँपालिका गरी कूल १०९ वटा स्थानीय तहहरू रहेका छन् । उत्तरमा पुथा हिमाल देखि दक्षिणमा मर्चवार सम्म, पूर्वमा त्रिवेणी सुस्ता देखि पश्चिममा राजापुर सम्म जम्मा १७,१८० वर्ग किलोमिटर भूभाग रहेको छ । यस प्रदेशले नेपालको कूल क्षेत्रफलको १२.१ प्रतिशत हिस्सा ओगटेको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा बमोजिम यस प्रदेशको जनसंख्या ५१,२२,०७८ रहेको छ ।

यस प्रदेशको आफ्नै मौलिक विशेषता हुनुका साथै शान्तिका अग्रदूत गौतम बुद्धको जन्मस्थल लुम्बिनी, तिलौराकोट तथा थुप्रै बुद्धकालीन ऐतिहासिक र सांस्कृतिक महत्वका सम्पदाहरू यसै प्रदेशमा पर्दछन् । देशको पवित्र धार्मिक तथा साँस्कृतिक स्थलहरू जस्तै स्वर्गद्वारी, रिडी, त्रिवेणी, राम्दी, रानी महल, सुपा देउराली मन्दिर, बागेश्वरी मन्दिर, अम्बिकेश्वरी मन्दिर, धारापानी दाङ्गमा रहेको विश्वको अग्लो त्रिशुल यस प्रदेशमा पर्दछन् । साथै एसियाकै ठूलो दाङ्ग उपत्यका पनि यो प्रदेशमा पर्दछ ।

१.२. प्रदेशको नामकरण

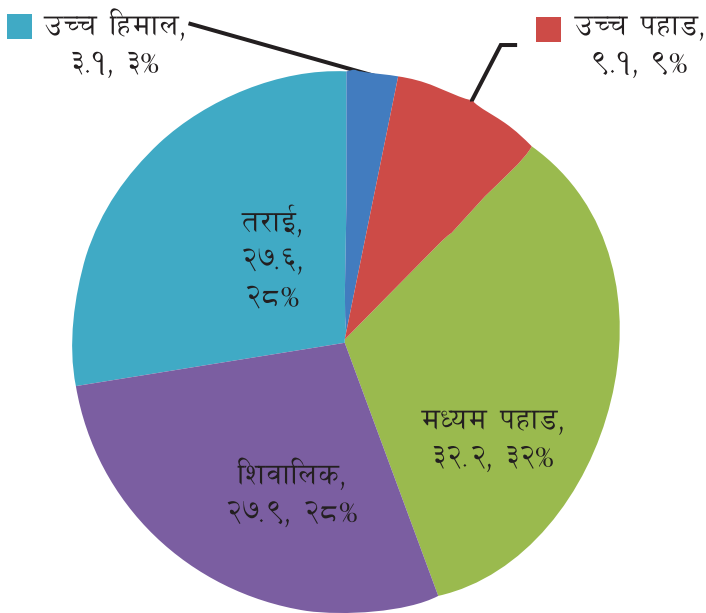
गौतम बुद्धको जन्मस्थल तथा बौद्ध धर्मावलम्बीहरूको पवित्र धार्मिक स्थल लुम्बिनीको नामबाट यस प्रदेशको नामाकरण गरिएको हो । नेपालको संविधानको धारा २२८ र उपधारा (२) बमोजिम यस प्रदेशको प्रदेश सभाबाट मिति २०७७/०६/२० गते राप्ती उपत्यका (देउखुरी) लाई यस प्रदेशको राजधानी र नेपालको संविधानको धारा २९५ को उपधारा (२) बमोजिम प्रदेशको नाम लुम्बिनी प्रदेश नामाकरण गरी प्रदेश राजपत्रमा प्रकाशन भइसकेको छ ।

१.३. भौगोलिक स्थिति

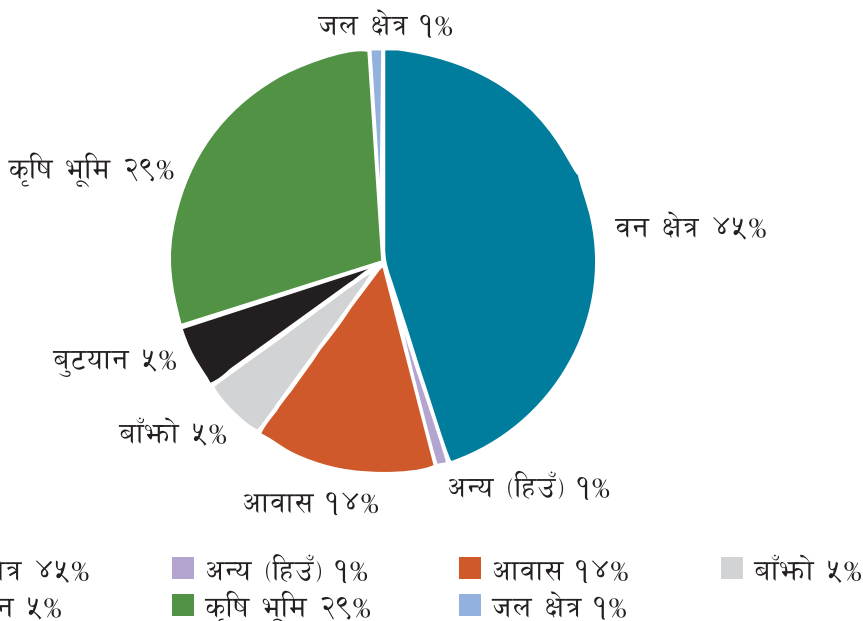
यस प्रदेशको कूल क्षेत्रफल २२,२८८ वर्ग किलोमिटर छ, जुन नेपालको क्षेत्रफलको १५.१ प्रतिशत हुन आउँछ । राष्ट्रिय निकुन्ज र संरक्षण क्षेत्रबाहेक यस प्रदेशको क्षेत्रफल १७,८१० वर्ग कि.मी रहेको छ । यस प्रदेशमा १२ जिल्ला मध्य दाङ्गको क्षेत्रफल सबैभन्दा बढी (१७.२ प्रतिशत) रहेको छ । त्यसपछिका ठूला जिल्लाहरू बाँके र रोल्पा हुन् । बाँकी अन्य जिल्लाहरूको क्षेत्रफलको हिस्सा १० प्रतिशत भन्दा कम रहेको छ । तराईको समथर भू-भागदेखि भित्री मधेस एवम् पहाडी र हिमाली भूगोल समेटेर बनेको यो प्रदेशलाई भौगोलिक आकार, प्राकृतिक स्रोतको विविधतायुक्त उपलब्धता र मानव सभ्यता एवम् संस्कृतिका दृष्टिले मिनी नेपालको रूपमा हेर्न सकिन्छ ।

यस प्रदेशको ३.१ प्रतिशत भूभाग उच्च हिमाल, ९.१ प्रतिशत उच्च पहाड, ३२.२ प्रतिशत मध्यम पहाड, २७.९ प्रतिशत शिवालिक र २७.६ प्रतिशत तराई क्षेत्र रहेको छ । उचाईका आधारमा ५०० मिटर भन्दा कम उचाई भएको क्षेत्र यस प्रदेशमा ४३.३ प्रतिशत रहेको छ भने ५००-१००० मिटर उचाई भएका क्षेत्र २०.४ प्रतिशत र १०००-२००० मिटर उचाई भएका २४.१ प्रतिशत रहेको छ । २०००-३००० मिटर उचाई भएको क्षेत्र ७.४ प्रतिशत, ३०००-४००० मिटर उचाई भएको क्षेत्र ३.० प्रतिशत, ४०००-५००० मिटर उचाई भएको क्षेत्र १.६ प्रतिशत र ५००० मिटर भन्दा बढी उचाई भएको क्षेत्र ०.३ प्रतिशत जति रहेको छ ।

चित्र : भौगोलिक अवस्था

यस प्रदेशको कुल क्षेत्रफल मध्ये २९ प्रतिशत (६,५५८ वर्ग कि.मि.) जमिन खेती योग्य रहेको छ । त्यसै गरी, वन क्षेत्र ४५ प्रतिशत (१०,०८७ वर्ग कि.मि.), बुट्यान ५ प्रतिशत (१,१८८ वर्ग कि.मि.), र जल क्षेत्र १ प्रतिशत (१३६ वर्ग कि.मि.) रहेको छ । (प्रदेश योजना आयोग, २०७६) । प्रदेशको भू-उपयोग स्थिति अनुसार यो प्रदेशमा करिब ५ प्रतिशत (१,०७६ वर्ग कि.मि.) (१,०७,६०० हेक्टर) जमिन बाँझो रहेको र आवासले १४ प्रतिशत भूमि ओगटेको छ ।

चित्र : प्रदेशको भू उपयोग स्थिति (स्रोत: प्रदेश योजना आयोग, २०७६)

१.४. जनसंख्या र जनघन्त्व

राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ अनुसार यस प्रदेशको कुल जनसंख्या ५१,२२,०७८ रहेको छ, जसमा महिलाको जनसंख्या ५२.१% र पुरुषको जनसंख्या ४७.९% रहेको छ । प्रदेशमा ११,४१,९०२ घरपरिवार छन् र लैंगिक अनुपात ९२.०१ छ । यो जनसंख्या वि.सं. २०६८ को जनगणना भन्दा १३.८४% बढी हो । प्रदेशका १२ जिल्लामध्ये पहाडी तीन जिल्ला (अर्घाखाँची, गुल्मी, र पाल्पा) मा जनसंख्या वृद्धिदर ऋणात्मक छ, जबकि बाँकी ९ जिल्लामा (१ उच्च पहाडी, २ पहाडी, र ६ तराईका जिल्ला) जनसंख्या वृद्धिदर धनात्मक छ । यस प्रदेशमा १२० जातजाति बसोबास गर्छन् । सबैभन्दा बढी बाहुन क्षेत्री (२५.५%) छन्, त्यसपछि मगर (१४.६%), थारू (१४.३%), मुसलमान (७.१%) र विश्वकर्मा (६.८%) रहेका छन् । अन्य जातजातिहरूको जनसंख्या ५% भन्दा बढी छैन ।

तालिका : क्षेत्रफल र जनसंख्याको अवस्था

जिल्लाहरू	जनसंख्या	जिल्लागत वितरण प्रतिशतमा	क्षेत्रफल वर्ग किमी	जिल्लागत क्षेत्रफलको अंश	जनघनत्व प्रति वर्ग किमी	जनसंख्या वृद्धिदर
रुकुम पूर्व	५६७८६	१.११	६३४.८८	३.६	३४	०.६३
रोल्पा	२३४७९३	४.५८	१२९७.४९	७.३	१२५	०.४३
प्युठान	२३२०१९	४.५३	१६५१.१७	९.३	१७७	०.१६
गुल्मी	२४६४९४	४.८१	१४६१.९	८.२	२१५	-१.२३
अर्घाखाँची	१७७०८६	३.४६	१२३९.०८	७.०	१४८	-१.०५
पाल्पा	२४५०२७	४.७८	१११०.७६	६.२	१७८	-०.६१
नवलपरासी (पश्चिम)	३८६८६८	७.५५	११६१.१३	६.५	५२७	१.४७
रुपन्देही	११२१९५७	२१.९०	१८८५.४१	१०.६	८२५	२.३३
कपिलवस्तु	६८२९६१	१३.३३	१३२०.९३	७.४	३९३	१.७०
दाङ	६७४९९३	१३.१८	३०५९.८१	१७.२	२२८	१.९२
बाँके	६०३१९४	११.७८	१८८२.२७	१०.६	२५८	१.९७
वर्दिया	४५९९००	८.९८	११०५.३६	६.२	२२७	०.७२
लुम्बिनी प्रदेश	५१२२०७८	१००	१७,८१०.१९	१००	२३०	१.२४
नेपाल	२९१६४५७८		१४७,१८१		१९८	०.९२

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको GIS तथ्याङ्क र राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

१.५. शैक्षिक स्थिति

यस प्रदेशका प्रायः सबै ठाउँमा सार्वजनिक विद्यालयहरू सञ्चालनमा रहेका छन् । शिक्षा तथा सामाजिक विकास निर्देशनालयको २०७७ को प्रदेश शैक्षिक दर्पण अनुसार यस प्रदेशमा ५७०७ विद्यालयहरू (आधारभूत देखि माध्यमिक तहसम्मको) रहेका छन् । जसमध्ये ४५८५ सामुदायिक विद्यालयहरू रहेका छन् भने ११२२ संस्थागत विद्यालयहरू रहेका छन् । कुल ४५८५ सामुदायिक विद्यालयहरू मध्ये ४१४ वटा मदरसा, २ वटा गुम्बा र १६ वटा

आश्रम रहेका छन् । माध्यमिक तहसम्म यस प्रदेशमा १३ लाख ९४ हजारको हाराहारीमा विद्यार्थी अध्ययनरत छन् । लुम्बिनी प्रदेशमा सघिय सरकारबाट ६८ वटा विद्यालय नमुना विद्यालय र प्रदेश सरकारले १२ वटा विद्यालयहरुलाई प्रदेश सरकारको रुपमा विकास गरेको छ । प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद्को आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ को वार्षिक प्रतिवेदन अनुसार यस प्रदेशमा प्राविधिक एस.एल.सी. कार्यक्रम तर्फ ६२३० कूल विद्यार्थी भर्ना क्षमता भएका १५८ वटा प्राविधिक शिक्षालय र डिप्लोमा/प्रमाणपत्र तहको कार्यक्रम तर्फ ६७०८ वार्षिक विद्यार्थी भर्ना क्षमता भएका १६० वटा संस्थाहरु रहेका छन् । यस्ता प्राविधिक शिक्षालयका संख्या अनुसार यो प्रदेश दोस्रो स्थानामा रहेको छ । प्राविधिक शिक्षालय भने रुपन्देही, दाङ्ग र बाँकेमा बढी केन्द्रीत छन् ।

१.६.वन जङ्गल सम्बन्धी विवरण

उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेशको विवरण अनुसार प्रदेशमा ९,७४,३८१ हेक्टर वन क्षेत्र रहेको छ जसमा ९३७३४५ हेक्टर सघन वन क्षेत्र छ भने ३७०३६ अन्य काष्ठ तथा बुट्यान क्षेत्र रहेको छ । सबैभन्दा बढी दाङ्गमा र सबैभन्दा कम नवलपरासी (ब.सु.प.) जिल्लामा वन क्षेत्र रहेको छ । बाँके, बर्दिया, रोल्पा, अर्घाखाँची र पाल्पा जिल्लामा ५० प्रतिशत भन्दा बढी भूभागमा वनजङ्गल रहेको छ ।

वनजङ्गलको हिसाबले यो प्रदेश राम्रो स्थानमा रहेको छ । यस प्रदेशको करिब आधा भूभाग वनजङ्गल रहेको छ । यस प्रदेशमा बाँके र बर्दिया गरी दुई ठूला राष्ट्रिय निकुञ्ज रहेका छन् । यस प्रदेशमा राष्ट्रिय वन अन्तर्गत ४०११ वटा सामुदायिक वन क्षेत्र (३९३८९६.०१ हेक्टर), ३७६ वटा कबुलियत वन क्षेत्र (२२६०.२३ हेक्टर), २७ वटा धार्मिक वन क्षेत्र (८१७.४८ हेक्टर), ६ वटा संरक्षित वन क्षेत्र (९८२१९.५५ हेक्टर), ८ वटा साझेदारी वन (२१९८४.१२ हेक्टर), २ चक्ला वन (३१२४ हेक्टर) र ९०४ वटा निजी वन (७३५.४३८ हेक्टर), रहेका छन् । कबुलियत वन प्यूठान, पाल्पा, रोल्पा, रुकुम पूर्व र गुल्मीमा, धार्मिक वन दाङ्ग, पाल्पा, गुल्मी, रूपन्देही, कपिलवस्तु, बर्दिया र रोल्पामा, संरक्षित वन गुल्मी, कपिलवस्तु, प्यूठान र बर्दियामा, साझेदारी वन कपिलवस्तु, रूपन्देही र नवलपरासी र चक्ला वन दाङ्ग र बाँकेमा रहेका छन् । सामुदायिक वन र निजी वन यस प्रदेशका सबै जिल्लामा रहेका छन् ।

तालिका : लुम्बिनी प्रदेशको जिल्लागत रुपमा वन क्षेत्रको विवरण

क्र.सं.	जिल्ला	सघन वन क्षेत्र	अन्य काष्ठ तथा बुट्यान क्षेत्र	कुल वन क्षेत्र (हे.)	कुल वन क्षेत्र (प्रतिशत)
१	नवलपरासी (ब.सु.प.)	२१९६०	३७	२१९९७	
२	रुपन्देही	२५१०५	४०३	२५५०८	
३	पाल्पा	७७९७४	४७९९	८२७७३	
४	कपिलवस्तु	५९०२५	१९४४	६०९६९	
५	गुल्मी	४५२१५	११२४	४६३३९	
६	अर्घाखाँची	७३१४२	८१८	७३९६०	
७	प्यूठान	६४२३५	४३१	६४६६६	
८	रोल्पा	९४४४७	५१५१	९९५९८	
९	पुर्वी रुकुम	५५६५०	१०६००	६६२५०	
१०	दाङ्ग	१९२६८२	८०४३	२००७२५	
११	बाँके	११६३६०	१५४९	११७९०९	
१२	बर्दिया	१११५५०	२१३७	११३६८७	
जम्मा		९३७३४५	३७०३६	९७४३८१	

स्रोत: वार्षिक प्रगति पुस्तिका आ.व. २०७७/०७८, उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय प्रदेश नं.५

१.७. प्रदेशको कृषि विकास स्थिति

१.७.१. कृषिमा संलग्न कृषक संख्या

तालिका : जिल्ला अनुसार घरपरिवार संख्या, जनसंख्या, कृषक परिवार संख्या तथा कृषिमा संलग्न कृषक संख्या

क्र. सं.	जिल्ला र स्थानीय तह	जम्मा घरपरिवार संख्या	जनसंख्या			कृषक परिवार संख्या	कृषक संख्या			कृषक संख्या प्रतिशत	टिप्पणी
			पुरुष	महिला	जम्मा		पुरुष	महिला	जम्मा		
१	नेपाल	६६६९३७	१४२५३५५१	१४९११०२७	२९१६४५७८	४१३०७८९	९५४३८२५	९९०४१३०	१९४४७९५६	६६.७	
२	लुम्बिनी प्रदेश	११४१९०२	२४५४४०८	२६६७६७०	५१२२०७८	७६५०९२	१७८६८६३	१९१९११९	३७०५९८२	७२.४	
	जिल्ला										
१	नवलपरासी (पश्चिम)	८२७३८	१८८१८२	१९८६८६	३८६८६८	५५०९८	१४३३८५	१४७७९४	२९११७९	६६.६	
२	रुपन्देही	२३८३२०	५५०४७८	५७४७९	११२१९५७	११७३३३	३३४५३९	३३१४०३	६६५९४३	४९.२	
३	कपिलवस्तु	१२९९४६	३३४६८७	३४८२७४	६८२९६१	८४६७५	२६२४६३	२५९९३३	५२२३९७	६९.४	
४	पाल्पा	६५०४९	११२७६१	१३२२६६	२४५०२७	४९७४२	८६५१४	१०४७२३	१९१२३७	७६.५	
५	गुल्मी	६६१२५	११२०२५	१३४४६९	२४६४९४	५५९११	९४४५१	११५५६३	२१००१४	८४.६	
६	अर्घाखाँची	४८४६५	८०६७२	९६४१४	१७७०८६	४२४१८	७४१०७	८६८८४	१६०९९१	८७.५	
७	रोल्पा	५२२२१	१०९८७१	१२४९२२	२३४७९३	४६८४२	१०९६६७	११९६८०	२२९३४७	८९.७	
८	दाङ्ग	१६२३१६	३२०५७३	३५४४२०	६७४९९३	१०१८८०	२१४५८३	२३६८५४	४५१४३७	६२.८	
९	बाँके	१२९३०७	२९६७४५	३०६४४९	६०३१९४	६७८८५	१७६२६२	१७७०५५	३५३३१८	५२.५	
१०	प्युठान	५६२०३	१०४१३२	१२७८८७	२३२०१९	५०७१७	९४६०७	११७०७९	२११६८७	९०.२	
११	रुकुम (पुर्व)	१२८८६	२७५१६	२९२७०	५६७८६	११८४५	२४९७८	२६८४५	५१८२३	९१.९	
१२	बर्दिया	१०६३२६	२१६७६६	२४३१३४	४५९९००	८०७४४	१७१३०४	१९५३०५	३६६६१०	७५.९	

१.७.२ प्रदेशको मुख्य खाद्यान्न बाली र उत्पादकत्व

धान, गहुँ, मकै, कोदो, फापर र जौ लुम्बिनी प्रदेशका मुख्य खाद्यान्न बाली हुन्। यी मध्ये, तीन प्रमुख खाद्यान्न बाली: धान, गहुँ र मकै आ.व. २०७९/८० मा क्रमशः ३,०१,८०९ हेक्टर; १,६०,१८१ हेक्टर; र १,३७,०२८ हेक्टरमा खेती गरिएका थिए। उक्त क्षेत्रफलबाट क्रमशः ११,४९,३३८ मे.टन धान; ५,३५,०१९ मे.टन गहुँ; र ३,४४,३५७ मे.टन मकै उत्पादन भएको थियो (कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन, २०७९/८०)। मकै बाली विगत केही वर्षदेखि खाद्यान्न बाली भन्दा पनि औद्योगिक बालीको रूपमा विकास भइरहेको छ।

१.७.३ कृषि प्रविधि विकास र प्रसारको स्थिति

नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषदले यस प्रदेशको रूपन्देही जिल्लामा राष्ट्रिय गहुँ बाली अनुसन्धान कार्यक्रम, बाँकेको खजुरामा प्रादेशिक कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय र कोसेबाली अनुसन्धान कार्यक्रम तथा गुल्मीको बलेटक्सारमा कफी अनुसन्धान केन्द्र सञ्चालन गरी सम्बन्धित बाली/वस्तुमा अध्ययन अनुसन्धान कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएको छ।

प्रदेश सरकार, कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय अन्तर्गत कृषि विकास निर्देशनालय तथा पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय र मातहतमा जिल्लास्तरका कार्यालयहरू क्रमशः कृषि ज्ञान केन्द्र, भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र एवं एकीकृत कृषि तथा पशु सेवा कार्यालयहरू स्थापना गरी उत्पादनमा आधारित अनुदान, व्याज अनुदान, कृषि यान्त्रिकीकरण सहयोग, स्रोत केन्द्र स्थापना तथा सुदृढीकरण जस्ता विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिदै आएको छ। त्यस्तै मन्त्रालय अन्तर्गतका कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र तथा प्रयोगशालाबाट पनि कृषक तथा व्यवसायीहरूलाई प्रविधि प्रसार, कृषक तथा कर्मचारीको क्षमता विकास तथा विभिन्न विषयगत सेवाहरू उपलब्ध गराइँदै आएको छ।

१.७.४ कृषि व्यावसायीकरण तथा बजारीकरण

लुम्बिनी प्रदेशको करिब ५४ प्रतिशत भू-भाग तराई तथा भित्री मधेशमा पर्ने र यसको दक्षिणी सीमा भारतको उत्तर प्रदेशसँग जोडिएको तथा विगतमा सम्पन्न परियोजनाहरूले विकास गरेका सुविधा तथा संरचनाहरू एवम् अन्य प्राविधिक, भौगोलिक, आर्थिक र सामाजिक कारणहरूले गर्दा कृषि व्यावसायीकरणको क्षेत्रमा यो प्रदेश नेपालकै अग्रणी प्रदेशमा पर्छ। कृषि व्यावसायीकरण प्रवर्द्धनका लागि नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारले सञ्चालन गरेका विभिन्न परियोजना/कार्यक्रम मध्ये बजारमुखी धान प्रवर्द्धन कार्यक्रम; प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना अन्तर्गतका विभिन्न बाली वस्तुका जोन तथा सुपर जोन; उत्पादनमा आधारित अनुदान कार्यक्रम; कृषि तथा पशुपन्छी जन्य उद्योग, यन्त्र तथा पूर्वाधार विकास कार्यक्रम; लसुन, प्याज, आलु, मकै, कागती/सुन्तला, भेडा, बाख्रा, बंगुर अभियानमुखी कार्यक्रम; स्मार्ट कृषि गाउँ कार्यक्रम र सुलभ कर्जा सहजीकरण तथा व्याज अनुदान कार्यक्रम प्रमुख रहेको पाइन्छ। त्यसै गरी, विभिन्न जिल्लामा बाली वस्तुका ब्लक तथा पकेट कार्यक्रमहरू सञ्चालन गराइँदै आएको छ।

१.७.५ बजार पूर्वाधार स्थिति

प्रदेश सरकारले कृषि उपजको मूल्यमा एकरूपता, कृषकहरूलाई सहज बेचबिखन, उपभोक्ताका लागि सहजता र बजार सुनिश्चिताका लागि सहयोग पुग्ने गरी प्रदेशका १०१ भन्दा बढी प्रादेशिक बजारको स्तरोन्नति, थोक बजार, खुद्रा बजार, हाट बजार, संकलन केन्द्र तथा सहकारी बजारका लागि ५ वर्षमा विभिन्न यन्त्र उपकरणहरू, संरचना निर्माणमा सहयोग तथा स्थापना र सञ्चालनमा समेत सहयोग गर्दै आएको छ।

तालिका : पाँच अर्थिक वर्षमा निर्माण गरिएका बजार पूर्वाधारहरूको विवरण

विवरण	एकाइ	०७५।७६	०७६।७७	०७७।७८	०७८।७९	०७९।८०	कूल
बजार पूर्वाधार (थोक बजार, हाट बजार, सहकारी बजार र संकलन केन्द्र)	संख्या	५१	८	३०	८	४	१०१

स्रोत: कृषि विकास निर्देशनालय बुटवल वार्षिक प्रगति तथा तथ्यांक पुस्तिका २०७९/०८०

२.१. कार्यालयको परिचय

कृषि क्षेत्रको उत्पादन तथा उत्पादकत्व बढाउन उपयुक्त प्रविधि कृषक समक्ष पुर्याउनको लागि तालिम एक सशक्त माध्यम हो । यही कुरालाई हृदयाङ्गम गरी तत्कालीन श्री ५ को सरकारको मिति २०४४ साल माघ २४ को निर्णयले तत्कालीन कृषि तालिम तथा प्रसार शाखाबाट अलग्याई केन्द्रीय कृषि तालिम केन्द्र र पाँच विकास क्षेत्रका तराई र पहाडमा १/१ गरी जम्मा १० वटा क्षेत्रीय कृषि तालिम केन्द्रहरू स्थापना गरिएका थिए । सोही मध्य क्षेत्रीय कृषि तालिम केन्द्र, खजुरा, बाँके पनि एक हो । आ.व. २०४६/४७ मा क्षेत्रीय कृषि तालिम केन्द्र पहाडी क्षेत्र तराईमा गभिने क्रममा क्षेत्रीय कृषि तालिम केन्द्र पहाडी क्षेत्र, सुर्खेत पनि क्षेत्रीय कृषि तालिम केन्द्र, खजुरा, बाँकेमा गाभियो । सोही क्रममा आ.व. २०४९/५० मा सुदूरपश्चिमाञ्चल क्षेत्रको क्षेत्रीय कृषि तालिम केन्द्र सुन्दरपुर, कञ्चनपुर पनि यस तालिम केन्द्रमा गाभियो र २०५९/६० सम्म सुदूरपश्चिमाञ्चल क्षेत्रको तालिम कार्यक्रम यस तालिम केन्द्रमा संचालन हुँदै आएको थियो । यस उपरान्त यस तालिम केन्द्रको प्रभाव क्षेत्र अन्तर्गत सुदूरपश्चिम र मध्यपश्चिमाञ्चल क्षेत्र रहेकोमा आ.व. २०६०/६१ देखि सुदूर पश्चिमाञ्चल क्षेत्रको तालिम क्षेत्रीय कृषि तालिम केन्द्र सुन्दरपुर, कञ्चनपुरमा संचालन हुँदै आएको छ । आ.व. २०७५/७६ देखि संघिय संरचना बमोजिम तत्कालिन क्षेत्रीय कृषि तालिम केन्द्र, खजुरा परिमार्जन भै भूमि व्यवस्था कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश मातहत रही कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्रको रुपमा काम गर्दै आएको छ ।

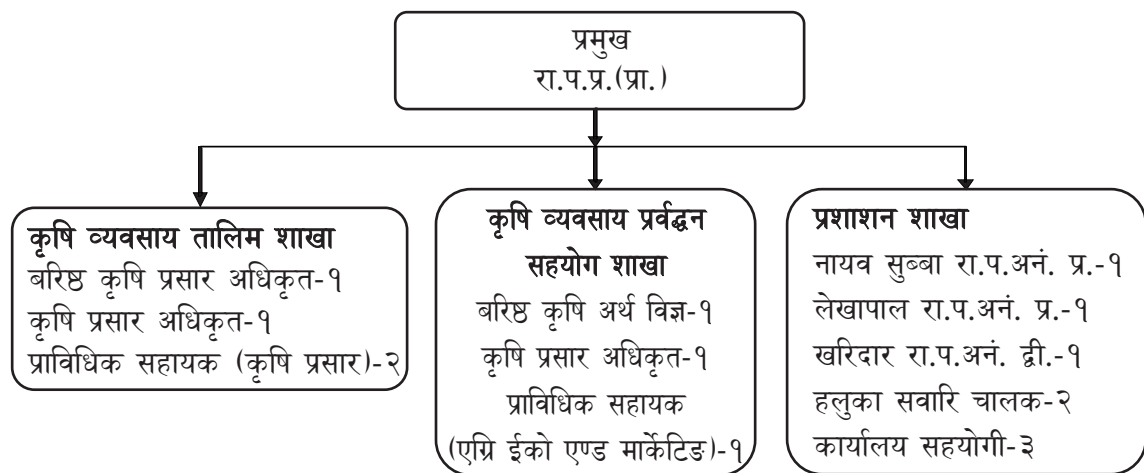
कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र, खजुरा, बाँके जिल्लाको सदरमुकाम नेपालगञ्जको वीरेन्द्र चोक (धम्बोझी चोक) देखि पश्चिमतर्फ ६ कि.मी.को दुरीमा नेपालगन्ज गुलरिया सडकमा पर्ने जानकी गाउँपालिका वडा नं. ४, खजुरामा अवस्थित छ । यो समुन्द्र सतह देखि १८१ मि.को उचाईमा २००२६ उत्तर अक्षांस र ८१०३७ पूर्वी देशान्तरमा अवस्थित छ । करिब ४ हेक्टर क्षेत्रफल ओगटेको यस कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्रको निकटमा माटो तथा मल परिक्षण प्रयोगशाला, वीउ विजन प्रयोगशाला, बाली संरक्षण प्रयोगशाला लगायत कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय पनि निकटमा रहेकाले तालिम संचालनका लागि पूर्वाधार र स्रोत व्यक्तिको उपलब्धता सहज रहेको छ । भौगोलिक हिसाबले यस कार्यालय भावर क्षेत्रमा पर्दछ भने पहाडबाट बगाई ल्याएको मलिलो माटो अतिरिक्त चिम्ट्याईलो माटोको बाहुल्यता देखिन्छ ।

२.२. कार्यालयको उद्देश्य

तालिमका माध्यमबाट कृषि प्राविधिक तथा अगुवा कृषकको ज्ञान, सिप र दक्षतामा अभिवृद्धि गरी कृषि प्रविधि हस्तान्तरणमा सहयोग पुऱ्याउनु कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्रको प्रमुख उद्देश्य हो । यस बाहेक कार्यालयको निम्नानुसार क्षेत्रगत उद्देश्य पनि रहेका छन् ।

- नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारले निर्धारण गरेको कृषि विकास कार्यक्रमको प्रविधि विस्तारका लागि सहयोग पुऱ्याउने एवं पुरक हुने गरी तालिम कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- कृषि प्राविधिकको कार्य दक्षता अभिवृद्धि गर्न तालिम संचाल गर्ने ।
- अगुवा कृषकको ज्ञान र सिप विकास गरी उत्पादनमा गुणात्मक तथा परिमाणत्मक सुधार ल्याई आय आर्जन बढाई जीवन स्तर उकास्ने ।
- कृषि कार्यमा महिलाहरूको संलग्नतालाई दृष्टिगत गरी लैङ्गिक समानताको आधारमा तालिमका अवसर प्रदान गर्ने ।
- कृषकलाई स्वरोजगार तथा सिपमूलक तालिम दिलाई कृषि प्राविधिक सेवा टेवामा अभिवृद्धि ल्याउने ।

२.३. कार्यालयको संगठन संरचना

२.४. कार्य विवरण

- प्रदेशस्तरका कृषि उद्यमी तथा व्यवसायीहरूको रोष्टर तयार तथा अद्यावधिक गर्ने ।
- प्रदेश अन्तर्गत कृषि बाली र वस्तुको विकास एवम् विस्तारका व्यवसायिक योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन र कृषि उद्यमी तथा व्यवसायीहरूलाई व्यवसाय संचालनका लागि आवश्यक व्यवसायिक योजना तयारीमा सहयोग गर्ने ।
- कृषि उद्यमी तथा व्यवसायीहरूलाई व्यवसाय संचालनका लागि आवश्यक पूर्वाधार तथा सुविधाको पहिचान गरी आवश्यक कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- कृषि उद्यमी तथा व्यवसायीहरूलाई व्यवसाय संचालनमा आवश्यक सेवा सुविधा प्राप्तिका लागि सम्बन्धित निकायहरूसँग सम्बन्ध स्थापित गराइदिने ।
- विभिन्न कृषि उद्यम तथा व्यवसाय संचालनका लागि आधारभूत जानकारीहरू प्रदान गर्ने ।
- कृषि उद्यम तथा व्यवसाय प्रवर्द्धनसँग सम्बन्धित निकायहरूबीच समन्वय कायम गर्ने ।
- विदेशबाट फर्केका कृषि व्यवसाय तथा उद्यम गर्न चाहने युवा कृषकहरूलाई उद्यम तथा व्यवसाय संचालनमा आवश्यक सहजीकरण गर्ने ।
- कृषि बजार तथा पूर्वाधार विकासमा सहयोग ।
- प्रदेशस्तरमा कृषि प्रविधि विस्तार कार्यमा सहयोग गर्ने ।
- कृषि उद्यमी तथा व्यवसायीहरूलाई व्यवसाय संचालनका लागि आवश्यक ज्ञान तथा सिप प्रदान गर्न तालिम आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुरूप विशिष्टीकृत ज्ञान, शीप प्रदान गर्न विशिष्टीकृत तालिम कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- प्रदेश र स्थानीय तहमा कार्यरत प्राविधिक कर्मचारीहरूलाई तालिम आवश्यकता पहिचानमा आधारित तालिम संचालन तथा क्षमता विकासका कार्यहरू गर्ने ।
- तोकिएको शुल्क लिइ अन्य निकायबाट माग भइ आए बमोजिम कृषि उद्यम तथा व्यवसाय संचालन एवं प्रवर्द्धन सम्बन्धी तालिमहरू संचालनको व्यवस्था गर्ने ।
- कृषि ज्ञान केन्द्रहरूबाट संचालित व्यवसायिक योजना कार्यान्वयन तथा शिप विकास सम्बन्धि कार्यहरूको अनुगमन गर्ने तथा निर्देशन दिने ।

२.५. कार्यक्षेत्र

माथि उल्लेखित उद्देश्य हासिल गर्न यस कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र, खजुराले निम्न कार्यहरू गर्दछ ।

- कृषि सेवाका विभिन्न समूहका प्राविधिक कर्मचारी तथा अगुवा कृषकका लागि विभिन्न विषयमा तालिम कार्यक्रम तर्जुमा र सञ्चालन गर्ने ।
- समयानुकूल प्रदेश स्तर तथा जिल्लास्तरको कृषि तालिमको पाठ्यक्रममा परिमार्जन गर्ने ।
- तालिमको प्रभावकारिता बढाउन कृषि ज्ञान केन्द्र र स्थानिय निकायहरूसँग समन्वय राखी प्रभावकारीता अध्ययन/अनुगमन गर्ने ।
- तालिमको प्रभावकारिता बढाउन रिइन्ट्री फलोअप कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- विभिन्न स्तरका तालिम म्यानुअल, मोड्युल तथा प्रशिक्षण सामाग्रीको निर्माण गर्ने ।

२.६. नागरिक वडापत्र

क्र.स.	सेवा सुविधाको प्रकार	सेवाग्राहीले पुन्याउनु पर्ने प्रक्रिया	शुल्क दस्तुर	अवधि	जिम्मेवार शाखा	कैफियत
१	कर्मचारीस्तर तालिम (प्रदेश तथा स्थानीय तह)					
१.१	विषयगत तालिम	जिल्लास्थित कृषि हेर्ने कार्यालयले मनोनयन गरी सहभागी गराउने ।	निशुल्क	(१-२ हप्ता)	कृषि तालिम शाखा/ कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग शाखा	कोठा नं. १०५/१०७
१.२	क्षमता अभिवृद्धि तालिम	जिल्लास्थित कृषि हेर्ने कार्यालयले मनोनयन गरी सहभागी गराउने ।	निशुल्क	(१-२ हप्ता)	कृषि तालिम शाखा/ कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग शाखा	कोठा नं. १०५/१०७
१.३	आधारभूत सेवाकालीन तालिम	जेष्ठताको आधारमा मनोनयन भएका कर्मचारीलाई सहभागी गराउने ।	निशुल्क	(कमिमा ३० कार्यदिन)	कृषि तालिम शाखा/ कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग शाखा	कोठा नं. १०५/१०७
२	अगुवा कृषकस्तर तालिम					
२.१	विषयगत तालिम	जिल्लास्थित कृषि हेर्ने कार्यालयले मनोनयन गरी सहभागी गराउने ।	निशुल्क	(१-२ हप्ता सम्म)	कृषि तालिम शाखा/ कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग शाखा	कोठा नं. १०५/१०७
२.२	क्षमता अभिवृद्धि तालिम	जिल्लास्थित कृषि हेर्ने कार्यालयले मनोनयन गरी सहभागी गराउने ।	निशुल्क	(१-२ हप्ता सम्म)	कृषि तालिम शाखा/ कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग शाखा	कोठा नं. १०५/१०७
२.३	कृषि व्यवसाय पाठशाला	व्यवसायिक बन्न ईच्छुक कृषकहरूलाई जिल्लास्थित कृषि हेर्ने कार्यालयको सिफारिस गरी सहभागी गराउने ।	निशुल्क	१ हप्ता सम्म	कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग शाखा	कोठा नं. १०७
३	कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सम्बन्धी प्राविधिक परामर्श	मौखिक, लिखित माग वा भौतिक उपस्थिति ।	निशुल्क	विषयवस्तुको प्रकृति बमोजिम	कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग शाखा	कोठा नं. १०७
४.	सम्बन्धित सूचना तथा जानकारी	लिखित निवेदन माग ।	५ पेज सम्म निशुल्क, ५ पेज पछि प्रति पेज	जानकारीको प्रकृति हेरी बढीमा ७ दिन सम्म	सूचना अधिकारी	कोठा नं. १०५
५.	भुक्तानी	कामको प्रकृति बमोजिम निवेदन, बिल भरपाई तथा आवश्यक कागजात ।	रु. ५	कामको प्रकृति हेरी ३ दिन देखि ७ दिन सम्म	आर्थिक प्रशासन शाखा	कोठा नं. १०२

सूचना अधिकारी
श्री सुजिता शर्मा
सम्पर्क नं. ९८५८०६०४४२
कोठा नं. १०५

गुनासो सुन्ने अधिकारी/कार्यालय प्रमुख
श्री श्रीधर ज्ञवाली
सम्पर्क नं. ९८५८०६०४४३
कोठा नं. १०१

कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र
खजुरा, बाँके
सम्पर्क नं. ०८१-५६०४४२
इमेल आइडी : abpstckhajura@gmail.com
Website: abpstc.lumbini.gov.np

२.७.जनशक्ति विवरण (आ.व.२०८०/८१)

क्र.स.	पद	तह	दरबन्दी	पदपूर्ति	रिक्त
१	प्रमुख	अधिकृतस्तर एघारौ	१	०	१
२	वरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत	अधिकृतस्तर नवौ/दशौ	१	०	१
३	वरिष्ठ कृषि अर्थ विज्ञ	अधिकृतस्तर नवौ/दशौ	१	१	०
४	कृषि प्रसार अधिकृत	अधिकृतस्तर सातौ/आठौ	२	२	०
५	नायव सुब्बा	अधिकृतस्तर छैठौ/सहायकस्तर पाचौ	१	१	०
६	लेखापाल	अधिकृतस्तर छैठौ/सहायकस्तर पाचौ	१	१	०
७	प्राविधिक सहायक	अधिकृतस्तर छैठौ/सहायकस्तर पाचौ	३	२	१
८	खरिदार	सहायकस्तर पाचौ	१	०	१
९	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	२	२	०
१०	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	३	२	१
	जम्मा		१६	११	५

२.८.कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण (आ.व.२०८०/८१)

क्र.स.	नाम	पद	स्थायी ठेगाना
१	श्री विनोद धिमिरे	वरिष्ठ कृषि अर्थ विज्ञ (अधिकृत स्तर दशौ)	शिवराज न.पा. ५, कपिलवस्तु
२	श्री सन्तोष पाठक	वरिष्ठ वागवानी विकास अधिकृत (अधिकृतस्तर आठौ)	जानकी गा.पा. ४, बाँके
३	श्री सुजिता शर्मा	वरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत (अधिकृतस्तर आठौ)	शिवराज न.पा. ५, कपिलवस्तु
४	श्री राहुल पाण्डे	वरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत (अधिकृतस्तर आठौ)	महाराजगंज न.पा १ कपिलवस्तु
५	श्री प्रविण चौधरी	अधिकृतस्तर छैठौ (कृषि प्रसार)	गढवा गा.पा. ४, दाङ
६	श्री राधिका पौडेल	अधिकृतस्तर छैठौ (कृषि प्रसार)	कोहलपुर न.पा. ११, बाँके
७	श्री जीवराज अधिकारी	अधिकृतस्तर छैठौ (प्रशासन)	घोराही उप.महा.न.पा. १५, दाङ
८	श्री जयमल तिरुवा	अधिकृतस्तर छैठौ (लेखा)	मधुवन न.पा. ६, बर्दिया
९	श्री कुमार के.सी.	हलुका सवारी चालक	खजुरा गा.पा. ४, बाँके
१०	श्री बल बहादुर सुनार	हलुका सवारी चालक	नेपालगंज उ.म.न.पा. १८, बाँके
११	श्री महाबीर थारु	कार्यालय सहयोगी	जानकी गा.पा. ४, बाँके
१२	श्री डल्लि गिरी	कार्यालय सहयोगी	कोहलपुर न.पा ५, बाँके

२.९.स्थापनाकाल देखि हालसम्म कार्यरत कार्यालय प्रमुखहरु

क्र.सं.	नामथर	पद	अवधि	
			देखि	सम्म
१	श्री गोविन्दकृष्ण श्रेष्ठ	का.मु.ता. अधिकृत	२०४४/०४/१९	२०४९ पौष सम्म
२	श्री हरेन्द्रप्रसाद श्रीवास्तव	का.मु.ता. अधिकृत	२०४९/०९/२६	२०५१/०२/२५
३	श्री शंकरप्रसाद पाण्डे	का.मु.ता. अधिकृत	२०५१/०२/२६	२०५२/१०/१२
४	श्री खालिद अहमद खाँ	का.मु.ता. अधिकृत	२०५२/१०/१२	२०५३/०४/०७
५	श्री सच्चिदानन्द उपाध्याय	तालिम अधिकृत	२०५३/०४/११	२०५५/०४/०१
६	श्री विजयकुमार मल्लिक	तालिम अधिकृत	२०५५/०४/०१	२०५७/०१/२३
७	श्री सच्चिदानन्द उपाध्याय	तालिम अधिकृत	२०५७/०२/०३	२०६१/११/०६
८	श्री खालिद अहमद खाँ	नि.प्र.ता.अधिकृत	२०६१/११/०७	२०६५/०९/२९
९	श्री डम्बरसिंह नेपाली	नि.प्र.ता.अधिकृत	२०६५/०९/२९	२०६६/०३/३१
१०	श्री सुरेशबाबु तिवारी	प्रमुख तालिम अधिकृत	२०६६/०४/११	२०६६/११/११
११	श्री सागर ढकाल	नि.प्र.ता.अधिकृत	२०६६/११/१२	२०६७/०६/०१
१२	श्री मिनबहादुर पुन	नि.प्र.ता.अधिकृत	२०६७/०६/१०	२०६७/१०/१८
१३	श्री शरदचन्द्र श्रेष्ठ	नि.प्र.ता.अधिकृत	२०६७/१०/१९	२०६९/०६/२२
१४	श्री सागर ढकाल	नि.प्र.ता.अधिकृत	२०६९/०६/२३	२०६९/०८/१८
१५	श्री विष्णुहरि देवकोटा	नि.प्र.ता.अधिकृत	२०६९/०८/१९	२०७१/१२/१९
१६	श्री यामनारायण देवकोटा	प्रमुख तालिम अधिकृत	२०७१/१२/२०	२०७४ फाल्गुण
१७	श्री सुरेन्द्र कुमार सिंह	नि.प्र.ता.अधिकृत	२०७४ फाल्गुण	२०७५/०७/३०
१८	श्री बैकुण्ठनाथ खनाल	नि.प्र.ता.अधिकृत	२०७५/०८/०१	२०७६/०४/३१
१९	श्री विनोद सुनार	कृषि प्रसार अधिकृत	२०७६/०५/१७	२०७६/०६/२६
२०	श्री अमरराज शर्मा घिमिरे	वरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत	२०७६/०६/२७	२०७८/०६/२२
२१	श्री श्रीधर ज्ञवाली	वरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत	२०७८/०७/०४	२०७९/०१/०६
२२	श्री विवेक पन्त	कृषि प्रसार अधिकृत	२०७९/०२/१८	२०७९/०५/३०
२३	श्री अमरराज शर्मा घिमिरे	वरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत	२०७९/०६/११	२०७९/१०/१३
२४	श्री विनोद घिमिरे	वरिष्ठ कृषि अर्थ विज्ञ	२०७९/१०/१५	२०८१/०५/०५
२५	श्री श्रीधर ज्ञवाली	कृषि प्रसार निर्देशक	२०८१/०५/१९	हालसम्म

लुम्बिनी प्रदेश सरकार

कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय

कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र

खजुरा, बाँके

बजेट : (रु. लाखमा)

क्र.स.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक	
			परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट
क	कृषि क्षमता अभिवृद्धि तथा सीप विकास तालिम कार्यक्रम (बजेट उपशीर्षक नं. ३१२०००२२)											
१	ब्रोसर/फलेक्स प्रिन्ट/बुकलेट/पम्पलेट/पुस्तिका प्रकाशन तथा वितरण	पटक	४	१.६०	१	०.४०	१	०.४०	१	०.४०	१	०.४
२	वार्षिक प्रगति तथा तथ्यांक पुस्तिका प्रकाशन	पटक	१	०.७५	१	०.७५	०	०.००	०	०.००	०	०.००
३	प्राविधिक म्यानुअल प्रकाशन	पटक	१	१.५०	०	०.००	०	०.००	०	०.००	१	१.५
४	प्रादेशिक महत्वका बालीबस्तुको प्रोफाइल तयारी तथा प्रकाशन	पटक	१	१.५०	०	०.००	१	१.५०	०	०.००	०	०.००
५	On-Farm सुन्तलाजात फलफूल बगैँचा व्यवस्थापन तालिम (सहायकस्तर)	संख्या	१	४.५०	०	०.००	१	४.५०	०	०.००	०	०.००
६	On-Farm Wheat yield enhancement सम्बन्धि कर्मचारी क्षमता अभिवृद्धि तालिम	संख्या	१	३.७५	१	३.७५	०	०.००	०	०.००	०	०.००
७	Agricultural advancement learning route training (कर्मचारीस्तर)	संख्या	१	४.५०	०	०.००	१	४.५०	०	०.००	०	०.००
८	तथ्यांक व्यवस्थापन रिपोर्ट लेखन तथा ICTs सम्बन्धी कर्मचारीस्तर तालिम	संख्या	१	४.००	१	४.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
९	प्रदेशबाट स्थानीय तहमा खटाइएका कर्मचारीहरूका लागि क्षमता अभिवृद्धि तालिम	संख्या	४	१६.००	०	०.००	४	१६.००	०	०.००	०	०.००
१०	मौरी पालन ToT तालिम (प्राविधिक)	संख्या	१	४.००	०	०.००	०	०.००	१	४.००	०	०.००
११	निजि/सरकारी स्तर बाली निरिक्षक तालिम	संख्या	१	४.५०	०	०.००	१	४.५०	०	०.००	०	०.००
१२	हाईब्रिड मकै वीउ उत्पादन तालिम (On Farm) कर्मचारीस्तर	संख्या	१	३.७५	०	०.००	०	०.००	१	३.७५	०	०.००
१३	उष्ण हावापानीका फलफूल (औष.केरा खेति) प्राविधिक विषयक तालिम	संख्या	१	३.७५	१	३.७५	०	०.००	०	०.००	०	०.००
१४	अगुवा कृषकहरूका लागि Agribusiness school तालिम (६ कार्यदिन)	संख्या	१	३.७५	१	३.७५	०	०.००	०	०.००	०	०.००
१५	कृषकस्तरिय व्यवसायिक पुष्पखेती तालिम (६ कार्यदिन)	संख्या	१	३.७५	१	३.७५	०	०.००	०	०.००	०	०.००
१६	आलु उत्पादन विषयक तालिम	संख्या	१	३.७५	०	०.००	१	३.७५	०	०.००	०	०.००
१७	नार्कसैगको सहकार्यमा प्राविधि प्रसार तालिम (technology transfer training TTT) प्राविधिक र कृषक	पटक	२	७.००	१	३.५०	०	०.००	१	३.५०	०	०.००
१८	तालिम पाठ्यक्रम निर्माण/परिमार्जन तथा अन्तर प्रदेश अनुभव आदान प्रदान गोष्ठी	संख्या	१	२.००	१	२.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
१९	मेला, दिवस, सप्ताह, महोत्सव संचालन तथा सहभागी	पटक	३	०.५०	१	०.२०	१	०.२०	१	०.१०	०	०.००
२०	मुख्य मुख्य बालीहरूको लाभ लागत अध्ययन र पुस्तिका प्रकाशन	पटक	१	१.२०	०	०.००	१	१.२०	०	०.००	०	०.००
२१	उत्पादक व्यापारी विच स्थलगत अन्तरक्रिया कार्यक्रम	पटक	६	२.४०	२	०.८०	२	०.८०	२	०.८०	०	०.००
२२	रेडियो, टिभी र पत्रपत्रिकाबाट सन्देशमूलक सूचना प्रसारण	पटक	१०	०.५०	३	०.१५	३	०.१५	३	०.१५	१	०.५
२३	सीप विकासका लागि कार्यालय परिसरमा कृषि प्राविधि प्रदर्शन	पटक	३	३.००	१	१.००	१	१.००	१	१.००	०	०.००
२४	अनुगमन मुल्यांकन तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन भ्रमण खर्च (अनुगमन, मुल्यांकन र भ्रमण)	महिना	१२	२.०५	३	०.४०	३	०.५०	३	०.५५	३	०.६
	जम्मा		६०	८४.००	१९	२८.२०	२१	३९.००	१४	१४.२५	६	२.५५
ख	साधारण चालु (बजेट उपशीर्षक नं. ३१२० १०१२३)			१५७.१५		४५.९१		३७.५४		३८.७४		३५.००
ग	साधारण पूँजीगत (बजेट उपशीर्षक नं. ३१२० १०१२४)			३९.८५		२२.८५		१७		०		०
	कुल जम्मा			२८१.००		९६.९६		९३.५४		५२.९९		३७.५५

२.११. आ.व. २०८०/८१ मा सम्पन्न कार्यक्रमहरूको विवरण

आ.व. २०८०/८१ मा देहाय अनुसार विभिन्न स्तरका कृषि तालिम कार्यक्रम, पूँजीगत कार्यक्रम र अन्य नियमित कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएका छन् ।

क) पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू

- छात्रावासको फर्निचर खरिद, सभाहल तथा तालिमहलका लागि फर्निचर तथा फिक्चर्स खरिद तथा छात्रावास तथा कार्यालय परिसर मर्मत तथा रङरोगन कार्य भएको छ । मर्मत सुधार पश्चात कार्यालय, छात्रावास, सभाहल र आवासको स्तरमा सुधार भएको छ ।
- सभाहलमा साउण्ड सिस्टम जडान लगायतको स्तरोन्नती साथै तालिम हलमा PVC प्यानल जडान भएको ।

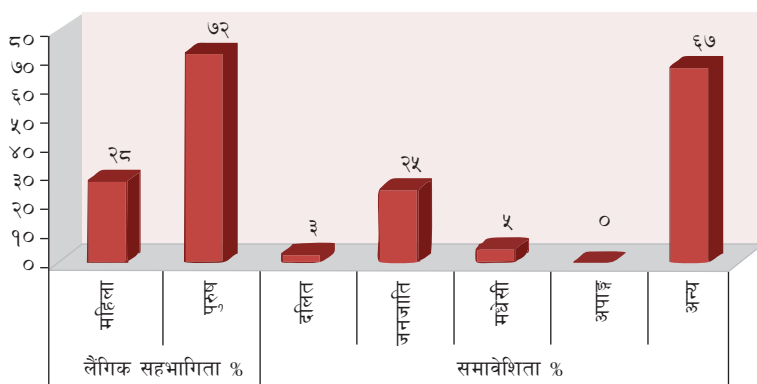
ख) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू

कृषि क्षमता अभिवृद्धि तथा सीप विकास तालिम कार्यक्रम अन्तर्गत तपशिलका तालिम संचालन भएका थिए ।

तालिका-१ कृषक लक्षित

क्र.सं.	सम्पन्न तालिमको नाम	जम्मा सहभागी संख्या	लैंगिक सहभागिता		समावेशिता					कैफियत
			महिला	पुरुष	दलित	जनजाति	मधेशी	अपाङ्ग	अन्य	
१	व्यवसायिक पुष्प खेति तालिम	२५	१४	११	१	२	०	०	२२	
२	व्यवसायिक लसुन/प्याज उत्पादन तालिम	२४	७	१७	०	१३	५	०	६	
३	आलु बीउ उत्पादन तथा बजारिकरण तालिम	२४	३	२१	०	१०	१	०	१३	
४	सिताके च्याउ उत्पादन तालिम	२२	६	१६	०	५	०	०	१७	
५	हाईब्रिड मकै उत्पादन तालिम	२४	११	१३	२	४	१	०	१७	
६	तरकारी बीउ उत्पादन तथा बजारीकरण तालिम	१६	४	१२	२	३	०	०	११	
७	व्यवसायिक कागती तथा सुन्तलाजात फलफूल विकास अनफार्म तालिम	१८	०	१८	०	३	१	०	१४	
८	व्यवसायिक मौरी पालन तालिम	१८	३	१५	०	३	०	०	१५	
	जम्मा	१७१	४८	१२३	५	४३	८	०	११५	

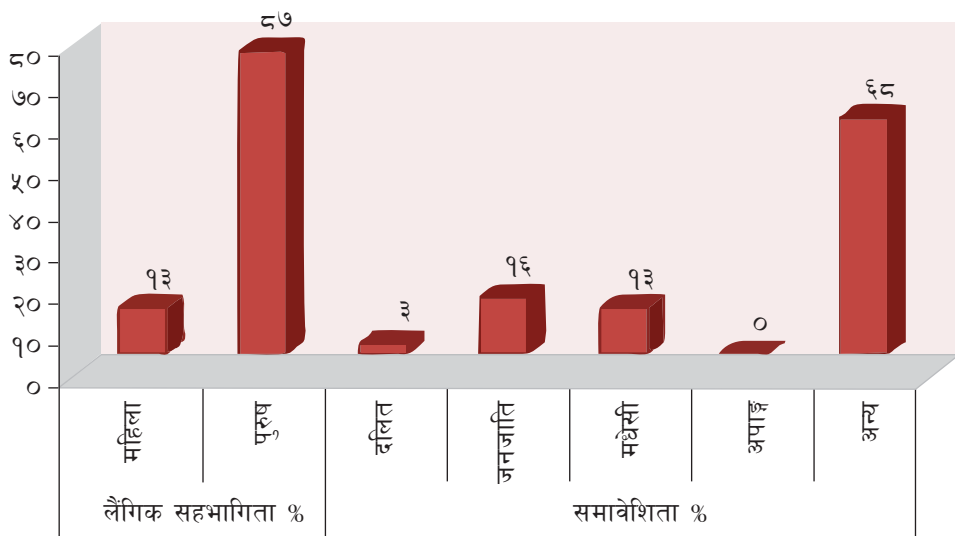
कृषकस्तर तालिम कार्यक्रममा समावेशिता विवरण स्तम्भ चित्रमा

तालिका २
अधिकृतस्तर कर्मचारी लक्षित

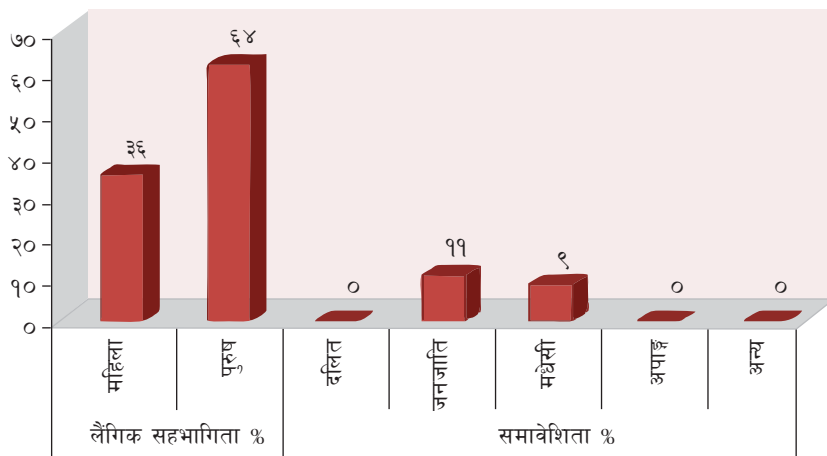
क्र.सं.	सम्पन्न तालिमको नाम	जम्मा सहभागी संख्या	लैंगिक सहभागिता		समावेशिता					कैफियत
			महिला	पुरुष	दलित	जनजाति	मधेसी	अपाङ्ग	अन्य	
१	अधिकृतस्तर कर्मचारी क्षमता अभिवृद्धि तालिम	१७	२	१५	१	३	१	०	१	
२	मकै बीउ उत्पादन तालिम (अधिकृतस्तर)	१९	५	१४	०	२	०	०	१७	
३	अधिकृतस्तर Advanced Bee keeping On farm तालिम	१७	२	१५	०	३	४	०	१०	
४	अधिकृतस्तर कर्मचारी आधारभूत सेवाकालिन तालिम	१५	०	१५	१	३	४	०	७	
जम्मा		६८	९	५९	२	११	९	०	४६	

सहायकस्तर कर्मचारी तालिम कार्यक्रममा समावेशिता विवरण स्तम्भ चित्रमा

तालिका ३
सहायकस्तर कर्मचारी लक्षित

क्र.सं.	सम्पन्न तालिमको नाम	जम्मा सहभागी संख्या	लैंगिक सहभागिता		समावेशिता					कैफियत
			महिला	पुरुष	दलित	जनजाति	मधेसी	अपाङ्ग	अन्य	
१	सहायकस्तर खाद्यान्न बीउ उत्पादन तालिम	२२	८	१४	०	२	१	०	१९	
२	उष्ण फलफुल खेति विषयक तालिम	२२	८	१४	०	३	३	०	१६	
जम्मा		४४	१६	२८	०	५	४	०	३५	

२.१२. कार्यालय परिसरमा कृषि प्रविधि प्रदर्शनी

कृषि अनुसन्धानका गतिविधिलाई प्रसारको माध्यमबाट कृषक माझ पुर्‍याउने उद्देश्यले कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र, खजुराको कार्यालय परिसर भित्र विभिन्न बालीमा प्रदर्शनी कार्य गरी अध्ययन गरिएको थियो । संचालित प्रदर्शनहरूको विवरण तल तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

आ.व ०८० । ८१ मा संचालित प्रविधि प्रदर्शन कार्यक्रमको विवरण

क्र.सं.	परिक्षण/पदर्शनको नाम	संचालन भएको स्थान	वाली वस्तुको नाम	संचालित क्रियाकलाहरू	नतिजा
१	तोरी बालीको उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा विभिन्न मलहरूको प्रभाव अध्ययन	कार्यालय परिसर	तोरी	रासायनिक मल/गोठेमल/कुखुराको मल प्रयोग ।	रासायनिक मल प्रयोग: ३६.२६ के.जी प्रति कठ्ठा. कुखुराको मल प्रयोग: ३३.४ के.जी प्रति कठ्ठा. कम्पोष्ट मल प्रयोग: २९.६ के.जी प्रति कठ्ठा. कुखुराको मलमा युरिया, डिएपि पोटास सगसँगै क्याल्सियम, सल्फर, म्याग्नेसियम को मात्रा पनि पाईने हुँदा उत्पादकत्व कम्पोष्ट मलको तुलनामा राम्रो देखियो ।
२	मसुरो बालीको जातिय उत्पादन परिक्षण		मसुरो	खजुरा मसुरो १, ३ र ४ को उत्पादकत्व अध्ययन	खजुरा मसुरो १: ३९ के.जी प्रति कठ्ठा खजुरा मसुरो ३: ३१ के.जी प्रति कठ्ठा खजुरा मसुरो ४: २७ के.जी प्रति कठ्ठा भारको प्रकोप कम भएको हुँदा खजुरा मसुरो १ को उत्पादन राम्रो भएको भने आकारको आधारमा खजुरा मसुरो ४ राम्रो पाईयो ।
३	गहुँ बालीको जातिय उत्पादन परिक्षण		गहुँ	वोर्लग २०२०, बि एल ४३४१, विजय, वाणगंगा जातको गहुँको जातिय प्रदर्शन गरी उत्पादन तथा उत्पादकत्व अध्ययन	वोर्लग २०२० : ९३.५४ के.जी प्रति कठ्ठा वाणगंगा : १०१.६५ के.जी प्रति कठ्ठा बिजय : ११६.११ के.जी प्रति कठ्ठा बि एल ४३४१ : ११३.८४ के.जी प्रति कठ्ठा कृषि अनुसन्धानबाट सिफारिस गहुँका चार जात मध्य बिजय गहुँको उत्पादकत्व राम्रो रह्यो भने वोर्लग २०२० गहुँको कम रह्यो ।

४	काउली बालीमा शुष्मतत्व प्रदर्शन	कार्यालय परिसर	काउली	शुष्मत्वको प्रयोगले उत्पादनमा प्रभाव अध्ययन	कम्पोष्ट मल प्रयोग: ७९.४ के.जी प्रति कठ्ठा. कम्पोष्ट मलको साथै शुष्मतत्वको प्रयोग: ११४.० के.जी प्रति कठ्ठा. बोरनको कमिले फुल चाडै नै बैजनी रडमा परिणत भई भित्री काण्ड खोक्रो भई खान योग्य नभएको साथै शुष्मतत्व प्रयोग नगरेकोमा उत्पादन कम देखियो ।
५	ब्रोकाउलीमा रासायनिक र जैविक विषादी प्रयोगले उत्पादनमा प्रभाव अध्ययन		ब्रोकाउली	रासायनिक र जैविक विषादि प्रयोगको प्रभाव अध्ययन	रासायनिक विषादि प्रयोग: ७३.४ के.जी प्रति कठ्ठा जैविक विषादि: ६६.७ के.जी प्रति कठ्ठा. जैविक विषादिको तुलनामा रासायनिक विषादिमा किराको प्रकोप कम देखिएको।
६	बिभिन्न तरिका बाट गरिएको लसुन बालीको उत्पादन अध्ययन		लसुन	बिभिन्न तरिका बाट गरिएको लसुन बालीको उत्पादन अध्ययन	कालो मलचिङ्ग प्लाष्टिक: ०.६६ टन प्रति कठ्ठा धानको गाँजमा खेति: ०.५६ टन प्रति कठ्ठा दवेको व्याडमा खेति: ०.५ टन प्रति कठ्ठा उठेको व्याडमा खेति: ०.३३ टन प्रति कठ्ठा कालो मलचिङ्ग प्लाष्टिक प्रयोगमा भारपातको प्रकोप कम र चिस्यान कायम हुदा उत्पादन बृद्धि ।

संचालित प्रविधि प्रदर्शनका तस्विरहरु

चित्र : तोरीको बाली उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा कुखुराको मल, कम्पोष्ट मल तथा रासायनिक मलको प्रभावकारीता अध्ययन ।

चित्र : मसुरो बालीको जातिय उत्पादन परिक्षण

चित्र : गहुँ बालीको जातिय उत्पादन परिक्षण

चित्र : ब्रोकाउलीमा रासायनिक र जैविक विषादीको उत्पादन प्रभाव अध्ययन

चित्र : विभिन्न तरिकाबाट गरिएको लसुन बालीको उत्पादन अध्ययन

कार्यालय परिसरमा स्थापित Pest monitoring unit तथा alert सेवा

बालीमा लाग्ने विभिन्न किसिमका किराहरुको संकलन, निरीक्षण गरी व्यवस्थापनका उपायहरु बारेमा कृषकहरुलाई जानकारी गराउने प्रयोजनको विभिन्न किसिमका पासोहरुको प्रयोग गरी Pest monitoring unit स्थापना गरिएको ।

२.१३ अन्य कार्यालयहरूसँग समन्वयको अवस्था

क्र.सं.	विषयवस्तु / क्रियाकलापहरू	समन्वय गरिएको कार्यालय (संघ/प्रदेश/स्थानिय वा कुनै संघसंस्था)	समन्वयबाट भएको उपलब्धी
१	अधिकृतस्तर Advanced level Bee keeping On farm तालिम	मौरी विकास केन्द्र, गोदावरी, ललितपुर	मौरी विकास केन्द्र,गोदावरीको प्राविधिक सहयोगमा १५ दिने विशिष्टकृत मौरी पालन तालिम संचालन भई अधिकृतस्तर कर्मचारीले मौरीपालन व्यवसायका आधारभूत सीपहरू अवलम्बन गर्न सिकेको ।
२	आधारभूत सेवाकालिन तालिम (अधिकृतस्तर छैठौँ)	कृषि सुचना तथा प्रशिक्षण केन्द्र, हरिहरभवन ललितपुर	आधारभूत सेवाकालिन तालिम(अधिकृतस्तर छैठौँ) संचालनमा सहजिकरण ।
३	विभिन्न कृषक स्तर र कर्मचारीस्तर तालिम	संघिय/प्रादेशिक र स्थानिय कार्यालय	विभिन्न विषयमा प्रशिक्षण गरी सहजिकरण ।
४	कार्यालय परिसरमा संचालित प्रविधि प्रदर्शन कार्यक्रम	कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय, खजुरा/ कोशेवाली अनुसन्धान कार्यक्रम, खजुरा, बाँके	परिक्षण तथा प्रदर्शन कार्यमा प्राविधिक सहयोग तथा सहजीकरण ।
५	तरकारी बीउ उत्पादन तथा बजारिकरण बिषयक तालिम (कृषकस्तर)	तरकारी बीउ उत्पादन केन्द्र, चापा रुकुम	तरकारी बीउ उत्पादन केन्द्र,चापा,रुकुमको प्राविधिक सहयोगमा किसानले तरकारी बीउ उत्पादन सम्बन्धी आधारभूत सीपहरू अवलम्बन गर्न सिकेको ।
६	व्यवसायिक कागती तथा सुन्तला खेती प्रविधि तालिम (कृषकस्तर)	सुन्तलाजात फलफूल विकास केन्द्र, पाल्पा	सुन्तलाजात फलफूल विकास केन्द्रको प्राविधिक सहयोगमा सहभागी किसानले कागती तथा सुन्तलाको बगैचा व्यवस्थापन तथा विरुवा प्रसारण प्रविधि गर्न सक्षम भएको ।
७	विभिन्न कृषक स्तर र कर्मचारीस्तर तालिम	संघिय/प्रादेशिक र स्थानिय कार्यालय	विभिन्न विषयमा प्रशिक्षण गरी सहजीकरण ।

२.१४. तालिम संचालनमा गरिएका नविनतम प्रयासहरू

- चाडपर्वलाई लक्षित गरेर कृषकस्तर व्यवसायिक पुष्पखेती तालिम संचालन गरिएको जसमा पुष्प उत्पादन योजना र तिनको बालीपात्रो बनाउने तरिका, सयपत्री, गुलाब र गोदावरी फूलको प्रसारण विधि, पुष्प उत्पादनोपान्त Post Harvest life बढाउने प्रविधि, माटो मिश्रण बनाउने प्रविधि, फूल bouquet बनाउने प्रविधिबारे सैदान्तिक र व्यवहारिक कक्षा संचालन गरिएको ।
- सिताके च्याउको व्यवसायिक खेति हुने जिल्लाका किसानलाई लक्षित गरि सिताके च्याउ उत्पादन प्रविधि तालिम संचालन गरिएको । तालिममा सिताके च्याउ उत्पादन प्रविधि,च्याउको टिपाई र उत्पादनोपान्त अवलम्बन गर्नुपर्ने गतिविधि, रोग/किरा व्यवस्थापन, लाभलागत विश्लेषण बारेमा जानकारी तथा प्रयोगात्मक कक्षा संचालन गरिएको ।
- तरकारी खेति तालिम अन्तर्गत उन्नत तथा हाइब्रिड बीउको प्रयोग, प्लास्टिक ट्रे र कोकोपिट प्रयोग गरी तरकारी बेर्ना उत्पादन, रोग किरा रोकथाम तथा व्यवस्थापनका लागि विभिन्न तरकारी बालीको पासोको प्रयोग, घरेलु तथा रासायनिक विषादीको सुरक्षित प्रयोग र व्यवस्थापन सम्बन्धि जानकारी तथा विभिन्न विरुवाको तालिम तथा काँटछाँटको जानकारी ।

- तरकारी बीउ उत्पादन केन्द्र, चापा, रुकुमसँग सहकार्य र समन्वय गरी तरकारी बीउ उत्पादन तथा बजारीकरण तालिम संचालन गरिएको । तालिममा मुख्यतय काउली, बन्दा, ब्रोकाउली, मूला, प्याज, काक्रो बालीको बीउ उत्पादन प्रविधिबारे सैदान्तिक तथा व्यवहारिक कक्षा संचालन गरिएको ।
- सहायकस्तर कर्मचारीलाई लक्षित गरि उष्ण हावापानीका फलफुल खेति प्रविधि विषयक तालिम संचालन गरिएको। तालिममा मुख्यतय आँप, केरा र लिचिको खेति प्रविधि, प्रसारणका विधि, यान्त्रिकरण प्रविधिबारे जानकारी, भण्डारण तथा उत्पादनोपान्तका गतिविधि, सफल कृषि उधमिसँग अन्तरक्रिया गरि समस्या पहिचान सम्बन्धि जानकारी गराई क्षमता अभिवृद्धि गरेको ।
- राष्ट्रिय मकै बाली अनुसन्धान कार्यक्रम, रामपुर चितवनको प्राविधिक सहयोगमा अधिकृतस्तर मकै बीउ उत्पादन प्रविधि तालिम संचालित तालिममा बीउ विजन सम्बन्धि नीतिगत एवं कानुनी व्यवस्था, हाइब्रिड मकै बीउ उत्पादन प्रविधि, खुला सेचित मकैको बीउ उत्पादन प्रविधि, मकैमा फौजी किरा लगायत अन्य किरा र रोगको पहिचान र व्यवस्थापन, मकैमा मूल्य श्रृंखला विकासको अवधारणा र विश्लेषण बारेमा जानकारी तथा प्रयोगात्मक कक्षा संचालन गरिएको ।
- मौरी विकास केन्द्र, गोदावरीको प्राविधिक सहयोग र सहजीकरणमा अधिकृतस्तर कर्मचारीलाई Advanced Bee Keeping On Farm तालिम संचालन गरिएको । तालिममा मौरीपालन व्यवसायका आधारभूत सीप, मह उत्पादन र बजारीकरण, मौरी र मौरीजन्य उपजको महत्व, कृत्रिम रानु उत्पादन प्रविधि, मौरी विमा आदि विषयमा सैद्धान्तिक साथै व्यवहारिक कक्षा संचालन गरिएको ।
- आधारभूत प्रशासनिक सिप साथै कार्यालयमा जनसम्पर्क तथा अन्तर व्यक्ति सम्पर्कमा व्यवस्थापन र नेतृत्व विकासबारे जानकारी गराउने उद्देश्यले अधिकृतस्तर कर्मचारी क्षमता अभिवृद्धि तालिम संचालन गरिएको ।
- कृषि सुचना तथा प्रशिक्षण केन्द्र, हरिहरभवनको प्राविधिक सहयोग र सहजीकरणमा पहिलोपटक यसै कार्यालयमा आधारभूत सेवाकालिन तालिम (अधिकृतस्तर छैठौँ) सम्पन्न भएको ।
- सहभागिको अपेक्षामा आएका विषयवस्तुलाई मध्यनजर गरी तालिम संचालित भएको ।
- सैदान्तिक भन्दा व्यवहारिक पक्षमा जोड दिएको ।

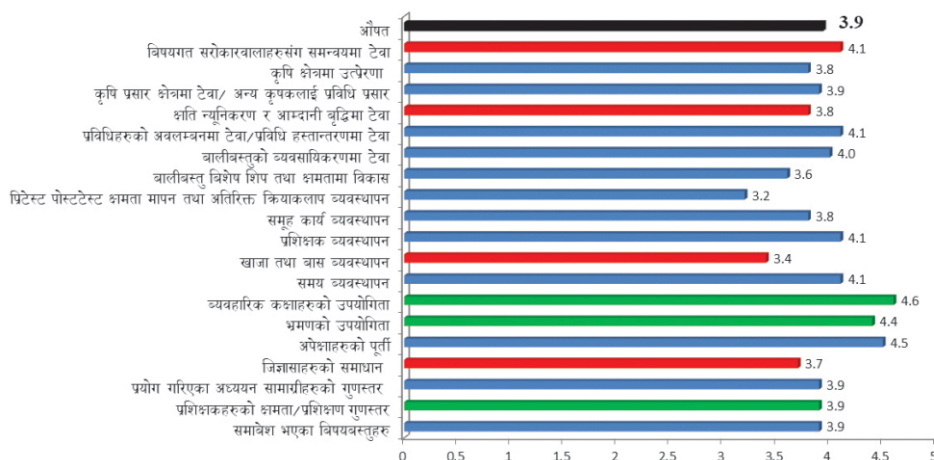
२.१५. तालिम प्रभावकारिता विश्लेषण

नेपाल कृषि प्रधान देश भएको र अर्थतन्त्रको मुख्य आधार कृषि रहेको हुँदा अधिकांश जनसंख्या कृषि र त्यससँग सम्बन्धित क्रियाकलापहरूमा बढी निर्भर छन् । कृषि क्षेत्रले नेपालको कूल GDP को २.३% र AGDP को लगभग २४.०९% योगदान गर्दछ । तसर्थ, राष्ट्रिय आर्थिक सुरक्षा र प्रगति दुवैका लागि कृषि आत्मनिर्भरता आवश्यक देखिन्छ । कृषि उत्पादन र उत्पादकत्वको वृद्धि आर्थिक प्रगति र राष्ट्रिय सुरक्षा सुनिश्चित गर्नको लागि अनिवार्य छ । यो उद्देश्य प्राप्त गर्न कृषि क्षेत्रको आधारभूत संरचना (जस्तै: मल, बीउ, सिँचाई) सुदृढ पार्नु र कृषकहरूको ज्ञान र सीपमा अभिवृद्धि गर्नु अपरिहार्य देखिन्छ । कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेशले कृषक वर्गलाई विभिन्न अनुदानका कार्यक्रम तथा तालिम मार्फत सहयोग पुऱ्याएर कृषि उत्पादन तथा उत्पादकत्व वढाउने लक्ष्य राखेको छ । जस अनुरूप यस कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र, खजुरा बाँकेले स्थापनाकाल देखि नै कृषक वर्ग तथा कृषि प्राविधिक कर्मचारी (स्थानिय तथा प्रदेशमा कार्यरतको) लाई विज्ञतामा अक्ल बनाउन माग र आवश्यकता अनुरूप विभिन्न विषयगत तालिमहरू संचालन गर्दै आएको देखिन्छ । यी तालिमहरूले कृषकहरूलाई आधुनिक कृषि प्रविधिहरू,

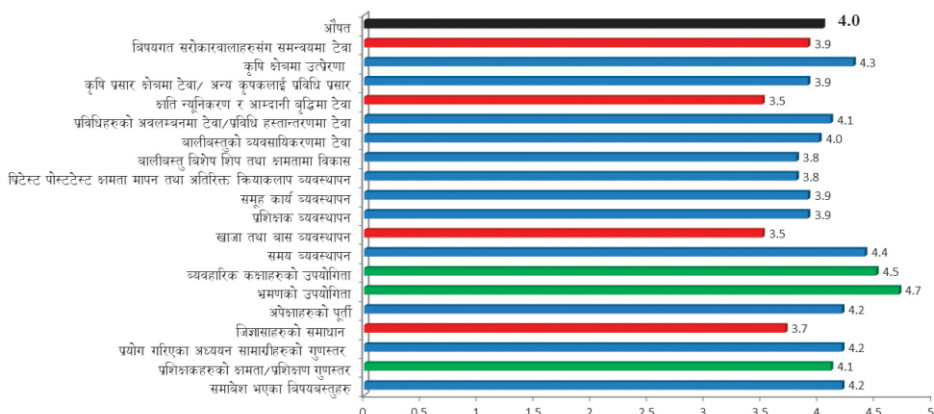
मेशिनरीको प्रयोग, उचित मल र बीउ प्रयोग, तथा बोटबिरुवा संरक्षण जस्ता कार्यहरूमा प्रशिक्षित गरिरहेको छन् । कार्यालयले संचालित सबै विषयका तालिमको प्रभावकारिता विश्लेषण गर्दै आएको छ । तालिम विश्लेषण तालिमको प्रभावकारिता निर्धारण गर्ने व्यवस्थित प्रक्रिया हो साथै

- तालिमको प्रभावकारिता विश्लेषणबाट प्राप्त हुने जानकारीले आगामी तालिमको योजना बनाउन र रणनीति निर्धारण गर्न उपयोग हुने ।
- यसले आगामी वर्षका तालिमहरूलाई अझ लक्षित र परिणाममुखी बनाउन मद्दत पुग्ने ।
- कृषक र कृषि प्राविधिकहरूको सन्तुष्टि मापन गर्ने ।
- तालिमको आवश्यकता पहिचान गर्ने ।
- तालिमका क्रममा भएका कमजोरीहरू र सुधारका स्थानहरू पहिचान गरी भविष्यका तालिमहरूलाई अझ प्रभावकारी र उपयोगी बनाउन मद्दत पुग्ने ।
- तालिमहरूको दीर्घकालीन परिणामको मूल्यांकनमा मद्दत पुऱ्याउने र तालिमका प्रभावहरूलाई स्थायीत्वको दिशा दिने जस्ता उद्देश्य रहेको हुँदा संचालित सबै तालिमको प्रभावकारिता विश्लेषण गरिँदै आएको छ , जुन तल चित्रमा देखाइएको छ ।

कृषकस्तर तालिम प्रभावकारिता मापन, २०८०

कर्मचारीस्तर तालिम प्रभावकारिता मापन, २०८०

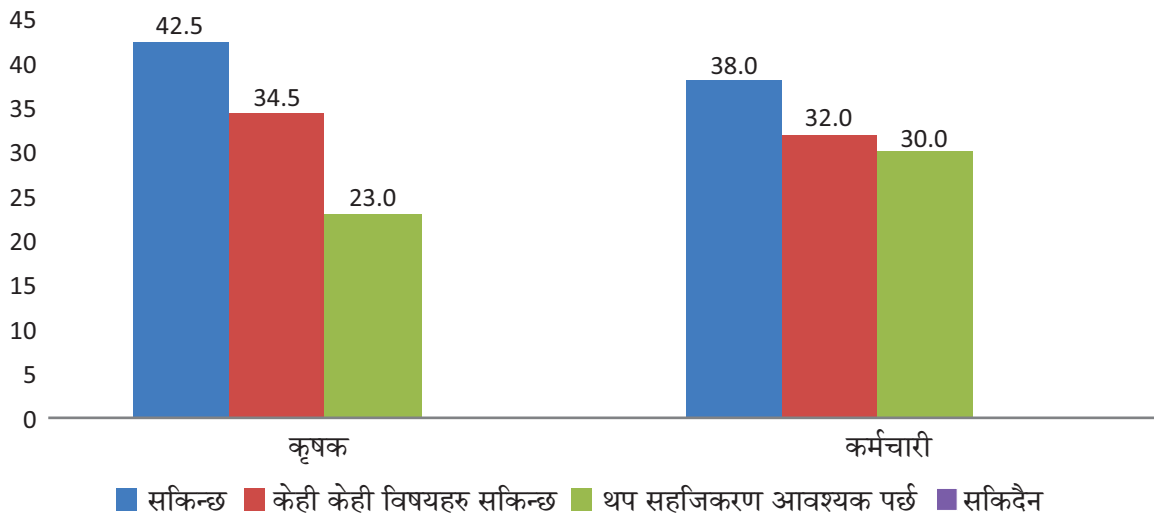

कृषकस्तर र कर्मचारीस्तर तालिम प्रभावकारिता मापनबाट प्राप्त नतिजालाई विश्लेषण गर्दा आ.व २०८०/८१ मा संचालित तालिमहरु समग्रमा राम्रो रहेको पाईयो । २० वटा सुचकलाई आधार लिएर तालिम प्रभावकारीताको मापन गरिएको थियो जसमा व्यवहारिक कक्षाहरुको उपयोगिता र भ्रमणको उपयोगितामा धेरैले उत्तम विश्लेषण गर्नु भएको छ, भने तालिमको अन्य व्यवस्थापकिय पक्षमा मध्यम विश्लेषण गर्नु भएको छ, यस अध्ययनमा, धेरै सहभागीहरुले व्यवहारिक कक्षाहरुको उपयोगितालाई सकारात्मक रूपमा मूल्याङ्कन गर्नु भएको छ । यसले पुष्टि गर्छ कि कृषक र कृषि प्राविधिक कर्मचारीहरुलाई तालिमको दौरान व्यावहारिक अभ्यासको आवश्यकता महत्व रहेको हुन्छ जसले उनीहरुको सीप र दक्षतामा अभिवृद्धि गरी वास्तविक जीवनमा उपयोगी बन्न सघाउँछ त्यस्तै प्रयोगात्मक तालिमहरुले कृषक र प्राविधिकलाई नविनतम प्रविधिबारे अवगत र कृषिमा हुने सुधारका बारेमा तत्कालिन र विस्तृत ज्ञान दिन्छ । यसका परिणामस्वरूप, कृषकहरुले आफैले सीप र प्रविधिहरु प्रयोग गरेर उत्पादनमा वृद्धि गर्ने संभावना बढने देखिन्छ ।

त्यस्तै भ्रमणको उपयोगिता पनि धेरै सहभागीहरुले उच्च रूपमा मूल्याङ्कन गर्नु भएको छ । भ्रमणहरुले कृषक र प्राविधिक कर्मचारीलाई सार्वजनिक अभ्यास र अन्य सफल कृषकका अनुभवहरुको प्रत्यक्ष अवलोकन गर्न अवसर दिन्छ । यसले उनीहरुको विश्वास र दृष्टिकोणमा सकारात्मक प्रभाव पार्दछ साथै भ्रमणका माध्यमबाट सार्वजनिक अनुभवहरु र सफल खेतीका अभ्यासहरु, नयाँ तरिका र प्राविधिहरु अपनाउन प्रेरित गर्छ जसले उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि गर्न मद्दत पुग्ने हुन्छ ।

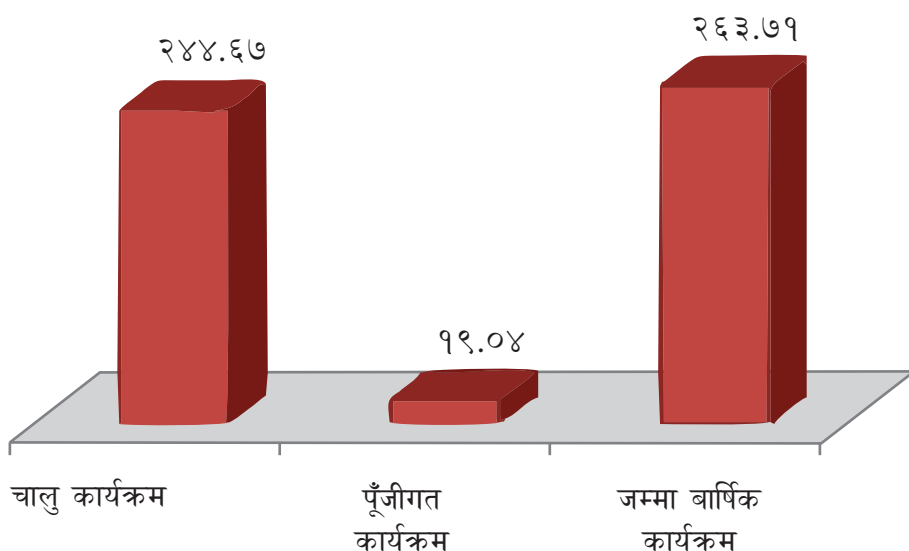
यस आधारमा, आगामी तालिमहरु संचालन गर्दा व्यवस्थापकीय पक्षमा सुधार, व्यावहारिक र सैद्धान्तिक प्रशिक्षणको सन्तुलनमा ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ जसले गर्दा कृषक र कृषि प्राविधिक कर्मचारीहरुको सीपमा थप सुधार ल्याउन र तालिमलाई थप प्रभावकारी बनाउन मद्दत पुग्ने छ ।

तालिममा सिकेका विषय व्यवहारमा लागु गर्न सकिएला ?

माथि स्तम्भ चित्रमा तालिममा सहभागी कृषक (४२.५%) र कर्मचारी (३८%) ले तालिममा सिकेका विषयलाई व्यवहारमा लागु गर्न सकिएला भनि विश्लेषण गरेका छन् भने कृषक (२३%) र कर्मचारी (३०%) ले तालिममा सिकेका विषयलाई व्यवहारमा लागु गर्न अझै थप सहजीकरणको आवश्यकता रहेको भनी विश्लेषण गरेका छन् । तसर्थ तालिमको प्रभावकारिता सुधार गर्नका लागि सहभागीका समस्या र अपेक्षा अनुरूप तालिमको विषयवस्तुमा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ, सैद्धान्तिक भन्दा व्यावहारिक कक्षामा जोड दिनुपर्ने, तालिम संचालनार्थ विभिन्न विधिहरूको प्रयोग गरी थप व्यवस्थित गर्नुपर्ने र तालिम पश्चात सहजीकरणका लागि निरन्तर महत्वपूर्ण रहेको हुँदा आगामी तालिमहरूमा यी पक्षहरूमा सुधार ल्याउन आवश्यक देखिन्छ ।

२.१६.आ.व. २०८०/८१ को प्रगति विवरण

बार्षिक बजेट विवरण स्तम्भ चित्रमा

प्रगति सारांश (वार्षिक कुल जम्मा)

बजेट उपशीर्षक	कार्यक्रम	वार्षिक बजेट	वार्षिक खर्च	वित्तिय प्रगति %	भारित प्रगति %
३१२०१०१२	साधारण कार्यक्रम	१७०.२	१२९.८३	७६.२८	९९.८
३१२०००२२	कृषि क्षमता अभिवृद्धि तथा सीप विकास तालिम	९३.५१	७५.६५	८०.९०	९६
	जम्मा	२६३.७१	२०५.४८	७७.९२	९८.५

राजश्व विवरण

सि.नं.	राजश्व शिर्षक	रकम रु (हजारमा)
१	१४१५१ सरकारी सम्पतीको वहालबाट प्राप्त आय	३४१.०३
२	१४२११ कृषि उत्पादनको विक्रीबाट प्राप्त रकम	४१.५४
३	१५११ बेरुजू	१५.८८
	जम्मा	३९८.४६

२.१७. पाँच वर्षको अवधिमा संचालित तालिमको तुलात्मक विश्लेषण

यस प्रदेशका करिब दुई तिहाइ जनताको जीविकोपार्जनको माध्यम कृषि रहेको छ र जसमा तराईका जिल्लाहरू खाद्यान्न, दलहन तथा तेलहन बाली र पहाडी तथा हिमाली जिल्लाहरू तरकारी तथा फलफूल खेतीका लागि उपयुक्त मानिन्छ । लुम्बिनी प्रदेश मौरी पालनको लागि पनि सम्भावना बोकेको क्षेत्र मानिन्छ । प्रदेशलाई खाद्यान्न र तरकारीमा आत्मनिर्भर बनाई केही बचत गर्न सक्ने सम्भावना रहेको देखिन्छ तथापि खेतियोग्य जमिनको खण्डीकरण हुँदै जानु साथै जमिन बाझै रहनु, युवा जनशक्ति कृषि पेशामा आर्कषित हुन नसक्नु, कृषकवर्गमा कृषि क्षेत्रलाई व्यवसायीकरण गर्न चाहिने ज्ञान, सीप र दक्षताको अभाव हुनु मुख्य समस्या रहेको छ । कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरण, व्यवसायीकरण र औद्योगिकीकरणबाट लुम्बिनी प्रदेशको समृद्धिमा योगदान भन्ने दीर्घकालीन सोच सहित लुम्बिनी प्रदेशले प्रथम आवधिक योजना निर्माण गरेको थियो । आवधिक योजनाले आठ वटा कृषि रणनीतिमा केन्द्रित रहेर कृषिको समग्र विकासमा जोड दिएको थियो जसमा कृषि प्रविधि प्रसार प्रणालीलाई सबल र प्रभावकारी बनाउन कृषि अनुसन्धान र कृषि शिक्षासँगको समन्वय र साझेदारीका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने, कृषक तथा कृषि प्राविधिकको क्षमता विकासमा सहयोग गर्ने जस्ता कार्यक्रमलाई प्राथमिकतामा राखेको थियो । कृषि उद्यमी, कृषि व्यवसायी साथै प्रदेश र स्थानिय तहमा कार्यरत कृषि प्राविधिक कर्मचारीहरूका लागि आवश्यक ज्ञान, सीप प्रदान गर्न तालिम आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुरूप विशिष्टीकृत ज्ञान, सिप प्रदान गर्न विशिष्टीकृत तालिम कार्यक्रम संचालन गर्ने उद्देश्यले कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्रले कार्यालय स्थापना देखि नै सो सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन गर्दै आएको छ । आ.व २०७६/७७ देखि आ.व २०८०/८१ को कृषक तालिम संचालनको प्रवृत्ति तल चार्ट देखाइएको छ ।

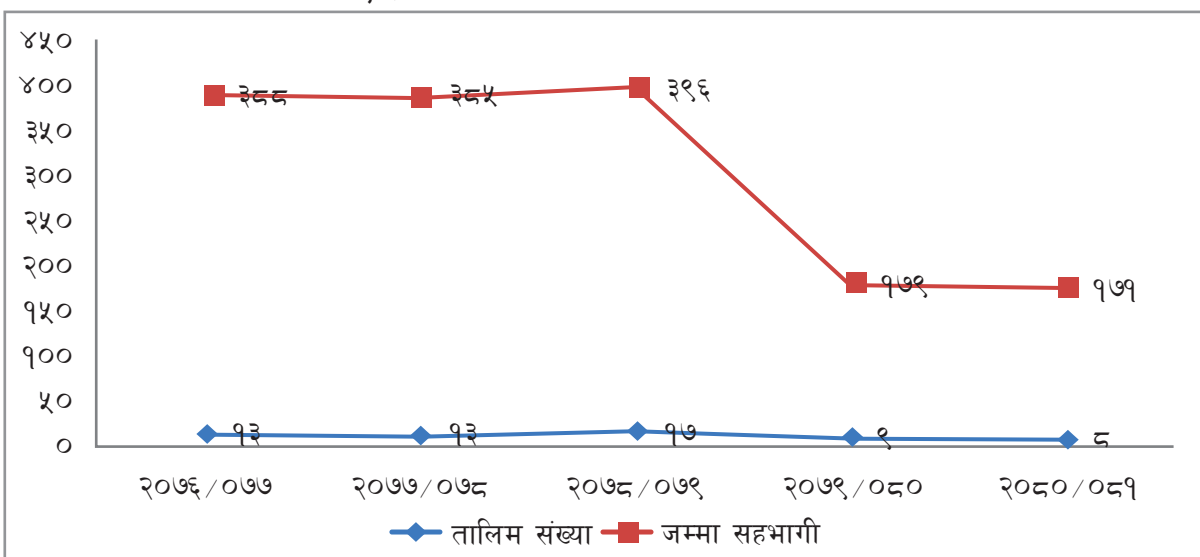
चार्ट १ मा २०७६/७७ साल देखि २०८०/८१ साल (५ वर्ष) सम्म संचालित तालिम संख्या र सहभागी संख्यालाई मूल्यांकन गरिएको छ जस अनुसार विश्लेषण गर्दा तालिम संख्या र जम्मा सहभागी संख्याको परिमाण घट्दो क्रममा रहेको देखिन्छ ।

चार्ट २ मा समावेशिकरण र लैंगिक सहभागीताको अवस्था देखाएको छ जसमा तालिममा पुरुष सहभागीको तुलनामा महिलाको सहभागीता मध्यम रहेको पाईन्छ त्यस्तै दलित, जनजाति र मधेशीको तालिममा सहभागीता ठिकै रहेको पाईन्छ ।

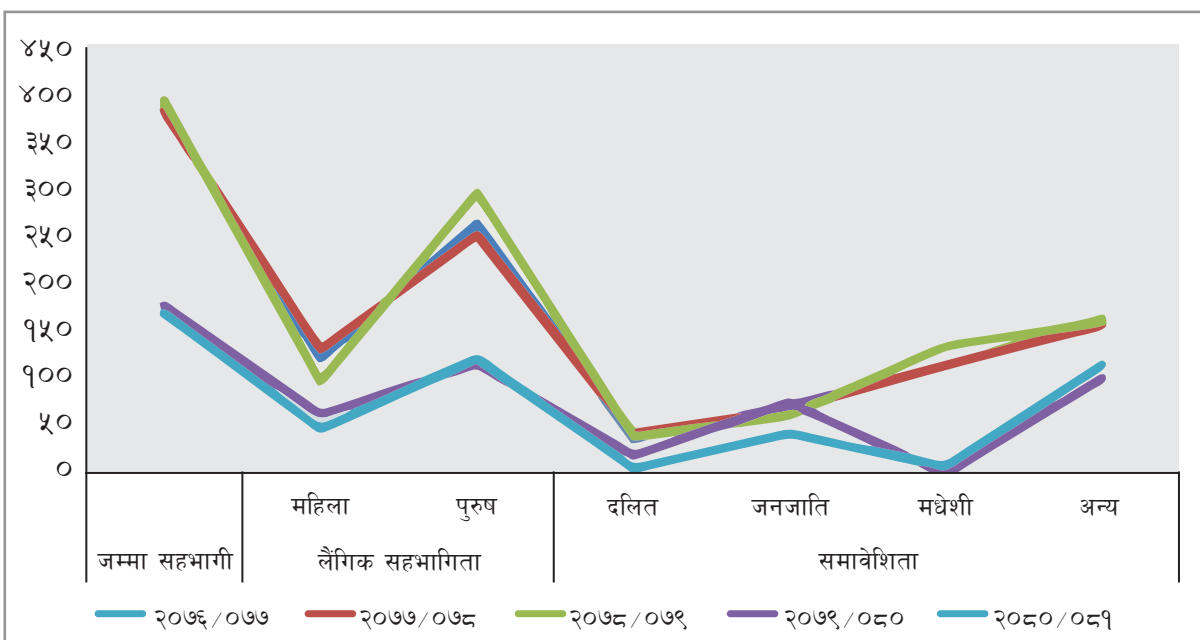
त्यसैगरी चार्ट ३ मा २०७६/७७ साल देखि २०८०/८१ साल सम्म (५ वर्ष) को कर्मचारीस्तर तालिमको समग्र अवस्थालाई देखाइएको छ जसमा ५ वर्षको अवधिमा लुम्बिनी प्रदेशका प्रादेशिक तथा स्थानीय तहमा कार्यरत जम्मा ४८२(अधिकृतस्तर कर्मचारी १४७ र सहायकस्तर कर्मचारी ३३५) जनाले विभिन्न विषयमा विशिष्टीकृत

तालिम प्राप्त गरी ज्ञान, सिप र क्षमता अभिवृद्धि भएको छ । यसले कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि र ज्ञानको स्तरमा सुधार भएको सङ्केत दिन्छ ।

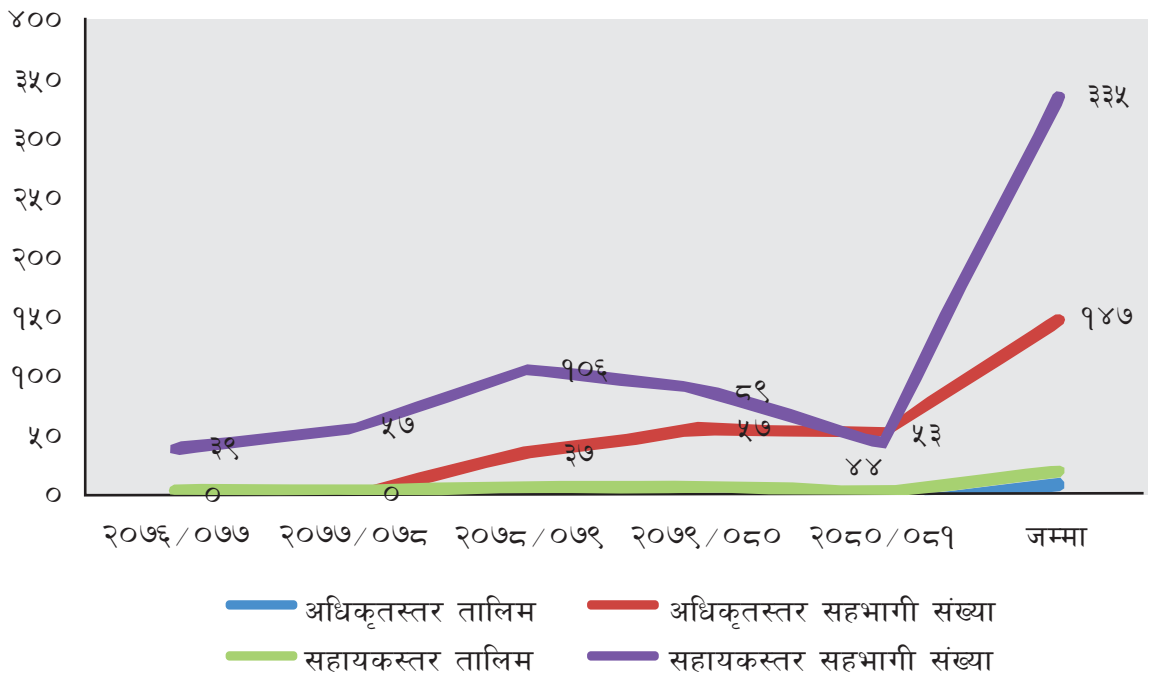
तसर्थ ५ वर्षको तालिम अवस्थाको विश्लेषण गर्दा, लुम्बिनी प्रदेशको कृषि प्राविधिक कर्मचारी र कृषक वर्गको क्षमता अभिवृद्धि भएको देखिन्छ, तर आगामी आर्थिक वर्षमा तालिमको संख्यालाई थप गर्नुपर्ने देखिन्छ साथै तालिमको मापदण्डलाई थप परिस्कृत र परिमार्जित गरी लैंगिक समावेशिता र समावेशीकरणमा जोड दिनुपर्ने देखिन्छ साथै भौगोलिक अवस्थाहरूलाई ध्यानमा राख्दै, आगामी तालिम कार्यक्रमलाई व्यावहारिक र प्रभावकारी बनाउन नवीनतम प्रविधिको समावेश गर्न आवश्यक छ ।

चित्र : आ.व ०७६।७७ देखि २०८०।८१ (५ वर्षको अवधि) मा संचालित तालिम र सहभागी संख्या

चित्र : आ.व ०७६।७७ देखि २०८०।८१ (५ वर्षको अवधि) मा संचालित तालिममा लैंगिक सहभागिता र समावेशिताको अवस्था

आ.व ०७६।७७ देखि २०८०।८१ (५ वर्षको अवधि) मा संचालित सहायकस्तर र अधिकृतस्तर तालिम र सहभागी संख्या

२.१८. मुख्य उपलब्धिहरू (२०८०/८१)

- लुम्बिनी प्रदेशका प्रदेश तथा स्थानिय तहमा कार्यरत १७ जना अधिकृतस्तर कर्मचारीहरूले १५ दिने विशिष्टिकृत मौरीपालन तालिममा सहभागी भई मौरीपालन सम्बन्धी ज्ञान सिप तथा दक्षता अभिवृद्धि भएकोमा ।
- लुम्बिनी प्रदेशका प्रदेश तथा स्थानिय तहमा कार्यरत १७ जना अधिकृतस्तर कर्मचारीको अधिकृतस्तर कर्मचारी क्षमता अभिवृद्धि तालिम विषयकमा ज्ञान सिप तथा दक्षता अभिवृद्धि साथै १९ जना कर्मचारीलाई मकै बीउ उत्पादन तालिममा सहभागी गराई सेवा प्रवाहमा सहजीकरण गरिएको ।
- लुम्बिनी प्रदेशका प्रदेश तथा स्थानिय तहमा कार्यरत १५ जना कर्मचारीका लागि सेवाकालीन तालिम संचालन गरिएको । ४४ जना सहायकस्तर प्राविधिकका लागि खाद्यान्न बीउ उत्पादन र उष्ण फलफूल खेती प्रविधि विषयमा तालिम दिईएको ।
- पुष्प खेती, लसुन/प्याज खेती, आलु बीउ उत्पादन तथा बजारीकरण, सिताके च्याउ उत्पादन, हाईब्रिड मकै बीउ उत्पादन, तरकारी बीउ उत्पादन तथा बजारीकरण तालिम, व्यवसायिक कागती तथा सुन्तला जात फलफूल विकास अन्फार्म तालिम, व्यवसायिक मौरी पालन तालिम गरी ८ वटा तालिम संचालन भएकोमा कुल १७१ कृषकहरूलाई तालिम उपलब्ध गराई क्षमता विकास गरिएको ।

विभिन्न तरिकाबाट लसुन रोपन सिकदै कृषक

फुलबाट माला र बुक्के बनाउन सिकदै कृषक

सिताके च्याउ रोप्न सिकदै कृषक

रामपुर हाईब्रिड १० मकैको बीउ उत्पादनका लागि व्यवहारिक ज्ञान सिकदै कृषक

कृत्रिम रानु मौरी उत्पादन तथा कृत्रिम मौरी आहारा बनाउन सिकदै सहभागी कृषक ।

फलफुलको विरुवा प्रसारण प्रविधि सिकदै सहायकस्तर कर्मचारी ।

२.१९. आ.व ०८०।८१मा संचालित कार्यक्रमहरुमा सहभागी कृषक एवं कर्मचारीहरुको विवरण

स्तर: कृषक

तालिम विषय: व्यवसायिक कागती तथा सुन्तला खेती प्रविधि तालिम

तालिम संचालन अवधि: मिति २०८०/११/१३ देखि २०८०/११/१८ गते सम्म (६ कार्य दिन)

क्र.स.	सहभागी नाम /थर	ठेगाना	सम्पर्क नं
१	झग्गु प्रसाद बली	राप्ती सोनारी गाउँपालिका वडा नं १ बाँके	९८४७९६००७०
२	मुमलाल साकी	सिस्ने गाउँपालिका वडा ८ रुकुम पूर्व	९८६१८११६६३
३	रमेश ज्ञावली	कंचन गाउँपालिका वडा नं १ रुपन्देही	९८५७०३७६९८
४	नरेन्द्र प्रसाद पाण्डे	सैनामैना नगरपालिका पालिका वडा नं १० रुपन्देही	९८५७०२५१६६
५	मोतिलाल मरासैनी	रेसुङ्गा नगरपालिका वडा नं ४ गुल्मी	९८४१३७९९३७
६	गणेश प्रसाद कडेल	छत्रकोट गाउँपालिका वडा नं ४ गुल्मी	९८६७१७१०००
७	रोहित क्षेत्री	बारबर्दिया नगरपालिका वडा नं ३ बर्दिया	९७०२५८२६८३
८	रुकमान पुन मगर	नौवाहिनी गाउँपालिका वडा नं ८ प्युठान	९८४९३०९४५०
९	मोहन जि सी	झिमरुक गाउँपालिका वडा नं ७ प्युठान	९८४७८२१५७५
१०	खेम नारायण ढुङ्गाना	वर्दघाट नगरपालिका वडा नं ५ नवलपरासी	९८६७८६९४५४
११	हरि भण्डारी पोष प्रसाद	सुनवल नगरपालिका वडा नं १४ नवलपरासी	९८५७०२८८३५
१२	खिम बहादुर खत्री	मालारानी गाउँपालिका वडा नं ८ अर्घाखाँची	९८६७८८४६९९
१३	लालमणी वेल्वासे	पाणिनी गाउँपालिका वडा नं ४ अर्घाखाँची	९८६७२८२५४५
१४	खर्क बहादुर पुन	रोल्पा नगरपालिका वडा नं ७ रोल्पा	९८६६७०८३९४
१५	विन्द्र यादव	कपिलवस्तु नगरपालिका वडा नं ३ कपिलवस्तु	९८१२९३६७५१
१६	जय खत्री	तुल्सीपुर उपमहानगरपालिका वडा नं ९ दाङ	९८०४५५११६५
१७	नन्दलाल खत्री	राजापुर गाउँपालिका वडा नं ७ दाङ	९८४४९२३०९२
१८	महेश राना	तिनउ गाउँपालिका वडा नं ५ पाल्पा	९८४७०१५४८०
१९	दान बहादुर कुँवर	रैना देवी गाउँपालिका वडा नं ५ पाल्पा	९८४२८६२७५०

स्तर: कृषक

तालिम विषय: व्यवसायिक पुष्प खेती तालिम

तालिम संचालन अवधि: २०८०/०६/१४ देखि २०८०/०६/१९ गते सम्म (६ कार्य दिन)

क्र.स.	सहभागी नाम /थर	ठेगाना	सम्पर्क नं
१	गौरी बोहरा	डुडुवा गाउँपालिका वडा नं ५ बाँके	९८६७१५२१२०
२	राम वदना घिमिरे	खजुरा गाउँपालिका वडा नं ३ बाँके	९८४७१९५०५०
३	शिवा बस्नेत चलाउने	कोहलपुर नगरपालिका वडा नं २ बाँके	९८००५५१८४३
४	डोल बहादुर सार्की	सैनामैना नगरपालिका वडा नं १० रुपन्देही	९८४७०९१७६८
५	डायमण्ड ओली	तुल्सीपुर उप महानगरपालिका वडा नं ५ दाङ	९८०२९६५९०७
६	कृष्ण थापा	मदाने गाउँपालिका वडा न ६ गुल्मी	९८४१५६१४९३
७	मोहन थापा	मदाने गाउँपालिका वडा न ६ गुल्मी	९८४५७६१३६७
८	लक्ष्मी पोख्रेल	वाणगंगा नगरपालिका वडा नं ३ कपिलवस्तु	९८४७५४४७२३
९	संगीता भुसाल क्षेत्री	वाणगंगा नगरपालिका वडा नं ९ कपिलवस्तु	९७४८७९०५२२
१०	प्रतिभा पंगेनी	वाणगंगा नगरपालिका वडा नं ३ कपिलवस्तु	९८५७८४०२१९
११	वाल कृष्ण ओली	गुलरिया नगरपालिका वडा नं ८ बर्दिया	९८५८०४०२२२
१२	समिक्षा सिजापति	सुनवल नगरपालिका वडा नं १ नवलपरासी	९८४७२५६४५५
१३	सुमित्रा के सी	सुनवल नगरपालिका वडा नं १ नवलपरासी	९७४५३९७३४४
१४	सुष्मा डगौरा	वासगढी नगरपालिका वडान ५ बर्दिया	९८१६५२५११२
१५	शिलसिला ठकुरी	गढवा गाउँपालिका वडा नं ५ दाङ	९८६८६६२८०८
१६	जय बहादुर बस्नेत	कोहलपुर नगरपालिका वडा नं १३ बाँके	९८६८२४९६३४
१७	मनिसा आचार्य	तिलोत्तमा नगरपालिका वडा न६ रुपन्देही	९८१९४६०९३७
१८	रिता कुमारी अर्मजा	सैनामैना नगरपालिका वडा नं ७ रुपन्देही	९८०४४४८५८३
१९	नन्द कुमारी गौतम	सैनामैना नगरपालिका वडा नं १ रुपन्देही	९८४७१५२४४२
२०	धर्म बहादुर बोहरा क्षेत्री	राप्ती गाउँपालिका वडा न २ दाङ	९८५७८४०२१९
२१	नर बहादुर खड्का	सुनवल नगरपालिका वडा नं १ नवलपरासी	९८४७१२७३७२
२२	सुग्रीम माली	पाल्हीनन्दन गाउँपालिका वडा नं १ नवलपरासी	९८२१९५६५५५
२३	नरेश बहादुर भट्टारै	तिलोत्तमा नगरपालिका वडा न६ रुपन्देही	९८४७५३३१३४
२४	शुसिला पंथी गैरे	भुमिका स्थान नगरपालिका वडा नं ९ अर्घाखाँची	९८६७२०१६१४
२५	पार्वती थारु	वारवर्दिया नगरपालिका वडा नं ३ बर्दिया	९८६०५०७३१८

स्तर: कृषक

तालिम विषय: सिताके च्याउ उत्पादन प्रविधि तालिम

तालिम संचालन अवधि: २०८०/१०/०७ देखि २०८०/१०/१२ सम्म (६ कार्य दिन)

क्र.स.	सहभागी नाम /थर	ठेगाना	सम्पर्क नं
१	शिवा आले	तिनउ गाउपालिका वडा नं ३ पाल्पा	९७६५८७७९१५
२	नैना क्षेत्री	तिनउ गाउपालिका वडा नं ३ पाल्पा	९८४७३०५४८३
३	पुर्ण बहादुर पचभैया	निस्दी गाउपालिका वडा नं ५ पाल्पा	९८२८८८७५८१
४	सेर बहादुर सोती	निस्दी गाउपालिका वडा नं ५ पाल्पा	९८४६६९३७१६
५	पुर्ण बहादुर पुन	रोल्पा नगरपालिका वडा न १० रोल्पा	९८४९४९६५८९
६	पुर्ण बहादुर पुन	रोल्पा नगरपालिका वडा न १० रोल्पा	९८६१६७९६३५
७	खर्क बहादुर घर्ति	रोल्पा नगरपालिका वडा न २ रोल्पा	९८४५८१८७२१
८	पुष्पा भुसाल	भुमिकास्थान नगरपालिका वडा नं ३ अर्घाखाँची	९८६७०३३००८
९	दान बहादुर पेग्नी	शितगंगा नगरपालिका वडा नं ६ अर्घाखाँची	९८६९१४०२०७
१०	नारायण प्रसाद खनाल	भुमिकास्थान नगरपालिका वडा नं ८ अर्घाखाँची	९८४७२२९११२
११	बिष्णु प्रसादे बन्जाडे	भुमिकास्थान नगरपालिका वडा नं १० अर्घाखाँची	९८४७१५२७९६
१२	रेणुका खड्का	सिस्ने गाउँपालिका वडा नं ३ पुर्वी रुकुम	९८६३२८०८८७
१३	आश बहादुर बुढा	भुमे गाउपालिका वडा नं ६ पुर्वी रुकुम	९८६६९१९९१५
१४	टिकाजंग खड्का	भुमे गाउपालिका वडा नं ८ पुर्वी रुकुम	९८४५८६०६८९
१५	प्रकाश घिमिरे	नौवहिनी गाउपालिका वडा नं ८ प्युठान	९८४५८६०६८९
१६	तिलक रोका क्षेत्री	नौवहिनी गाउपालिका वडा नं ५ प्युठान	९८४००९३२१०
१७	हुमा घर्तिमगर	नौवहिनी गाउपालिका वडा नं ७ प्युठान	९८४००९३२१०
१८	धर्मराज सापकोटा	कालीगण्डकी गाउपालिका वडा नं ५ गुल्मी	९८५७०५७८७३
१९	चमेली थापा	कालीगण्डकी गाउपालिका वडा नं ६ गुल्मी	९८६८१०४८५६
२०	नन्दकला सुवेदी	चन्द्रकोटगाउपालिका वडा नं ३ गुल्मी	९८४९९९६५८९
२१	हुम बहादुर कार्की	मालिका गाउपालिका वडा नं ५ गुल्मी	९८४७४१५२०३
२२	हुम बहादुर जि सी	मालिका गाउपालिका वडा नं ५ गुल्मी	९८४४०९१६९९

स्तर: कृषक

तालिम विषय: व्यवसायिक लसुन तथा प्याज खेती तालिम

तालिम संचालन अवधि: २०८०/०७/१९ देखि २०८०/०७/२४ सम्म (६ कार्य दिन)

क्र.स.	सहभागी नाम /थर	ठेगाना	सम्पर्क नं
१	कपिल ओली	भूमे गा.पा.-९ चुनवाङ्ग पूर्वी रुकुम	९८४२५०८९४२
२	गिता कुमारी थारु	बारबर्दिया-४ बर्दिया	९८२६५९४१४९
३	निरु थारु	बारबर्दिया-४ बर्दिया	९८१८०४८९१८
४	पार्वती थारु	बारबर्दिया-४ बर्दिया	९८६६७७३९६९
५	राधेश्याम थारु	बाँसगढी-७ बर्दिया	९८६८०६९५७३
६	दधिराम खनाल	भूमिकास्थान न.पा.२ अर्घाखाँची	९८६०९५७१९७
७	विसन थापा	सुनवल न.पा.५ नवलपरासी	९८६७४८६०६७
८	गोरख अहिर	पाल्हीनन्दन गा.पा.४ नवलपरासी	९८२५४२५६३३
९	दिपेन्द्र कुमार हरिजन	सुस्ता-५ नवलपरासी	९८२८८८४०६
१०	खर्क बहादुर पुन	खजुरा गा.पा.३ बाँके	९८०४५०१९३९
११	झुठुवा थारु	डुडुवा गा.पा.५ बाँके	९८१५५६६५०८
१२	परशु नारायण चौधरी	दंगिशरण गा.पा.४ दाङ्ग	९८५७८२३९४१
१३	गंगा चौधरी	दंगिशरण गा.पा.६ दाङ्ग	९८१६५२८८८४
१४	छोटीलाल चौधरी	बबई गा.पा.७ दाङ्ग	९८१०८३३१६२
१५	देव नारायण प्रसाद गुप्ता	लुम्बिनी सां.न.पा.-७ रुपन्देही	९८०७४१२८९३
१६	प्रकाश गुप्ता	लुम्बिनी सां.न.पा.-१२ रुपन्देही	९८०६९७५३७७
१७	उन्नत विक्रम शाह	सुनिलस्मृति गा.पा.-२ रोल्पा	९८६९०३८०७२
१८	धन कुमार बुढा मगर	सुन्छहरी गा.पा.-७ रोल्पा	९८६६९९३१७३
१९	गनविर बुढा मगर	सुन्छहरी गा.पा.७ जेल्वाङ्ग	९८६४३७१२३५
२०	जुनी चौधरी	बाणगंगा न.पा.१० कपिलवस्तु	९८२९८१२१२५
२१	मिना पोखेल	कपिलवस्तु न.पा.-१० कपिलवस्तु	९८४७२०४०००
२२	भुप बहादुर धामी	प्यूठान न.पा.१ प्यूठान	९८४७६५८८९७
२३	रेखा बस्येल	प्यूठान न.पा.८ प्यूठान	९८४८७३५५६१
२४	शोभा चौधरी	कोहलपुर न.पा.५ बाँके	

स्तर: कृषक

तालिम विषय: तरकारी बीउ उत्पादन तथा बजारिकरण तालिम

तालिम संचालन अवधि: २०८०/११/०६ गते देखि २०८०/११/११ गते सम्म (६ कार्य दिन)

क्र.स.	सहभागी नाम /थर	ठेगाना	सम्पर्क नं
१	श्री सुदन न्यौपाने	पाणिनी गा.पा.अर्घाखाँची	९८६७९०७०२०
२	श्री भक्त ब.गुरुङ्ग	पुथा उत्तरगंगा गा.पा.१३ रुकुम पूर्व	९८४९०११७२१
३	श्री सहिमान रोका	थवाङ्ग गा.पा.२ रोल्पा	९८६३७४८३७५
४	श्री सुन कुमारी पुन मगर	भुमे गा.पा.३ रुकुम पूर्व	९८६६८२७०१४
५	श्री गंगा कुँवर	रिब्दिकोट गा.पा.२ पाल्पा	९८४७१७१२७१
६	श्री दुर्गा भाट	सितगंगा न.पा.१३ अर्घाखाँची	९८४७०१२९६६
७	श्री पार्वता राउत	एरावती गा.पा.२ प्यूठान	९८१२८९४७९६
८	श्री इन्द्र ब. राना	पूर्वखोला गा.पा.४ पाल्पा	९८०६९३१८१९
९	श्री चन्द्र ब.वि.क.	सत्यवती गा.पा. पाल्पा	९८६३०६३५८०
१०	श्री जायश्वर घर्ति मगर	मल्लरानी गा.पा.३ प्यूठान	९८६६८१६३४३
११	श्री भेष बहादुर नेपाली	भुमिकास्थान न.पा.४ अर्घाखाँची	९८४७४८९४३२
१२	श्री यमनाथ ज्ञवाली	रुरुक्षेत्र गा.पा. गुल्मी	९८६६८६०३७५
१३	श्री हस्तविर बुढा	नौबहिनी गा.पा.१ प्यूठान	९८६७१८१५९१
१४	श्री गिरिदल के.सी.	गंगादेव गा.पा.३ रोल्पा	९८४२३३६६५०
१५	श्री कृष्ण कुमार डाँगी	गंगादेव गा.पा.३ रोल्पा	९८६८२३९०६२
१६	श्री शसिराम बुढा	सिस्ने गा.पा.८ रुकुम पूर्व	९८६२१८८३१०

स्तर: कृषक

तालिम विषय: तरकारी बीउ उत्पादन तथा बजारीकरण तालिम

तालिम संचालन अवधी: २०८०/११/०६ गते देखि २०८०/११/११ गते सम्म (६ कार्य दिन)

क्र.स.	सहभागी नाम /थर	ठेगाना	सम्पर्क नं
१	तुल बहादुर सिंजाली	पाणिनी गा.पा.५ अर्घाखाँची	९८४७५४०२१७
२	नरेन्द्र पाण्डे	भूमिकास्थान न.पा.३ अर्घाखाँची	९८६७१६९३९०
३	शंकर कुँवर	सिस्ने गा.पा.७ पूर्वी रुकुम	९८६९९५९२१०
४	जोग बहादुर पुन	भूमे गा.पा.३ पूर्वी रुकुम	९८४०७८०६६७
५	गोपाल प्रसाद भट्टराई	सत्यवती गा.पा.२ गुल्मी	९८४६६२७३२२
६	कृष्ण प्र.चापागाई	सुनवल न.पा.४ नवलपरासी	९८६७४९२७६५
७	पार्वती गिरी	सुनिलस्मृति गा.पा.२ रोल्पा	९८४७९३७९८८
८	शारदा सुवेदी	तिलोत्तमा न.पा.११ रुपन्देही	९८४६१८५७७७
९	शिव प्रसाद घिमिरे	तिलोत्तमा न.पा.११ रुपन्देही	९८४७१७९२९१
१०	माधव श्रेष्ठ	छत्रकोट गा.पा.४ गुल्मी	९८६७३९१५२३
११	जंग बहादुर भण्डारी	गंगादेव गा.पा.२ रोल्पा	९८५६०५०३२३
१२	हुकुम ब.के.सी.	प्यूठान न.पा.१० प्यूठान	९८६९९८४८०४
१३	जिवन तामाङ्ग	तानसेन न.पा.८ पाल्पा	९८६६४१७३११
१४	एमराज सुवेदी	घोराही उप महा न.पा.१४ दाङ्ग	९८५७८३४०४८
१५	बल बहादुर थापा	बंगलाचुली गा.पा.५ दाङ्ग	९८६६९२४५०७
१६	कृष्ण भारती	शिवराज न.पा.१ शिवपुर	९८४७०६३७०३
१७	पार्वती खनाल	बढैयाताल गा.पा.१ बर्दिया	९८४४८८८६९१
१८	थल बहादुर थापा	खजुरा गा.पा.३ बाँके	९८१४५५५३६२

स्तर: कृषक

तालिम विषय: व्यवसायिक मौरीपालन तालिम

तालिम संचालन अवधि: २०८०/१२/१४ देखि २०८०/१२/१९ गते सम्म (६ कार्य दिन)

क्र.स.	सहभागी नाम /थर	ठेगाना	सम्पर्क नं
१	तुल बहादुर सिंजाली	पाणिनी गा.पा.५ अर्घाखाँची	९८४७५४०२१७
२	नरेन्द्र पाण्डे	भूमिकास्थान न.पा.३ अर्घाखाँची	९८६७१६९३९०
३	शंकर कुँवर	सिस्ने गा.पा.७ पूर्वी रुकुम	९८६९९५९२१०
४	जोग बहादुर पुन	भूमे गा.पा.३ पूर्वी रुकुम	९८४०७८०६६७
५	गोपाल प्रसाद भट्टराई	सत्यवती गा.पा.२ गुल्मी	९८४६६२७३२२
६	कृष्ण प्र.चापागाई	सुनवल न.पा.४ नवलपरासी	९८६७४९२७६५
७	पार्वती गिरी	सुनिलस्मृति गा.पा.२ रोल्पा	९८४७९३७९८८
८	शारदा सुवेदी	तिलोत्तमा न.पा.११ रुपन्देही	९८४६१८५७७७
९	शिव प्रसाद घिमिरे	तिलोत्तमा न.पा.११ रुपन्देही	९८४७१७९२९१
१०	माधव श्रेष्ठ	छत्रकोट गा.पा.४ गुल्मी	९८६७३९१५२३
११	जंग बहादुर भण्डारी	गंगादेव गा.पा.२ रोल्पा	९८५६०५०३२३
१२	हुकुम ब.के.सी.	प्यूठान न.पा.१० प्यूठान	९८६९९८४८०४
१३	जिवन तामाङ्ग	तानसेन न.पा.८ पाल्पा	९८६६४१७३११
१४	एमराज सुवेदी	घोराही उप महा न.पा.१४ दाङ्ग	९८५७८३४०४८
१५	बल बहादुर थापा	बंगलाचुली गा.पा.५ दाङ्ग	९८६६९२४५०७
१६	कृष्ण भारती	शिवराज न.पा.१ शिवपुर	९८४७०६३७०३
१७	पार्वती खनाल	बढैयाताल गा.पा.१ बर्दिया	९८४४८८८६९१
१८	थल बहादुर थापा	खजुरा गा.पा.३ बाँके	९८१४५५५३६२

स्तर: कृषक

तालिम विषय: हाइब्रिड मकै बीउ उत्पादन तालिम

तालिम संचालन अवधी: २०८०/१०/०७ देखि २०८०/१०/१२ गते सम्म (६ कार्य दिन)

क्र.स.	सहभागी नाम /थर	ठेगाना	सम्पर्क नं
१	मुकुन्द खनाल	भुमिकास्थान न.पा.८ अर्घाखाँची	९८४७२२८७२८
२	चुरामणि भट्टराई	पाणिनी गा.पा.४ अर्घाखाँची	९८६९२५१४१४
३	शोभा चौधरी	बारबर्दिया न.पा.५ बर्दिया	९८४५८४९७३६
४	अरुणा थारु	बढैयाताल गा.पा.७ बर्दिया	९८६६९७७४९५
५	हेमराज गैर	बगनासकाली गा.पा.२ पाल्पा	९८६७५४४५९५५
६	नारायण भाटक्षेत्री	रिव्दिकोट गा.पा.३ पाल्पा	९८६७१४२५१४
७	हरिमाया दहाल	शान्तिनगर गा.पा.२ दाङ्ग	९८६३२९७१७७
८	प्रताप दहाल	शान्तिनगर गा.पा.३ दाङ्ग	९८०९८१६५८१
९	कमला देवी खड्का	गडवा गा.पा.७ दाङ्ग	९८०६२७६३५१
१०	उमा बि.क	बैजनाथ गा.पा.५ बाँके	९८१२५९५८१०
११	राजेन्द्र प्रसाद वर्मा	डडुवा गा.पा.२ बाँके	९८६८०१८१११
१२	असराम थारु	बुद्धभूमि न.पा.३ कपिलवस्तु	९८६३५०२५०२
१३	नर बहादुर थापा	बाणगंगा न.पा.४ कपिलवस्तु	९८६७७५०८२५
१४	महेन्द्र प्रसाद चौधरी	रामग्राम न.पा.१८ नवलपरासी (ब.सु.प.)	९८२१५०६५६५
१५	टिका भुर्तेल	बर्दघाट न.पा.१३ नवलपरासी (ब.सु.प.)	९८४४७५९१९२
१६	बिसुन कुमारी चौधरी	तिलोत्तमा न.पा.१२ रुपन्देही	९८१७५१७१९७
१७	बिनु गौतम	तिलोत्तमा न.पा.१२ रुपन्देही	९८०४४५२६०४
१८	प्रेम कुमारी चन्द	रोल्पा न.पा.७ रोल्पा	९८६६८६३६११
१९	पवित्रा गुरुङ	रोल्पा न.पा.७ रोल्पा	९८६८६९१८५१
२०	भुपेन्द्र बहादुर महतरा क्षेत्री	सिरुमारी गा.पा.६ प्यूठान	९८४०२१९५६३
२१	मनि प्रसाद सुनार	उत्तरगंगा गा.पा.१३ रुकुम पूर्व	९८६८६५९७२६
२२	लिला कुमारी बुढाथोकी	सिस्ने गा.पा.६ रुकुम पूर्व	९८६६८५३६०६
२३	कृष्ण प्रसाद घिमिरे	ईस्मा गा.पा.६ गुल्मी	९८५७०६७२५८
२४	टोपालाल पाण्डे	रेसुङ्गा न.पा.१० गुल्मी	९८५७०६४२३३

स्तर: कृषकस्तर

तालिम विषय : वीउ आलु उत्पादन तथा बजारीकरण तालिम (कृषकस्तर)

तालिम संचालन अवधि : २०८०/०८/१० देखि २०८०/०८/१५ गते सम्म (६ कार्यदिन)

क्र.स.	सहभागी नाम / थर	पद	ठेगाना	सम्पर्क नं
१	नरिश्चर सापकोटा	कृषक	तिलोत्तमा नगरपालिका वडा न १४ रुपन्देही	९८६४५८४८४३
२	मोहनिलाल पाण्डे	कृषक	वर्दघाट नगरपालिका वडा नं १५ नवलपरासी	९८५७०८०२४९
३	गणेश वली	कृषक	शिवराज नगरपालिका वडा न ९ कपिलवस्तु	९८४४९८८१३४
४	अमर सिंह भण्डारी	कृषक	तिनाउ गाउँपालिका वडा न २ पाल्पा	९८४०४७७४३३
५	नर बहादुर भण्डारी	कृषक	तिनाउ गाउँपालिका वडा न २ पाल्पा	९८४७२००२३४
६	विपना कुमारी चौधरी	कृषक	सुस्ता गाउँपालिका वडा न १ नवलपरासी पश्चिम	९८१४४६५५३८
७	सति चलाउने बुढाथोकी	कृषक	डुडुवा गाउँपालिका वडा न ५ बाँके	९८४८१८१२३४
८	नारायण प्रसाद पौडेल	कृषक	शिवराज नगरपालिका वडा न ५ कपिलवस्तु	९८५७०५२०६०
९	सुरज चौधरी	कृषक	तुल्सीपुर उपमहानगरपालिका वडा नं२ दाङ	९८०६२८२६१८
१०	घनश्याम चौधरी	कृषक	राप्ती गाउँपालिका वडा न ६ दाङ	९८०६२८१२५६
११	राम नारायण प्रसाद थारु	कृषक	कन्चन गाउँपालिका वडा न २ रुपन्देही	९८१७४९२०५१
१२	ओम बहादुर खत्री	कृषक	भुमे गाउँपालिका वडा न ७ पुर्वी रुकुम	९८१६८५११७९
१३	राज बहादुर घर्तीमगर	कृषक	रोल्पा नगरपालिका वडा न १० रोल्पा	९८४७८६८५०६
१४	लिल बहादुर पुन	कृषक	भूमे गाउँपालिका वडा न ९ पुर्वी रुकुम	९८६३३१२३९९
१५	मेण्ट बहादुर घर्तीमगर	कृषक	नौबहिनी गाउँपालिका वडा न १ प्युठान	९८४७९००७१९
१६	दान बहादुर घर्तीमगर	कृषक	नौबहिनी गाउँपालिका वडा न १ प्युठान	९८६१६८८०६९
१७	शंकर चर्ती	कृषक	सितगंगा नगरपालिका वडा न ३ अर्घाखाँची	९८६७२६१३०२
१८	खुम बहादुर सुर्यवंशी मगर	कृषक	पाणिनि गाउँपालिका वडा न २ अर्घाखाँची	९८६७३६८५४१
१९	खिमलाल भण्डारी	कृषक	सत्यवती गाउँपालिका वडा न ५ गुल्मी	९८५७०८१९२७
२०	नारायण पुरी	कृषक	रुरुक्षेत्र गाउँपालिका वडा न ५ गुल्मी	९८६७८४५१४७
२१	धन बहादुर चौधरी	कृषक	वारवर्दिया नगरपालिका वडा न ११ बर्दिया	९८५८०२९८२२
२२	राम सुरत अहिर	कृषक	डुडुवा गाउँपालिका वडा न ६ बाँके	९८६८९७२५८५
२३	रुपा कुमारी थारु	कृषक	बढैयाताल गाउँपालिका वडा न ७ बर्दिया	

स्तर: सहायकस्तर कर्मचारी

तालिम विषय: खाद्यान्न वीउ उत्पादन विषयक तालिम

तालिम संचालन अवधि: २०८०/०९/०१ देखि २०८०/०९/०६ सम्म (६ कार्यदिन)

क्र.स	सहभागी नाम /थर	पद/तह	कार्यरत कार्यालय	सम्पर्क नं
१	रुस्मा नेगी	ना.प्रा.स.	कृषि ज्ञान केन्द्र, पाल्पा	९८६३३८२०५८
२	पवित्रा वली	ना.प्रा.स.	कृषि ज्ञान केन्द्र, रोल्पा	९८४७९३९५७६
३	अमृता खनाल	ना.प्रा.स.	कृषि ज्ञान केन्द्र, अर्घाखाँची	९८६७४७२७३९
४	निशा भट्टराई	ना.प्रा.स.	कृषि ज्ञान केन्द्र, कपिलवस्तु	९८४०९५८३६७
५	सरिता क्षेत्री	ना.प्रा.स.	कृषि ज्ञान केन्द्र, कपिलवस्तु	९८६२७२३३४८
६	साधना थापा क्षेत्री	ना.प्रा.स.	डुडुवा गा.पा, बाँके	९८०४५९८६६८
७	पुजन भण्डारी	ना.प्रा.स.	कृषि ज्ञान केन्द्र, पाल्पा	९८६९१४९१२३
८	अरविन्द कुमार शर्मा	ना.प्रा.स.	कृषि ज्ञान केन्द्र, पाल्पा	९८६९३८१३४४
९	प्यारीलाल फडेरा	ना.प्रा.स.	कृषि ज्ञान केन्द्र, गुल्मी	९८५७०८२७०४
१०	विर्पल सिंह बोहरा	ना.प्रा.स.	कृषि ज्ञान केन्द्र, रुपन्देही	९८५८९७०३६४
११	रमेश प्रसाद न्यौपाने	ना.प्रा.स.	कृषि ज्ञान केन्द्र, रुपन्देही	९८४८३९७१८६
१२	सन्देश के.सी.	ना.प्रा.स.	कृषि ज्ञान केन्द्र, रोल्पा	९८६६८७११६३
१३	मोहन कुमार डाँगी	प्रा.स.	भुमे गा.पा, रुकुम पूर्व	९८४७८६१३२९
१४	भुपेन्द्र भारती	ना.प्रा.स.	कृषि ज्ञान केन्द्र, बाँके	९७४२२६५८३४
१५	असिम पौडेल	ना.प्रा.स.	एकीकृत कृषि तथा पशुपक्षी	९८४८१७१५८१
१६	रमेश वली	ना.प्रा.स.	राजापुर न.पा, बर्दिया	९८६८१०७३६८
१७	सरिता शर्मा	ना.प्रा.स.	शान्तिनगर गा.पा, दाङ	९८६६९२७१८१
१८	जिवन व. शाही	ना.प्रा.स.	कृषि ज्ञान केन्द्र, नवलपरासी	९८६९६५४००३
१९	गरिमा खड्का	ना.प्रा.स.	कृषि ज्ञान केन्द्र, दाङ	९८१२८६९११५
२०	रजनीश कुमार शर्मा	ना.प्रा.स.	नौवाहिनी गा.पा, प्यूठान	९८६६५१५०३६
२१	अजित पौडेल	प्रा.स.	प्यूठान न.पा, प्यूठान	९८६६९२५२७७
२२	वसन्त कुमार खवास	ना.प्रा.स.	कृषि ज्ञान केन्द्र, नवलपरासी	९८६४४१२००७

स्तर: अधिकृतस्तर कर्मचारी

तालिम विषय: मकै वीउ उत्पादन विषयक तालिम

तालिम संचालन अवधि: मिति २०८०/११/१० देखि २०८०/११/१५ सम्म (६ कार्यदिन)

क्र.स	सहभागी नाम / थर	पद/तह	कार्यरत कार्यालय	सम्पर्क नं
१	शिवलाल घिमिरे	वागवानी विकास अधिकृत	कृषि ज्ञान केन्द्र, अर्घाखाँची	९८५७०५१२०५
२	सनत के.सी.	कृषि अधिकृत	माण्डवी गाउँपालिका, प्यूठान	९८६०३४०३५०
३	विमला कु. खनाल	कृषि स्नातक प्राविधिक	ठाकुरवावा नगरपालिका, बर्दिया	९८६८०२२०४०
४	तीर्थ बहादुर खडका	अधिकृत छैठौं	एकीकृत कृषि तथा पशुपंक्षी विकास कार्यालय, बर्दिया	९८५८०३८७७७
५	सिर्जना खनाल सुवेदी	अधिकृत छैठौं	सैनामैना नगरपालिका, रुपन्देही	९८५७०५१७४२
६	शोभा खड्का	कृषि स्नातक प्राविधिक	खजुरा गाउँपालिका, बाँके	९८६८६११८०२
७	सुरज जि.सी.	कृषि स्नातक प्राविधिक	कोहलपुर नगरपालिका, बाँके	९८६८२४९१०६
८	गौरब चौधरी	कृषि स्नातक प्राविधिक	रोल्पा नगरपालिका, रोल्पा	९८४५३१५७९५
९	पुष्प अर्याल	कृषि अधिकृत	सुनवल नगरपालिका, नवलपरासी (ब.सु.प.)	९८६०५२६७०४
१०	रामहरि गौरे	कृषि स्नातक प्राविधिक	बगनासकाली गाउँपालिका, पाल्पा	९८४७४१०५३६
११	असिम पौडेल	कृषि अधिकृत	जानकी गाउँपालिका, बाँके	९८४८१७१५८१
१२	शंकर न्यौपाने	अधिकृत छैठौं	तुलसीपुर उ.म.न.पा, दाङ	९८४७८५३४६६
१३	दिनेश प्रसाद भट्टराई	अधिकृत छैठौं	वीउ विजन प्रयोगशाला, खजुरा, बाँके	९८५८३२०९९
१४	फिर्तुमन चौधरी	अधिकृत छैठौं	कृषि ज्ञान केन्द्र, दाङ	९८४७८४४७८५
१५	शिव प्रसाद बन्जाडे	कृषि प्रसार अधिकृत	कृषि ज्ञान केन्द्र, गुल्मी	९८५७०६७४२५
१६	सम्प्री घर्ति	अधिकृत छैठौं	एकीकृत कृषि तथा पशुपंक्षी विकास कार्यालय, रुकुम पूर्व	९८४७८७६६६३

स्तर: अधिकृतस्तर कर्मचारी

तालिम विषय: अधिकृतस्तर कर्मचारी क्षमता अभिवृद्धि तालिम

तालिम संचालन अवधि: मिति २०८०/११/१० देखि २०८०/११/१५ सम्म (६ कार्यदिन)

क्र.स	सहभागी नाम / थर	पद / तह	कार्यरत कार्यालय	सम्पर्क नं
१	श्री लवकुश प्रसाद कुर्मी	अधिकृतस्तर (छैठौं)	कृषि ज्ञान केन्द्र, पाल्पा	९८६७१६६३६४
२	श्री क्षितिज खनाल	कृषि अधिकृत (छैठौं)	सिस्ने गाँउपालिका, रुकुम पूर्व	९८६४७३१६५३
३	श्री गौरव चौधरी	कृषि अधिकृत (छैठौं)	रोल्पा नगरपालिका लिवाङ, रोल्पा	९८४५३१५७९५
४	श्री मनिराम पौडेल	अधिकृतस्तर (छैठौं)	लुम्बिनी सांस्कृतिक नगरपालिका, रुपन्देही	९८४७०४९१७८
५	श्री नविन गौरे	अधिकृतस्तर (छैठौं)	कृषि ज्ञान केन्द्र, नवलपरासी	९८४९८६४६३४
६	श्री वासुदेव पौडेल	अधिकृतस्तर (छैठौं)	कृषि ज्ञान केन्द्र, कपिलवस्तु	९८५७०५३१०१
७	श्री फिर्तुमान चौधरी	अधिकृतस्तर (छैठौं)	कृषि ज्ञान केन्द्र, दाङ्ग	९८४७८४४७८५
८	श्री केशवराज खनाल	अधिकृतस्तर (छैठौं)	एकिकृत कृषि तथा पशुपन्छी विकास कार्यालय, प्युठान	९८५७८६०७००
९	श्री टिकाराम न्यौपाने	अधिकृतस्तर (छैठौं)	कृषि ज्ञान केन्द्र, अर्घाखाची	९८४०४९३६४४
१०	श्री शोभा खड्का	कृषि अधिकृत (छैठौं)	खजुरा गाँउपालिका, बाँके	९८६८६११८०२
११	श्री शिवलाला धिमिरे	वागवानी विकास अधिकृत (अधिकृतस्तर सातौं)	कृषि ज्ञान केन्द्र, अर्घाखाची	९८५७०५१२०५
१२	श्री देवा महारा	अधिकृतस्तर (छैठौं)	कृषि ज्ञान केन्द्र, दाङ्ग	९८४७८४५६४४
१३	श्री तीर्थ बहादुर खड्का	अधिकृतस्तर (छैठौं)	एकिकृत कृषि तथा पशुपन्छी विकास कार्यालय, बर्दिया	९८५८०३८७७७
१४	श्री डिल्लीराज पौडेल	कृषि अर्थ विज्ञ (अधिकृतस्तर सातौं)	कृषि विकास निर्देशनालय, मुकाम: बुटवल रुपन्देही	९८४५१२६१००
१५	श्री प्रकाश मरासिनी	बाली संरक्षण अधिकृत (अधिकृतस्तर सातौं)	कृषि ज्ञान केन्द्र, गुल्मी	९८४१२६३०६३
१६	श्री उपकार भण्डारी	कृषि अधिकृत (छैठौं)	सत्यवती गाँउपालिका, गुल्मी	९८४७४७९२६०
१७	श्री विनोद सुनार	कृषि प्रसार अधिकृत (अधिकृतस्तर सातौं)	कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय, राप्ती उपत्यका देउखुरी दाङ्ग	९८६८६२६३४३

स्तर: अधिकृतस्तर कर्मचारी

तालिम विषय: अधिकृतस्तर Advanced Bee keeping On Farm तालिम

तालिम संचालन अवधि: २०८०/१२/२९ देखि २०८०/०१/१३ (१५ कार्यदिन)

क्र.स	सहभागी नाम /थर	पद/तह	कार्यरत कार्यालय	सम्पर्क नं
१	सन्तोष कडेल	कृषि विकास अधिकृत	सुनवल नगरपालिका, नवलपरासी(ब.सु.प)	९८४७२४१२७२
२	रोजेन्द्र यादव	बाली संरक्षण अधिकृत	कृषि ज्ञान केन्द्र, रुपन्देही	९८४८२९३८२२
३	लवकुश प्रसाद कुर्मि	अधिकृत(अधिकृतस्तर छैठौं)	कृषि ज्ञान केन्द्र, पाल्पा	९८६७१७७३६४
४	शिव प्रसाद वन्जाडे	कृषि प्रसार अधिकृत	कृषि ज्ञान केन्द्र, गुल्मी	९८५७०६७४२५
५	शान्तिमाया अधिकारी	अधिकृत(अधिकृतस्तर छैठौं)	शिवराज नगरपालिका, कपिलवस्तु	९८४४७२७३०६
६	इधर जि.सी	कृषि अधिकृत	सरुमारानी गाउँपालिका, प्यूठान	९७४९७५८८९३
७	पशुपति नाथ चौधरी	अधिकृत(अधिकृतस्तर छैठौं)	पाल्हीनन्दन गाउँपालिका नवलपरासी (ब.सु.प)	९८६७४१७९१४
८	चन्द्र प्रकाश गुसा	कृषि प्रसार अधिकृत	कृषि ज्ञान केन्द्र, कपिलवस्तु	९८४७१३९८५८
९	केशव राज खनाल	अधिकृत(अधिकृतस्तर छैठौं)	एकिकृत कृषि तथा पशुपन्थी विकास कार्यालय, प्यूठान	९८४१०६०७८३
१०	निरहु प्रसाद चौधरी	अधिकृत(अधिकृतस्तर छैठौं)	सियारी गाउँपालिका, रुपन्देही	९८४४७१३७४०
११	महादेव साह	अधिकृत(अधिकृतस्तर छैठौं)	गुलरिया नगरपालिका, बर्दिया	९८५८०३१८२९
१२	सनत के.सी	कृषि अधिकृत	माण्डवी गाउँपालिका, प्यूठान	९८६०३४०३५०
१३	प्रकाश मरासिनी	बाली संरक्षण अधिकृत	कृषि ज्ञान केन्द्र, गुल्मी	९८४१२६३०६३
१४	नविन गैर	अधिकृत(अधिकृतस्तर छैठौं)	कृषि ज्ञान केन्द्र, नवलपरासी	९८४९८६४६३४
१५	निम बहादुर आचार्य	अधिकृत(अधिकृतस्तर छैठौं)	कृषि ज्ञान केन्द्र, अर्घाखाँची	९८५७०६३७३५
१६	प्रविण चौधरी	अधिकृत(अधिकृतस्तर छैठौं)	कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र, खजुरा, बाँके	९८४७९६७७६८
१७	विमला कु. खनाल	अधिकृत छैठौं	ठाकुरबाबा नगरपालिका, बर्दिया	९८४८०२२०४०

स्तर: सहायकस्तर कर्मचारी

तालिम विषय: उष्ण फलफूल खेती प्रविधि विषयक तालिम

तालिम संचालन अवधि: २०८०/१२/१८ देखि २०८०/१२/२३ सम्म (६ कार्यदिन)

क्र.स	सहभागी नाम / थर	पद / तह	कार्यरत कार्यालय	सम्पर्क नं
१	यज्ञ बहादुर ओली	ना.प्रा.स	एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी विकास कार्यालय, प्युठान	९८४३९६७५२९
२	उषा कुमारी केवट	ना.प्रा.स	डुडुवा गाउँपालिका, बाँके	९८२९६३५१५०
३	धन राज रावत	ना.प्रा.स	कोहलपुर नगरपालिका, बाँके	९८६४८८०२८९
४	सुरज पाण्डे	प्रा.स	कृषि ज्ञान केन्द्र, पाल्पा	९८४११५३००८
५	भविषा गिरी	ना.प्रा.स	कृषि ज्ञान केन्द्र, पाल्पा	९८४४९४३५९८
६	संजय गुप्ता तेलि	ना.प्रा.स	कृषि ज्ञान केन्द्र, कपिलबस्तु	९८१७४७६९८६
७	गोपाल रोका	ना.प्रा.स	कृषि ज्ञान केन्द्र, कपिलबस्तु	९८४०५०५१३९
८	साधना सुवेदी	ना.प्रा.स	सुनिलस्मृति गाउँपालिका, रोल्पा	९८६६७४८८८१९
९	प्रकाश बुढाथोकी	ना.प्रा.स	कृषि ज्ञान केन्द्र, नवलपरासी	९८४९३९१००७
१०	यमुना दाहाल	ना.प्रा.स	कृषि ज्ञान केन्द्र, नवलपरासी	९८४२९९३७३५
११	शक्ति के.सी	ना.प्रा.स	सिस्ने गाउँपालिका, रुकुम पूर्व	९८६८११२८१३
१२	जितेन्द्र कुमार आर्य	प्रा.स	कोटहीमाई गाउँपालिका, रुपन्देही	९८४४७९३६६८
१३	जितेन्द्र यादव	प्रा.स	रोहिणी गाउँपालिका, रुपन्देही	९८४४७१११७३
१४	सरिता घिमिरे	ना.प्रा.स	सन्धिखर्क नगरपालिका, अर्घाखाँची	९८४७५९३३८३
१५	सागर ओली	ना.प्रा.स	कृषि ज्ञान केन्द्र, गुल्मी	९८६८७१९९२८
१६	आशिष चौधरी	प्रा.स	ठाकुरबाबा नगरपालिका, बर्दिया	९८४८२५८८२२
१७	रमेश प्रसाद जैशी	ना.प्रा.स	ठाकुरबाबा नगरपालिका, बर्दिया	९८४५६४४३९४
१८	सन्तोष खड्का	ना.प्रा.स	कृषि ज्ञान केन्द्र, दाङ	९८६८९९०४९१
१९	गरिमा खड्का	ना.प्रा.स	तुल्सीपुर उपमहानगरपालिका, दाङ	९८४८४७८१४७

क्र.स	सहभागी नाम / थर	कार्यरत कार्यालय	सम्पर्क नं
१	दिनेश प्रसाद भट्टराई	बीउ विजन प्रयोगशाला, खजुरा, बाँके	९८५८३२००९९
२	योगेन्द्र प्रसाद यादव	सिद्धार्थनगर न.पा, रुपन्देही	९८४७४५१६५८
३	सुदिप प्रताप मौर्य	कृष्णनगर न.पा, कपिलवस्तु	९८४७२०७१३२
४	थल बहादुर बस्नेत	एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी विकास कार्यालय, रुकुम	९८४३५१०३८८
५	मंगरे पाल गडरिया	कञ्चन गा.पा, रुपन्देही	९८४८८९९३३४
६	पशुपतिनाथ चौधरी	पाल्हीनन्दन गा.पा, नवलपरासी (ब.सु.प)	९८६७४१७९१४
७	कुल राज चौधरी	तुल्सीपुर उ.म.न.पा, दाङ	९८४४८८६४३४
८	भगवान दास गुप्ता	कपिलवस्तु न.पा, कपिलवस्तु	९८४७०४०८७३
९	सुन्दरलाल बि क	भेटरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र,	९८५७०७६७९
१०	हिताराम चौधरी	दंगिशरण गाँउपालिका, दाङ	९८४७९२०४७९
११	तिलक प्रसाद आचार्य	कोहलपुर नगरपालिका, बाँके	९८४३३२२३३८
१२	पूर्ण बहादुर खत्री	राजापुर नगरपालिका, बर्दिया	९८६८९१५९७७
१३	अनन्तराज रेग्मी	गढवा गाँउपालिका, दाङ	९८४७८५०४८६
१४	देविराम वेल्वासे	बुद्धभूमि न.पा, कपिलवस्तु	९८५७६२९३७९
१५	मिश्री प्रसाद खड्का	सुनवल नगरपालिका, नवलपरासी (ब.सु.प)	९८५१२४४५३३

२.२०. आ.व. २०८०/८१ तालिममा आन्तरिक तथा बाह्य प्रशिक्षकको विवरण

क्र स	प्रशिक्षकको नाम	पद	कार्यालयको नाम
१	प्रकाश कुमार संजेल	प्रमुख	कृषि सुचना तथा प्रशिक्षण केन्द्र, हरिहरभवन
२	डा.नम्रता सिंह	सचिव	कृषि,भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय, (रासि उपत्यका), देउखुरी दाङ्ग
३	यमनारायण देबकोटा	महानिर्देशक	कृषि विकास निर्देशनालय, बुटवल
४	खगेन्द्र प्रसाद रिजाल	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बाँके
५	उत्तम आचार्य	सह-सचिव	नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठान, ललितपुर
६	डा.समिद अहमद	निर्देशक	कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय, बाँके
७	डा.राजेन्द्र दराई	संयोजक	राष्ट्रिय मकै बाली अनुसन्धान कार्यक्रम, रामपुर, चितवन
८	शिवहरी अधिकारी	उप-निर्देशक	नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठान, ललितपुर
९	मोहन शर्मा भण्डारी	प्रमुख कोष नियन्त्रक	कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय, बाँके
१०	कफिल अहमद	प्रमुख	प्लान्ट क्वारेन्टाईन कार्यालय, बाँके
११	श्रीधर ज्ञवाली	कृषि प्रसार निर्देशक	कृषि,भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय, (रासि उपत्यका), देउखुरी दाङ्ग
१२	धुर्वराज विश्वकर्मा	प्रमुख	नेपालगंज भन्सार कार्यालय, बाँके
१३	तीर्थ कुमार श्रेष्ठ	प्रमुख	मौरी विकास केन्द्र, गोदावरी
१४	राजेन्द्र कुमार मल्ल	वरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत	कृषि सुचना तथा प्रशिक्षण केन्द्र, हरिहरभवन
१५	शिव सुन्दर घिमिरे	वरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत	कृषि विभाग हरिहरभवन
१६	बिनोद घिमिरे	प्रमुख	कृ.व्य.प्र.स.त.ता.के, खजुरा बाँके
१७	दिपक सापकोटा	प्रमुख	बीउ बिजन प्रयोगशाला, खजुरा
१८	सागर ढकाल	कृषि प्रसार निर्देशक	एकिकृत कृषि तथा पशुपन्छी विकास कार्यालय, बर्दिया
१९	हरि प्रसाद पण्डित	वरिष्ठ कृषि अर्थ विज्ञ	कृषि विकास निर्देशनालय, मुकाम बुटवल
२०	विरेन्द्रराज पराजुली	प्रमुख	प्रधानमन्त्रि कृषि आधुनिकिकरण बर्दिया
२१	अनिल पोखेल	संयोजक	कोशेवाली अनुसन्धान कार्यक्रम, खजुरा
२२	गोविन्द प्रसाद पाण्डे	प्रमुख	जिल्ला हुलाक कार्यालय, बाँके
२३	विजयराज पौडेल	प्रमुख	अख्तियार दुरउपयोग अनुसन्धान कार्यालय बाँके
२४	उमाशंकर पौडेल	प्रमुख	वालि संरक्षण प्रयोगशाला खजुरा बाँके
२५	कोमल शाही	प्रमुख	माटो तथा मल परिक्षण प्रयोगशाला, बाँके
२६	नवराज आचार्य	एस २	कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय, बाँके
२७	पदम प्रसाद पौडेल	एस २	कोशेवाली अनुसन्धान कार्यक्रम, खजुरा
२८	सन्तोष कुमार चौधरी	प्रमुख	कृषि ज्ञान केन्द्र, पाल्पा
२९	जोगेन्द्र कान्दु	प्रमुख	सुन्तलाजात फलफूल विकास केन्द्र, पाल्पा
३०	मिलन गैरे	वरिष्ठ बाली संरक्षण अधिकृत	कृषि ज्ञान केन्द्र, पाल्पा

३१	सुजिता शर्मा	वरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत	कृ.व्य.प्र.स.त.ता.के, खजुरा बाँके
३२	राम प्रकाश यादव	वरिष्ठ बागवानी विकास अधिकृत	कृषि ज्ञान केन्द्र, बाँके
३३	सन्तोष पाठक	वरिष्ठ बागवानी विकास अधिकृत	कृ.व्य.प्र.स.त.ता.के, खजुरा बाँके
३४	अनिश श्रेष्ठ	वरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत	कृषि ज्ञान केन्द्र, बाँके
३५	राहुल पाण्डेय	वरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत	कृ.व्य.प्र.स.त.ता.के, खजुरा बाँके
३६	एलिजा श्रेष्ठ	वरिष्ठ बाली संरक्षण अधिकृत	बाली संरक्षण प्रयोगशाला, बाँके
३७	अमित भूषण सुमन	खाद्य अनुसन्धान अधिकृत	खाद्य अनुसन्धान तथा गुण नियन्त्रण कार्यालय बाँके
३८	शरद पाण्डे	कृषि प्रसार अधिकृत	मौरी विकास केन्द्र,गोदावरी
३९	मोतिकला वि.क	बाली संरक्षण अधिकृत	मौरी विकास केन्द्र,गोदावरी
४०	डा.शिव प्रसाद रिजाल	वरिष्ठ मौरी विज्ञ	
४१	लक्ष्मी प्रसाद खरेल	वरिष्ठ मौरी विज्ञ	
४२	शंकर प्रसाद न्यौपाने	वरिष्ठ मौरी विज्ञ	
४३	शरदराज गौतम	आ.ले.प अधिकृत	को.ले.नि.का बाँके
४४	सुमन बोहोरा	प्राविधिक अधिकृत	कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय, बाँके
४५	कपिल खनाल	प्रमुख	प्राकृतिक स्रोत व्यवस्थापन कलेज खजुरा,बाँके
४६	प्रविण चौधरी	अधिकृतस्तर छैठौँ	कृ.व्य.प्र.स.त.ता.के, खजुरा बाँके
४७	राधिका पौडेल	अधिकृतस्तर छैठौँ	कृ.व्य.प्र.स.त.ता.के, खजुरा बाँके
४८	लवकुश प्रसाद कुर्मी	अधिकृतस्तर छैठौँ	कृषि ज्ञान केन्द्र,पाल्पा
४९	खिम बहादुर के.सी	अधिकृतस्तर छैठौँ	माटो तथा मल परिक्षण प्रयोगशाला, बाँके
५०	लक्ष्मण भण्डारी	प्राविधिक	कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय, बाँके
५१	भानुभक्त कन्दङ्गवा	प्राविधिक	मौरी विकास केन्द्र,गोदावरी
५२	धर्मराज देवकोटा	प्राविधिक	मौरी विकास केन्द्र,गोदावरी
५३	दिपेन्द्र कुमार मण्डल	प्राविधिक	मौरी विकास केन्द्र,गोदावरी
५४	अनिता राना	मौरी विज्ञ	मौरी विकास केन्द्र,गोदावरी
५५	बालकुमार राई	मौरी विज्ञ	एपिथेरापी एसोसिएसन
५६	माधव केसी	मौरी विज्ञ	तुलसीपुर उ.म.न.पा. दाङ
५७	समिर पोखेल	motivational speaker	पथिक फाउन्डेशन

शाखाहरूको कार्य विवरण

३.१. कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग शाखा

- प्रदेशस्तरका कृषि उद्यमी तथा व्यवसायीहरूको रोष्टर तयार तथा अद्यावधिक गर्ने,
- प्रदेश अन्तर्गत कृषि बाली र वस्तुको विकास एवं विस्तारका व्यवसायिक योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन र कृषि उद्यमी तथा व्यवसायीहरूलाई व्यवसाय संचालनका लागि आवश्यक व्यवसायिक योजना तयारीमा सहयोग गर्ने,
- कृषि उद्यमी तथा व्यवसायीहरूलाई व्यवसाय संचालनका लागि आवश्यक पूर्वाधार तथा सुविधाको पहिचान गरी आवश्यक कार्यक्रम संचालन गर्ने,
- कृषि उद्यमी तथा व्यवसायीहरूलाई व्यवसाय संचालनमा आवश्यक सेवा सुविधा प्राप्तिका लागि सम्बन्धित निकायहरूसँग सम्बन्ध स्थापित गराइदिने,
- विभिन्न कृषि उद्यम तथा व्यवसाय संचालनका लागि आधारभूत जानकारीहरू प्रदान गर्ने,
- कृषि उद्यम तथा व्यवसाय प्रवर्द्धनसँग सम्बन्धित निकायहरूबीच समन्वय कायम गर्ने,
- विदेशबाट फर्केका कृषि व्यवसाय तथा उद्यम गर्न चाहने युवा कृषकहरूलाई उद्यम तथा व्यवसाय संचालनमा आवश्यक सहजीकरण गर्ने,
- कृषि बजार तथा पूर्वाधार विकासमा सहयोग
- प्रदेशस्तरमा कृषि प्रविधि विस्तार कार्यमा सहयोग गर्ने ।

३.२ कृषि व्यवसाय तालिम शाखा

- कृषि उद्यमी तथा व्यवसायीहरूलाई व्यवसाय संचालनका लागि आवश्यक ज्ञान तथा सिप प्रदान गर्न तालिम आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुरूप विशिष्टीकृत ज्ञान, सीप प्रदान गर्न विशिष्टीकृत तालिम कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- प्रदेश र स्थानीय तहमा कार्यरत प्राविधिक कर्मचारीहरूलाई तालिम आवश्यकता पहिचानमा आधारित तालिम संचालन तथा क्षमता विकासका कार्यहरू गर्ने ।
- तोकिएको शुल्क लिइ अन्य निकायबाट माग भइ आए बमोजिम कृषि उद्यम तथा व्यवसाय संचालन एवं प्रवर्द्धन सम्बन्धी तालिमहरू संचालनको व्यवस्था गर्ने,
- कृषि ज्ञान केन्द्रहरूबाट संचालित व्यवसायिक योजना कार्यान्वयन तथा शिपविकास सम्बन्धि कार्यहरूको अनुगमन गर्ने तथा निर्देशन दिने ।

३.३. प्रशासन शाखा

३.३.१. लेखा फाँट

- आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यहरू गर्ने ।
- नियमित रूपमा लेखा परिक्षण गराउने ।
- बेरुजु हुन् नदिन तर्फ सतर्क रहने तथा बेरुजु रेकर्ड अद्यावधिक राख्ने र नियमित रूपमा बेरुजु फर्छ्यौट सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।

३.३.२. सामान्य प्रशासन तथा स्टोर फाँट

- कर्मचारी प्रशासन तथा सामान्य प्रशासन सम्बन्धी सम्पूर्ण कामहरू गर्ने ।
- जिन्सी व्यवस्थापन सम्बन्धी सम्पूर्ण कामहरू गर्ने ।
- कार्यलयको सम्पत्ति सुरक्षा गर्न तथा दुरुपयोग हुन नदिन आवश्यक कार्य गर्ने ।
- वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्न योजना अनुगमन शाखालाई सहयोग गर्ने ।
- अभिलेखीकरण, बैठक, निर्णय लेखन, बैठक व्यवस्थापन ।

- दर्ता/चलानी साथै सकल कागजात सम्बन्धित ठाउँमा पुर्याउने ।
- अन्य शाखाको कार्य विवरणमा नपरेका प्रशासनिक लगायत अन्य सबै कार्य गर्ने ।

३.३.३. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि

- सूचना ५ पेजसम्म निशुल्क, यदि सो भन्दा बढी भएमा प्रति पेज रु ५/- दस्तुर लाग्ने, सूचनाको प्रकृति हेरी बढीमा १५ दिन सम्मको अवधि लाग्ने ।
- मागमा आधारित तालिम निशुल्क प्राप्त हुने, माग संकलन पश्चात् कार्यालयको स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार संचालन हुने ।
- कृषि बजार तथा व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग अनुदान निशुल्क प्राप्त हुने, तर लागत सहभागिता बमोजिम लगानी रहने, माग संकलन पश्चात् कार्यालयको स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार संचालन हुने ।
- प्राविधिक सर-सल्लाह निशुल्क प्राप्त हुने, सम्भव भए सम्म छिटो प्राप्त हुने ।

३.४. प्राविधिक शाखाहरुबाट संचालित कार्यक्रमहरुको विवरण

३.४.१. कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग शाखा

क्र.स	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	इकाई	परिमाण
१	वार्षिक प्रगति तथा तथ्याङ्क प्रकाशन	पटक	१
२	कर्मचारीलाई विषयगत तालिम (स्थानिय तथा प्रदेश)	पटक	१
३	अधिकृतस्तर कर्मचारी क्षमतावृद्धि तालिम(स्थानिय तथा प्रदेश)	पटक	१
४	आधारभूत सेवाकालीन तालिम (अधिकृतस्तर छैटौ)	पटक	१
५	व्यवसायिक लसुन/प्याज उत्पादन तालिम (कृषकस्तर)	पटक	१
६	तरकारी वीउ उत्पादन तथा बजारिकरण तालिम (कृषकस्तर)	पटक	१
७	मौरीपालन तालिम (कृषकस्तर)	पटक	१
८	वीउ आलु उत्पादन तथा बजारिकरण तालिम (कृषकस्तर)	पटक	१
९	सीप विकासका लागी कार्यालय परिसरमा कृषि प्रविधि प्रदर्शन	पटक	२
१०	पुस्तकालय तथा ज्ञान कक्ष व्यवस्थापन	पटक	१
११	कार्यक्रम सार्वजनिकिकरण	पटक	१
१२	ओ.जे.टी परिचालन कार्यक्रम	पटक	३

३.४.२ कृषि व्यवसाय तालिम शाखा

क्र.स	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	इकाई	परिमाण
१	वार्षिक प्रगति तथा तथ्याङ्क प्रकाशन	पटक	१
२	कर्मचारीलाई विषयगत तालिम (स्थानिय तथा प्रदेश)	पटक	१
३	अधिकृतस्तर कर्मचारी क्षमतावृद्धि तालिम(स्थानिय तथा प्रदेश)	पटक	१
४	अधिकृतस्तर Advance Bee Keeping on Farm तालिम	पटक	१
५	व्यवसायिक कागति तथा सुन्तलाजात फलफूल विकास अनफार्म तालिम (कृषकस्तर)	पटक	१
६	पुष्पखेति तालिम (कृषकस्तर)	पटक	१
७	सिताके च्याउ उत्पादन प्रविधि तालिम (कृषकस्तर)	पटक	१
८	मकैको हाइब्रिड वीउ उत्पादन तालिम (कृषकस्तर)	पटक	१
९	तालिम पाठ्यक्रम तयारी तथा प्रकाशन	पटक	१
१०	सीप विकासका लागी कार्यालय परिसरमा कृषि प्रविधि प्रदर्शन	पटक	२
११	Pest Monitoring Unit स्थापना तथा Alert सेवा	पटक	१
१२	मेला दिवस सप्ताह महोत्सव संचालन तथा सहभागी	पटक	३

खण्ड-8 विविध

४.१. तालिम तथा कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धसँग सम्बन्धित नीति,नियमको संक्षिप्त जानकारी

● सार्वजनिक खर्च व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७९ अन्तर्गत तालिम सम्बन्धी खर्चको मापदण्ड

तालिम सम्बन्धी खर्चको मापदण्ड

सि.नं.	प्रयोजन/विवरण	दर	स्पष्टीकरण/कैफियत
१.	प्रदेश सरकार अन्तर्गतका तालिम केन्द्र/सुशासन केन्द्रद्वारा सञ्चालन गरिने तालिमको कार्यपत्र प्रस्तुतकर्ता पारिश्रमिक (प्रति सत्र) अधिकृतस्तर (क) बाहिरी प्रस्तुतकर्ता - कार्यपत्र वापत - प्रवचन वापत (ख) आन्तरिक प्रस्तुतकर्ता - कार्यपत्र वापत सहायकस्तर (क) - बाहिरी प्रस्तुतकर्ता - कार्यपत्र वापत - प्रवचन वापत (ख) आन्तरिक प्रस्तुतकर्ता कार्यपत्र वापत	२,०००।- १,५००।- २,०००।- १,५००।- १,०००।- १,५००।-	• पारदर्शक पाना वा प्रस्तुतीकरण टिपोटको फोटोकपी कार्यपत्रमा मान्य हुने छैन। • तालिममा "आन्तरिक प्रस्तुतकर्ता भन्नाले सम्बन्धित निकायभित्रैका पदाधिकारी वा व्यक्ति सम्झनु पर्छ। • प्रदेश राजधानी बाहिरबाट प्रशिक्षक बोलाउनु परेमा निजलाई नियमानुसार आते-जाते यातायात खर्च र दैनिक भत्ता उपलब्ध गराउन सकिनेछ।
२.	कार्यपत्रको टिप्पणीकर्ता पारिश्रमिक (प्रति कार्यपत्र)	१,०००।-	• एउटा कार्यपत्रमा दुई जनाभन्दा बढी टिप्पणी कर्ता राख्न मिल्ने छैन।
३.	सीप विकास तालिम: (क) कक्षागत व्यवस्थामा (प्रतिकक्षा) • - कार्यपत्र/ Hands out वापत • - कक्षा सञ्चालन वापत (ख) आवधिक व्यवस्थामा (१) बाहिरी श्रोत व्यक्तिको हकमा ३० कार्य दिनसम्म प्रतिदिन: • मुख्य प्रशिक्षक (प्रतिदिन न्यूनतम २ कक्षा लिनुपर्ने) • सहायक प्रशिक्षक (प्रतिदिन न्यूनतम २	१,०००।- ७००।- १४००।- १०००।-	• ७ कार्य दिनसम्मको तालिम कक्षागत रूपमा र सोभन्दा बढीको तालिममा आवधिक रूपमा श्रोत व्यक्तिको व्यवस्था गर्नुपर्नेछ। • आवधिक रूपमा स्रोत व्यक्तिको व्यवस्था गर्दा एउटा तालिममा दुईजना (आवश्यकताअनुसार दुवै मुख्य वा एकजना मुख्य र एकजना सहायक) राख्नुपर्नेछ र सीपस्तर (Skill Level)

	कक्षा लिनुपर्ने) (२) बाहिरी श्रोत व्यक्तिको हकमा ३० कार्य दिनभन्दा बढी मासिक - मुख्य प्रशिक्षक (मासिक न्यूनतम ६० कक्षा लिनुपर्ने) - सहायक प्रशिक्षक (मासिक न्यूनतम ६० कक्षा लिनुपर्ने)	४०,०००।- ३२,०००।-	का आधारमा स्थानीय प्रचलन समेतको विचार गरी उल्लिखित अधिकतम सीमाभित्र रहने गरी पारिश्रमिक तोक्नु पर्नेछ। - सम्बन्धित कार्यालयले सञ्चालन गरेको तालिममा सोही कार्यालयको स्रोत व्यक्ति भएको अवस्थामा कक्षा लिए वापतको पारिश्रमिक पाउने छैन। तर कार्यपत्र वापतको रकम पाउनेछ। - ग्रामीण पशुस्वास्थ्य कार्यकर्ता तालिम जस्ता विभिन्न विषय विज्ञ (Subject matter specialists) आवश्यक हुने तालिममा आवधिक रूपमा स्रोत व्यक्तिको व्यवस्था गरेपछि पनि आवश्यक भए जम्मा कक्षाको २० प्रतिशतसम्म अतिरिक्त स्रोत व्यक्तिद्वारा कक्षागत रूपमा सञ्चालन गराउन सकिनेछ। - एउटा कक्षाको अवधि कम्तीमा १ घण्टा ३० मिनेट हुनु पर्नेछ। - पारदर्शक पाना, प्रस्तुतीकरण टिपोट वा प्रस्तुतीकरणको प्रयोजनका लागि तयार पारिएको अरु त्यस्तै प्रकृतिको सामग्रीको छाँयाप्रति कार्यपत्र मानिने छैन।
४.	तालिम केन्द्रहरू बाहेक अन्य निकायबाट सञ्चालित सबै प्रकारका तालिमका श्रोत व्यक्ति/प्रशिक्षकको पारिश्रमिक (क) अधिकृतस्तरको तालिम -कार्यपत्र /Hands out वापत -कक्षा सञ्चालन वापत (ख) सहायकस्तर/अन्य तालिम -कार्यपत्र/Hands out वापत -कक्षा सञ्चालन वापत	२,०००।- १,५००।- १,५००।- १,०००।-	- एउटा कक्षाको अवधि कम्तीमा १ घण्टा ३० मिनेट हुनु पर्नेछ। - पारदर्शक पाना, प्रस्तुतीकरण टिपोट वा प्रस्तुतीकरणको प्रयोजनका लागि तयार पारिएको अरु त्यस्तै सामग्रीको छाँयाप्रति कार्यपत्र मानिने छैन। - सम्बन्धित कार्यालयले सञ्चालन गरेको तालिममा सोही कार्यालयको स्रोत व्यक्ति भएको अवस्थामा कक्षा लिए वापतको पारिश्रमिक पाइने छैन। तर कार्यपत्र वापतको रकम पाउनेछ।

५.	तालिम, अध्ययन आवद्धता जस्ता समारोह उद्घाटन, समापन/खाजा/सहभागीको खाजा/खाना प्रति व्यक्ति प्रति दिन (क) खाजा (ख) खाना	३००१- ७००१-	- संयोजक, श्रोत व्यक्ति, प्रतिवेदक र सहयोगी कर्मचारीलाई समेत उपलब्ध गराइनेछ। - कार्यक्रम सहभागीलाई खाना समेत खुवाउनु पर्ने भई सोहि बमोजिम कार्यक्रम स्वीकृत भएमा मात्र खाना वापतको रकम खर्च गर्न सकिनेछ। - विभिन्न विशिष्ट व्यक्तिलाई त्यस्ता समारोहमा आमन्त्रण गरिएको अवस्थामा त्यस्ता व्यक्तिको खाजा, खाना खर्च वापत प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन बढीमा एकमुष्ट रु. २०००।-सम्म खर्च गर्न सकिनेछ। तर विशिष्ट व्यक्तिको उपस्थिति भएको प्रमाणित हुनु पर्नेछ।
६.	मसलन्दः (क) तालिमका लागि: - सहभागीका लागि प्रति सहभागी - प्रशिक्षण कार्यका लागि (प्रति कार्यक्रम) (ख) सीप विकास तथा अन्य तालिम कार्यक्रमका लागि: - सहभागीका लागि (७ कार्य दिनसम्म प्रति सहभागी) - सहभागीका लागि (७ कार्य दिन भन्दा बढी प्रति सहभागी) - प्रशिक्षण कार्यका लागि (७ कार्य दिन सम्म प्रति कार्यक्रम) - प्रशिक्षण कार्यका लागि (३० कार्य दिन सम्म प्रति कार्यक्रम) - प्रशिक्षण कार्यका लागि (३० कार्य दिन भन्दा बढी प्रति कार्यक्रम) (ग) अध्ययन/अवलोकन, अध्ययन आवद्धताका लागि - सहभागीका लागि (जतिसुकै कार्य दिन भएपनि प्रति सहभागी)	१००१- २,५००१- १००१- १५०१- २,०००१- २,५००१- ३,०००१- १००१-	प्रशिक्षण कार्यको मसलन्द अन्तर्गत बोर्डमार्कर, पारदर्शक पाना, कार्यपत्रको छायाप्रति, मेटाकार्ड, मास्कड टेप आदि।
७.	संयोजक भत्ता (अधिकतम ७ कार्य दिनसम्म प्रतिदिन) -७ दिनपछि प्रतिदिन	१०००१- ५००१-	एक कार्यक्रममा एक जना संयोजकलाई कार्यक्रमको प्रतिवेदन बुझाएपछि र दुई जनासम्म सहयोगीलाई भत्ता दिन सकिनेछ।

८.	सहयोगी भत्ता (अधिकतम -७ कार्य दिनसम्म प्रतिदिन) -७ दिनपछि प्रतिदिन	५००।- २५०।-	संयोजक तालिम अवधिमा बिदा बसेमा भत्ता पाउने छैन र संयोजकको काम सहयोगीले गरे वापत संयोजकले पाउने भत्ता पाउने छैन।
९.	विविध (प्रमाण पत्र, पानी, सरसफाई, तुल आदिका लागि) -७ कार्य दिनसम्म प्रति कार्यक्रम -३० कार्य दिनसम्म प्रति कार्यक्रम -३० कार्य दिनभन्दा बढी प्रति कार्यक्रम	२,५००।- ४,०००।- ४,५००।-	
१०.	- प्रशिक्षार्थी आवास खर्च - दैनिक भ्रमण भत्ता नपाएको खण्डमा खाजा खाना खर्च उपलब्ध गराउने।	प्रचलित बजार दर अनुसारको भाडा दर	तालिम आयोजना हुने स्थलमा कुनै सरकारी वा गैर सरकारी निकायको छात्रावास भएमा त्यस्तो निकायले तोकेको दरमा छात्रावास प्रयोग गर्न सकिनेछ। तर अल्पकालीन तालिमका लागि होटल वा सोही प्रयोजनलाई घरभाडामा लिई खर्च लेख्न पाइने छैन।
११.	तालिम सुविधा (तालिम कक्ष तथा भाडामा लिनुपर्ने उपकरणको भाडा)	प्रचलित बजार दर अनुसार	
१२.	तालिम सामग्री (कच्चा पदार्थ, नमूना, इन्धन, पोकावन्दीका सामान, खरिद गर्नुपर्ने सानातिना औजार आदि)	प्रचलित बजार दर अनुसार	
१३.	वस्तुगत टेवा	आवश्यकताको विक्षेपण र बजार सर्भेक्षण समेतका आधारमा खरिद कानून अनुसार हुने	- यस प्रयोजनका लागि "वस्तुगत टेवा" भन्नाले तालिमका सहभागीलाई नव प्राप्त सीप उपयोग कार्यमा अभिप्रेरित गर्न सहायता स्वरूप प्रदान गरिने वस्तु सम्झनु पर्छ। जस्तै: बाखाको माउ, मौरीको घर, पशु स्वास्थ्य परीक्षण किटजस्ता चीजवस्तु, साधन वा उपकरण आदि। - स्वीकृत कार्यक्रममा वस्तुगत टेवा प्रदान गर्ने गरी प्रष्ट व्यवस्था नभएकोमा वस्तुगत टेवा दिन पाइने छैन।

१४.	स्थलगत प्राविधिक परामर्शदाताको दैनिक भत्ता र भ्रमण तथा आवास खर्च (क) नेपाल सरकारको कर्मचारी	नियमानुसार द्वितीय तहको	• नियमानुसार भन्नाले भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ अनुसार सम्झनु पर्छ। • द्वितीय तहको भन्नाले भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ मा उल्लिखित द्वितीय तहको सम्झनु पर्छ। • पुनर्अभ्यास कक्षामा एक स्थानमा जतिसुकै समूह भए पनि एक दिनको पारिश्रमिक दिइनेछ। समूहमा कम्तीमा तीनजना हुनु पर्दछ र एक दिनमा एक भन्दा बढी पुनर्अभ्यास कक्षाको पारिश्रमिक दिन पाइनेछैन। • प्रति तालिम जति पटक परामर्श गरिए पनि अधिकतम रु. ३,०००।- वा द्वितीय तहको दर अनुसार हने रकममा जुन कम हुन्छ सोमा नबढाई स्थलगत प्राविधिक परामर्श खर्च गर्न सकिनेछ।
१५.	प्रतिवेदकको पारिश्रमिक (क) पारिश्रमिक (तालिम, सम्मेलन, गोष्ठी र कार्यशाला) - एक दिनको कार्यक्रममा - एक दिनभन्दा बढीको कार्यक्रम भए अतिरिक्त थप	१,०००।- ५००।-	• प्रतिवेदकको पारिश्रमिक प्रतिवेदन बुझाएपछि मात्र दिनु पर्नेछ। प्रति कार्यक्रम रु. ३,०००।- भन्दा बढी हुनु हुँदैन। साथै, तालिम संयोजक र प्रतिवेदक एकै व्यक्ति भएमा अतिरिक्त पारिश्रमिक र खाजा/खाना खर्च दोहोरो सुविधा पाइने छैन।

क्र.सं.	प्रयोजन	दर रकम (रु.)	स्पष्टीकरण
१.	दैनिक खाने बस्ने खर्च वापत (प्रति ७ कार्य दिनसम्मको तालिम)	९००।-	सहभागीको आफ्नो घर वा साविकको बसोबास स्थलबाट तालिम स्थलमा दैनिक ओहोर दोहोर गर्न नभ्याइने भई आवासको व्यवस्था गर्नुपर्ने तालिमको हकमा हिमालमा- १० कि.मि., पहाडमा -१५ कि.मि. र तराईमा - २५ कि.मि.) भन्दा बढी दुरी हुनुपर्नेछ ।
२.	८ औं दिनदेखि दैनिक खाने बस्ने खर्च वापत थप २१ दिनसम्मका लागि	७००।-	
३.	२१ कार्य दिनभन्दा बढीको तालिम भए २२ औं दिनदेखि थप दिनको खाने बस्ने खर्च वापत प्रतिदिन	६००।-	
४.	कार्यक्रमको तर्फबाट छात्रावासको व्यवस्था भएकोमा दैनिक खाना खर्च	५००।-	

५.	छात्रावासको व्यवस्था भएकोमा १ महिना भन्दा बढी अवधिको भए खाना खर्च वापत मासिक	१२०००।-	■ तालिम अवधिका लागि सहभागी भत्ता पाएकोमा दैनिक भत्ता वा आवास खर्च पाउने छैन। ■ कार्यक्रममा सहभागी हुने व्यक्तिले अन्य निकायबाट दैनिक भ्रमण भत्ता पाउने भएमा सहभागी भत्ता पाउने छैन। ■ सात कार्य दिनसम्मको तालिम बिदाको दिनमा पनि लगातार सञ्चालन गर्नुपर्नेछ।
६.	कार्यक्रमको तर्फबाट खाजा तथा खानाको व्यवस्था भएको तर आवासको व्यवस्था नभएकोमा प्रति दिन	३००।-	

कार्यालयका भौतिक सुविधाहरूको स्वीकृत भाडा दर प्रदेश सरकार (मन्त्रीपरिषद्) को मिति २०७८/०३/२९ को निर्णय अनुसार (प्रदेश राजपत्र खण्ड ५, श्रावण १, २०७८ मा प्रकाशित) निम्न अनुसारको सेवा शुल्क (गैह्र कर राजस्व) लाग्ने छ ।

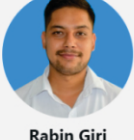
क्र.स.	विवरण	सरकारी निकाय	गैह्रसरकारी निकाय
१	तालिम हल (ठूलो) प्रति दिन	७५०/-	१५००/-
२	सभाकक्ष प्रति दिन	१५००/-	३०००/-
३	छात्रावास प्रति बेड प्रति दिन	१५०/-	१५०/-
४	छात्रावास (अटेज्ड) प्रति बेड प्रति दिन	२५०/-	२५०/-

४.२. विज्ञहरूको रोष्टर सम्बन्धी विवरण

कृषि तालिमलाई प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यले यस कार्यालयले आफ्नो वेबसाईट पेजमा विज्ञहरूको रोष्टर सम्बन्धी विवरण श्रृजना गरेको छ । यसले विभिन्न कृषि क्षेत्रका आवश्यकता र समस्याहरूलाई सम्बोधन गर्ने अवसर दिन्छ । जसमा तालिममा प्रशिक्षण दिन ईच्छुक सम्बन्धित विषयमा ज्ञान तथा योग्यता पुगेका व्यक्तिले अनलाईन फारम भरी स्वीकृतिको लागि पठाउन सक्नुहुन्छ । विभिन्न विषयसँग दक्षता हासिल गर्नुभएका व्यक्तिले आफुले दक्षता अनुसार वर्गीकृत विषयलाई लिएर रोष्टरमा दर्ता हुने प्रावधान रहेको छ । हालसम्म हामीमाझ विभिन्न विषयसँग सम्बन्धित पच्चिस जना प्रशिक्षक दर्ता हुनु भएको छ ।

कृषि तालिमहरूको प्रभावकारिता सुनिश्चित गर्नका लागि, प्रशिक्षकहरूको दक्षता र विशेषज्ञता महत्वपूर्ण छ । विज्ञहरूको रोष्टरमा योग्य र दक्ष प्रशिक्षकहरूलाई मात्र प्रशिक्षकको रूपमा समावेश गरिने हुँदा तालिम कार्यक्रमको गुणस्तरलाई उच्च राख्न मद्दत पुर्‍याउँछ, तालिमका सहभागीहरूलाई तालिमको गुणस्तर र विशेषज्ञतामा विश्वास गर्न मद्दत गर्छ साथै विभिन्न विषयहरूमा दक्षता भएका व्यक्तिहरूलाई रोष्टरमा समावेश गरिने हुँदा विविधता र विभिन्न खालका तालिम आयोजना गर्न मद्दत पुग्दछ ।

हाम्रा प्रशिक्षकहरू

 BINOD GHIMIRE सेवा समूह: एपी इको एण्ड मार्केटिंग पद: अधिकृतस्तर नवी ☎ 9857038297 ✉ binodghim@gmail.com ■ कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र खजुरा	 Dr Samid Ahamad सेवा समूह: बागबानी पद: सह-सचिव ☎ 9848023989 ✉ samid2025@gmail.com ■ कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय लुम्बिनी प्रदेश, खजुरा बाँके	 अनिल बाबु पोखरेल सेवा समूह: बागबानी पद: उप-प्राध्यापक ☎ 9847851726 ✉ anilbabu.pokhrel@mail.huji.ac.il ■ कृषि तथा वन विज्ञान विश्वविद्यालय, प्राकृतिक स्रोत व्यवस्थापन कलेज, खजुरा बाँके	 Rajendra Darai सेवा समूह: बाली विकास पद: सह-सचिव ☎ 9855058011 ✉ rajendra5042@yahoo.co.uk ■ Grain Legumes Research Program, Khajura
 Anil Khadka सेवा समूह: बाली विकास पद: अन्य ☎ 9844997591 ✉ anil.khadkak.koide@gmail.com ■ CEAPRED	 Rabin Giri सेवा समूह: एपी इको एण्ड मार्केटिंग पद: प्राविधिक अधिकृत ☎ 9847822931 ✉ rabinsgiri@gmail.com ■ कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय, लुम्बिनी प्रदेश, खजुरा, बाँके	 वशिष्ठ अचार्य सेवा समूह: बाली संरक्षण पद: प्राविधिक अधिकृत ☎ 9857821939 ✉ basisthacharya1@gmail.com ■ कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय, खजुरा, बाँके	 अनिश श्रेष्ठ सेवा समूह: कृषि प्रसार पद: अधिकृतस्तर सातौं ☎ 9848084474 ✉ anishshrestha474@gmail.com ■ कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र, खजुरा, बाँके

विवेक पन्त

सेवा समूह: कृषि प्रसार
पद: अधिकृतस्तर सातौं

☎ 9851158170

✉ bibekpanta7@gmail.com

☑ कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र

राम प्रकाश यादव

सेवा समूह: बागबानी
पद: अधिकृतस्तर सातौं

☎ 9845434557

✉ rpyadav557@gmail.com

☑ कृषि ज्ञान केन्द्र, बाँके

खडक बहादुर बस्नेत

सेवा समूह: कृषि प्रसार
पद: अधिकृतस्तर छैठौं

☎ 9841557033

✉ khadakbb123@gmail.com

☑ कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र खजुरा बाँके ।

अमरराज शर्मा घिमिरे

सेवा समूह: कृषि प्रसार
पद: अधिकृतस्तर दशौं

☎ 9858060443

✉ ghimireamar@gmail.com

☑ कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र

पदम प्रसाद पौडेल

सेवा समूह: कृषि इन्जिनियरिङ्ग
पद: अन्य

☎ 9867149840

✉ paudelpadamprasad@gmail.com

☑ अन्तराष्ट्रिय मकै र गहुँ सुधार केन्द्र (CIMMYT)

ज्ञान राज कडेल

सेवा समूह: एग्री इको एण्ड मार्केटिंग
पद: प्राध्यापक

☎ 9848046230

✉ knowledgeraj14@gmail.com

☑ श्री जनता नमुना माध्यमिक विद्यालय संतकुटी ३ खजुरा बाँके

उमा शंकर पौडेल

सेवा समूह: बाली संरक्षण
पद: अधिकृतस्तर आठौं

☎ 9841717918

✉ podelumashankar254@gmail.com

☑ बाली संरक्षण प्रयोगशाला, खजुरा, बाँके

सुमन बोहरा

सेवा समूह: बाली विकास
पद: अधिकृतस्तर सातौं

☎ 98477099644

✉ suman.bohara44@gmail.com

☑ कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय, लुम्बिनी प्रदेश, खजुरा, बाँके

रामबहादुर खड्का

सेवा समूह: बाली संरक्षण
पद: वैज्ञानिक

☎ 9851324166

✉ ramkhadka.narc@gmail.com

☑ कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय, खजुरा, बाँके

हरि प्रसाद शर्मा

सेवा समूह: बाली विकास
पद: प्राविधिक अधिकृत

☎ 9849099334

✉ harisharma.ag@gmail.com

☑ कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय, खजुरा, बाँके

प्रतिक्षा श्रेष्ठ

सेवा समूह: खाद्य पोषण तथा गुण नियन्त्रण
पद: अन्य

☎ 9867437864

✉ pratiksha.shrestha2001@gmail.com

☑ खाद्य पोषण तथा गुण नियन्त्रण कार्यालय, बाँके

रामचन्द्र भट्टराई

सेवा समूह: बाली विकास
पद: अधिकृतस्तर छैठौं

☎ 9858051269

✉ ramchandrabbhattarai4000@gmail.com

☑ बिउ बिजन प्रयोगशाला, खजुरा, बाँके

कमल राज गैरे

सेवा समूह: कृषि प्रसार
पद: उप-सचिव

☎ 9851172435

✉ kamalrajgaire@gmail.com

☑ Agriculture Information and Training Center

दिवश थापा

सेवा समूह: बागबानी
पद: अन्य

☎ 9848253867

✉ diwasthapa67@gmail.com

☑ अमृत एग्री ट्रेडर्स, नेपालगन्ज, बाँके

तेजप्रसाद शर्मा

सेवा समूह: बागबानी
पद: उप-प्राध्यापक

☎ 9847301990

✉ speed.sharma1989@gmail.com

☑ Saraswati Secodary School, Gadawa-3, Dang

शालिकराम गौतम

सेवा समूह: बाली विकास
पद: अधिकृतस्तर आठौं

☎ 9851229995

✉ gautamshalik2002@gmail.com

☑ कृषि खाद्य प्रविधि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय

रोशन सुवेदी

सेवा समूह: एग्री इको एण्ड मार्केटिंग
पद: सह-प्रबन्धक

☎ 9851168549

✉ subediroshan@gmail.com

☑ Rastriya Banijya Bank Ltd. Provincial Office Nepalgunj

अनुसूची-१

तालिम ब्रोसार (Brochure) तयार गर्दा समावेश हुनुपर्ने विवरणहरू

- परिचय (Introduction)
- प्रशिक्षार्थी (Participants)
- तालिमको उद्देश्य (Objective of the course)
- तालिमको अवधि (Training Duration)
- पाठ्यक्रम सूची (Course Contents)
- तालिम विधि (Training Methodology)
- प्रशिक्षण सहायक सामग्री (Teaching Aids)
- मुल्यांकन (Evaluation)
- प्रमाणिकरण (Certification)
- स्थान (Venue)
- तालिम प्रमुख (Training Chief)
- तालिम संयोजक (Training co-ordinator)
- सम्पर्क ठेगाना (Contact Address)

अनुसूची-२

आधारभूत सेवाकालिन तालिममा प्रशिक्षार्थीहरूको मुल्यांकन गर्ने आधारहरू

आधारभूत सेवाकालिन तालिममा प्रशिक्षार्थीहरूको मुल्यांकन निम्न बमोजिम गर्ने

क्र.स.	मुल्यांकनका आधारहरू	प्रतिशत (अंक भार)
१	Individual assignment	२०
२	Group Project Work	३०
३	Pre-Test and Post-Test	३०
४	Participation	१०
५	Attendance	१०
	Total	१००

श्रेणी खुलाउनु पर्दा मुल्यांकनको प्रतिशतको आधारमा निम्नानुसार गर्ने :

प्रथम श्रेणी	≥ ८०%
द्वितीय श्रेणी	७० %-७९ %
तृतीय श्रेणी	६० %-६९ %
अनुत्तीर्ण	< ६० %

नोट: तालिममा सबैभन्दा बढी अंक प्राप्त गर्ने ३ जना प्रशिक्षार्थीलाई प्रथम, द्वितीय र तृतीय स्थान खुलाई Certificate of Merit दिइनेछ

कर्मचारीहरुको लागि आधारभूत सेवाकालीन तालिममा मनोनयनका लागि भर्नुपर्ने व्यक्तिगत विवरण

आधारभूत सेवाकालिन तालिम मनोनयन फारम

१) कर्मचारीको वैयक्तिक विवरण

क) नाम थर:	ख) कर्मचारी संकेत नं. :
ग) जन्म मिति:	
घ) स्थायी ठेगाना:	
ड) मोबाइल नं.:	च) इमेल आइडी:
छ) उच्चतम शैक्षिक योग्यता:	

२) नोकरी विवरण:

क) सुरु नियुक्ति पद र मिति:		
ख) हालको पद:	ग) श्रेणी/तह:	घ) समुह:
ड) हालको पदमा नियुक्ति वा बढुवा मिति:		
च) कार्यरत कार्यालयको नाम ठेगाना:		
छ) कार्यरत कार्यालयको सम्पर्क नं. र इमेल आइडी:		
ज) कार्यरत कार्यालयमा हाजिरी मिति:		

३) प्रशिक्षण सम्बन्धि विवरण:

- क) हालको श्रेणी/तहमा हुँदा पहिले कुनै लामो अवधिको तालिम/प्रशिक्षण लिएको भए;
- तालिम/प्रशिक्षणको विषय/शिर्षक:
 - तालिम/प्रशिक्षणको अवधि:
 - तालिम/प्रशिक्षण दिने संस्था/मुलुक:

मनोनित कर्मचारीको

हस्ताक्षर:

मिति:

अनुसूची -४
कृषक तालिम आवेदन फारम
कृषक तालिम आवेदन फारम

१) वैयक्तिक विवरण

क) नाम थर:

ख) स्थायी ठेगाना :

जिल्ला:

उ.म.न.पा.:

वडा नं. :

ग) जन्म मिति:

घ) नागरिकता नं. :

ड) मोबाइल नं. :

च) इमेल आईडी (उपलब्ध भए) :

छ) उच्चतम शैक्षिक योग्यता:

२) व्यवसाय विवरण:

क) हालको प्रमुख कृषि व्यवसाय:

ख) कृषि व्यवसायको (क्षेत्रफल/पोका/घार):

(खाद्यान्न, फलफूल, तरकारी, मसला, बीउ भए क्षेत्रफल, च्याउ भए पोका, मौरी भए घर)

ग) हाल कृषि फार्म संचालन गरिरहेको भए सो को नाम, ठेगाना:

सामेल हुन चाहेको तालिमको विषय (एउटा विषय मात्र छनौट गर्नुहोला)

१. तरकारी खेती
२. मौरी पालन
३. च्याउ खेती
४. कागती खेती तथा बगैँचा व्यवस्थापन
५. पुष्प खेती
६. फलफूल खेती तथा बगैँचा व्यवस्थापन (बाली तोक्ने)
७. खाद्यान्न बाली खेती (बाली तोक्ने)
८. कृषि यन्त्र उपकरण संचालन तथा मर्मत
९. मसला बाली खेती
१०. बगर खेती

आवेदकको दस्तखत

तालिम प्रभावकारिता विश्लेषण फारम
तालिम प्रभावकारिता विश्लेषण फारम (कृषकस्तर)

तालिमको नाम: तालिम कार्यदिन:मिति:..... देखि.....सम्म आ.ब.

- सहभागीको नाम/थर:.....जिल्ला:.....स्थानीय तह:.....वडा नं:.....
- उमेर:.....वर्ष, लिङ्ग:महिला/पुरुष,जातजाती विवरण:ब्राह्मण/क्षेत्री/ आदिवासी जनजाती/दलित/अन्य
- शिक्षा:.....वर्ष,सम्बन्धित बाली/विषयमा शिक्षा: छु/छैन सम्बन्धित बालिबस्तुमा कार्य अनुभव:.....वर्ष
- फर्म दर्ता: भएको/नभएको,दर्ता भएको भए वर्ष.....लगानीको प्रकार: सामान्य/मध्यम/उच्च, शुरुको लगानी: रु.....लाख जम्मा क्षेत्रफल.....कठ्ठा सम्बन्धित तालिममा खेतीको क्षेत्रफल.....कठ्ठा
- फर्मको प्रकार: एकलबाली/मिश्रित बालीहरु/बाली र पशुपंछी मिश्रित,फर्मको बर्गिकरण: सामान्य जीविकोपार्जन/मध्यम व्यवसायीकरण/व्यवसायीकरण, फर्मको मुख्य उद्देश्य:उत्पादन मात्र/उत्पादन र संकलन/प्रशोधन/बजारीकरण/सबै
- उत्पादन अगावै खरिदकर्तासंग सम्पर्क : गर्ने गरेको/नगरेको, अनुमानित वार्षिक आम्दानी रु लाखमा:.....
- यस अघि तालिम: लिएको/नलिएको, सरकारी अनुदान: लिएको/नलिएको,कृषि प्राविधिक सेवाको पहुँच: राम्रो/ ठिकै/न्यून
- तपाईंले भोग्नु भएका मुख्य समस्याहरु:१.....२.....३.....
- तलका विषयहरुमा आफ्नो प्रतिक्रिया दिनुहोस । (१=न्यून अंक र ५=अधिक अंक)

विषय	विस्तृतिकरण	अंकभार				
		१	२	३	४	५
तालिम	समावेश भएका विषयबस्तुहरु					
	प्रशिक्षकहरुको क्षमता/प्रशिक्षण गुणस्तर					
	प्रयोग गरिएका अध्ययन सामग्रीहरुको गुणस्तर					
	जिज्ञासाहरुको समाधान					
	अपेक्षाहरुको पूर्ती					
	भ्रमणको उपयोगिता					
	व्यवहारिक कक्षाहरुको उपयोगिता					
व्यवस्थापन	समय व्यवस्थापन					
	खाजा तथा बास व्यवस्थापन					
	प्रशिक्षक व्यवस्थापन					
	समूह कार्य व्यवस्थापन					
	प्रिटेस्ट पोस्टटेस्ट क्षमता मापन तथा अतिरिक्त क्रियाकलाप व्यवस्थापन					
प्रभावकारिता	बालीबस्तु विशेष शिप तथा क्षमतामा विकास					
	बालीबस्तुको व्यवसायिकरणमा टेवा					
	प्रविधिहरुको अवलम्बनमा टेवा/प्रविधि हस्तान्तरणमा टेवा					
	क्षति न्यूनीकरण र आम्दानी बृद्धिमा टेवा					
	कृषि प्रसार क्षेत्रमा टेवा/ अन्य कृषकलाई प्रविधि प्रसार					
	कृषि क्षेत्रमा उत्प्रेरणा					
	विषयगत सरोकारवालाहरूसँग समन्वयमा टेवा					

- तालिमबाट प्राप्त सन्तुष्टी: अधिक/ ठिकै/ मध्यम/ सामान्य/न्यून
- तालिममा सिकेका विषय व्यवहारमा लागु गर्न सकिएला?सकिन्छ/सकिदैन/केही केही विषयहरु सकिन्छ/थप सहजीकरण आवश्यक पर्छ
- आगामी तालिमहरु संचालनमा तपाईंको सुझावहरु:

तालिम प्रभावकारिता मुल्यांकन फारम (कृषकस्तर)

तालिमको नाम:

तालिम कार्यदिन:

तालिम अवधि:

१. सहभागीको नाम/थर:.....जिल्ला:.....स्थानीय तह:.....बडा नं:.....

२. उमेर:.....वर्ष, लिङ्ग:महिला/पुरुष, जातजाती विवरण:ब्राह्मण/क्षेत्री/आदिवासी
जनजाती/दलित/अन्य

३. शिक्षा: वर्ष तरकारी खेति सम्बन्धि कार्य अनुभव :.....वर्ष

४. फर्म दर्ता: भएको/नभएको, दर्ता भएको भए वर्ष....., लगानीको प्रकार: सामान्य/मध्यम/उच्च, शुरुको लगानी: रु.....लाख
फर्मको मुख्य उद्देश्य: उत्पादन मात्र/उत्पादन र संकलन/प्रशोधन/बजारीकरण सबै

५. जम्मा क्षेत्रफल-..कठ्ठा तरकारी खेतीको क्षेत्रफल.....कठ्ठा तालिम अगाडि.....कठ्ठा तालिम पश्चात....कठ्ठा
मुख्य तरकारी

बर्षे १ २ ३

हिउँदै १ २ ३

बमौसमि तरकारी खेती (गरेको/नगरेको) गरेको भए क्षेत्रफल:.....कठ्ठा

बजारिकरण/तरकारी बेचबिखन अवस्था: बेच्ने गरेको/नगरेको गरेको भए बजार: स्थानिय/बाहिरी

बाहिरी बजारहरू १. २. ३. ४.

तरकारीबाट अनुमानित वार्षिक आमदानी रु. लाखमा.....उत्पादन अगावै खरिदकर्तासंग सम्पर्क:गर्ने गरेको/नगरेको,

रोजगारी विवरण प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष

तालिममा सिकेका विषयवस्तु व्यवहारमा कतिको लागु भए जस्तो १ २ ३ ४ ५ लाग्छ

तालिम पश्चात फर्ममा भएका सुधारहरू (५ अति उत्तम ४ उत्तम ३ राम्रो २ ठिकै १ सामान्य)

	१	२	३	४	५
ज्ञान सिप तथा क्षमतामा सुधार					
प्रविधि मैत्री कृषिको विकास					
नविनतम प्रविधि अवलम्बनमा विकास					
रोगकिरा नियन्त्रणमा सुधार					
उत्पादनमा बृद्धि					
उत्पादकत्वमा बृद्धि					
कृषि प्राविधिकसँगको समन्वय					
बजारिकरणका लागी समन्वय					

६. तालिममा सिकेका मुख्य विषयवस्तु

१

२

३

७. तालिम लिए पश्चात व्यवसायमा सुधार गरेका मुख्य विषय

१

२

३

८. हाल तरकारि व्यवसाय गर्दा भोग्नु परेका समस्याहरु

१

२

३

९. तालिमबाट प्राप्त सन्तुष्टी: अधिक/ ठिकै/ मध्यम/ सामान्य/ न्यून

१०. थप तालिम आवश्यकता: (भएको /नभएको)

११. आगामी तालिमहरु संचालनमा तपाईंको सुझावहरु:

अनुगमन तथा मूल्याङ्कन फाराम

(कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन परामर्श सहयोग तथा सिप विकास कार्यक्रम)

अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने कार्यालयको नाम:

कार्यालयको ठेगाना:

- १) व्यावसायिक योजनाको परामर्श सेवा दिने सम्बन्धित कर्मचारीको नाम:.....
- २) जिल्लास्तरमा स्थानीय तहगत बालीवस्तुगत उद्यमी तथा व्यवसायीहरूलाई आधारभूत जानकारीहरु प्रदान गर्ने क्रियाकलापहरु भए उल्लेख गर्ने।
- ३) जिल्लास्तरमा स्थानीय तहगत कृषि उद्यमी तथा व्यवसायीहरुको रुपमा आधारभूत जानकारी लिन खोज्ने कृषकहरुको विवरण तयार गरी अभिलेख राख्ने कार्य भएको भए उल्लेख गर्ने।
- ४) जिल्लास्तरमा स्थानीय तहगत सफल कृषि उद्यमी तथा व्यवसायीहरुको रोष्टर गर्ने क्रियाकलापहरु भए उल्लेख गर्ने।
- ५) कार्यालयको स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अन्तर्गत व्यावसायिक बालीवस्तुगत उत्पादन तथा प्रवर्द्धनमा अवलम्बन गरिएका क्रियाकलापहरु भएको भए उल्लेख गर्ने।
- ६) कार्यालयको स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अन्तर्गत व्यावसायिक बालीवस्तुगत उत्पादन तथा प्रवर्द्धनको विकास तथा विस्तारमा संलग्न भएका वा हुन चाहने व्यक्तिलाई व्यावसायिक योजना तर्जुमा गर्ने क्रियाकलापहरु भए उल्लेख गर्ने।
- ७) व्यावसायिक बालीवस्तुगत उत्पादन तथा प्रवर्द्धनको विकास तथा विस्तारमा व्यावसायिक योजना कार्यान्वयन गर्ने क्रियाकलापहरु भए उल्लेख गर्ने।
- ८) व्यावसायिक बालीवस्तुगत उत्पादन तथा प्रवर्द्धनको विकास तथा विस्तारमा कृषि उद्यमी तथा व्यवसायीहरूलाई आवश्यक श्रोत सामग्री तथा पूर्वाधार सुविधा प्राप्तिका लागि आवश्यक परामर्श सेवा मार्फत पहिचान गर्ने, गराउने क्रियाकलापहरु भए उल्लेख गर्ने।

९) कृषि उद्यमी तथा व्यवसायीहरूलाई आवश्यक श्रोत सामग्री तथा पूर्वाधार सुविधा प्राप्तिका लागि आवश्यक परामर्श सेवा मार्फत पहिचान गराइ सम्बन्धित निकायहरूबीच समन्वय र सहकार्य गर्ने, गराउने क्रियाकलापहरू भए उल्लेख गर्ने।

१०) विदेश फर्केका युवाले व्यावसायिक बालीवस्तुगत उत्पादन तथा प्रवर्द्धन गर्न चाहेमा उक्त व्यवसाय सञ्चालनमा आवश्यक परामर्श सेवा उपलब्ध गराई सजहिकरण गर्ने, गराउने क्रियाकलापहरू भए उल्लेख गर्ने।

११) कृषि व्यवसायीले उत्पादन गरेको कृषि उपजको बिक्री वितरणमा बाह्य तथा आन्तरिक बजार पहिचान रणनीति, मूल्य निर्धारण प्रकृया, बजार अनुसन्धान, बजार विश्लेषण तथा व्यवस्थापनमा परामर्श सहयोग गर्ने, गराउने क्रियाकलापहरू भए उल्लेख गर्ने।

१२) कृषि व्यवसायीले सञ्चालन गरेका कृषि व्यवसाय तथा उद्यमको अभिलेख व्यवस्थापनमा प्राविधिक परामर्श सहयोग गर्ने, गराउने क्रियाकलापहरू भए उल्लेख गर्ने।

१३) जिल्लास्थित कृषि हेर्ने कार्यालयले स्थानीय तहको कृषि विकास शाखालाई व्यावसायिक योजना कार्यान्वयन तथा शिप विकास सम्बन्धी कार्यको परामर्श तथा प्राविधिक सहयोगको आवश्यकता तथा उपलब्धता सम्बन्धी अवस्था र सो कार्यमा अनुगमन तथा निर्देशन दिने कार्य भए उल्लेख गर्ने।

१४. कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन परामर्श सहयोगमा कृषि प्राविधिक जनशक्ति विकास योजना:

क्र.सं.	कर्मचारी विवरण	दरवन्दी	रिक्त	आवश्यकता
१	अधिकृतस्तर प्राविधिक			
२	सहायक स्तर प्राविधिक			
३	करारमा प्राविधिक			
४	अन्य			

१५. चालू आ.व. को कृषि विकास कार्यक्रमको स्विकृत वजेट विनियोजन अवस्था:

क्र.सं.	स्वीकृत कार्यक्रम	रकम	खर्च	प्रतिशत	कैफियत
१	सिप विकास (तालिम) कार्यक्रम				
२	कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन परामर्श सहयोग कार्यक्रम				
३	कृषि व्यवसायमा वस्तुगत सहयोग कार्यक्रम				
४	कृषि व्यवसाय पूर्वाधार सहयोग कार्यक्रम				
५	कृषि प्रविधि प्रदर्शन कार्यक्रम				
६	नियमन कार्यक्रम				
७	अन्य कार्यक्रम				

१६. कार्यालय मार्फत कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन परामर्श सहयोग गर्ने, गराउने क्रियाकलापहरू भए उल्लेख गर्ने।
- १६.१ उत्पादन पूर्व परामर्श सेवा प्रवाह
- १६.२ उत्पादन व्यवस्थामा परामर्श सेवा प्रवाह.....
- १६.३ प्रशोधन व्यवस्थामा परामर्श सेवा प्रवाह
- १६.४ वजारिकरणमा परामर्श सेवा प्रवाह
- १६.५ समन्वय, सहकार्य तथा पृष्ठ पोषणमा परामर्श सेवा प्रवाह.....

१७. कृषि सामाग्री आपूर्ति अवस्था

क्र.सं.	विवरण	माग	आपूर्ति	आवश्यकता	कैफियत
१	खाद्यान्न वाली वीउ। वेर्ना				
२	रसायनिक मल				
३	जैविक मल				
४	रसायनिक विषादि				
५	औजार उपकरण				
६	अन्य				

१८. कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन तथा सिप विकासमा कृषि प्रसार, सूचना तथा संचार सम्बन्धी संकलन, विश्लेषण तथा प्रवाहका लागि गरिएका प्रयासहरू:

१९. कृषि क्षेत्रमा स्थानीय मानव संसाधन तथा जनशक्तिको अवस्थाबारे जानकारी:

- १९.१ स्थानीय एग्रीभेट संचालक विवरण
- १९.२ स्थानीय मल वितरक सहकारी विवरण
- १९.३ विशिष्टकृत प्राविधिक विज्ञको विवरण
- १९.४ कृषक सहजकर्ताको विवरण
- १९.५ विउ उत्पादकको विवरण
- १९.६ हरित स्वयम् सेवकको विवरण
- १९.७ वीउ वा वेर्ना उत्पादक वा वितरकको विवरण
- १९.८ कृषि प्रशोधन उद्योगको विवरण
- १९.९ मूल्य श्रृङ्खलाको तहगत विवरण

२०. बालीवस्तु विपेशको उत्पादन र उत्पादकत्वमा आएको परिवर्तन, बाली प्रणालीको गुणस्तर, नविनतम प्रविधि अवलम्बनबाट आएको जिपनयापनमा आएको परिवर्तन र यस्मा व्यवसायीको धारणा (भनाई, समस्या तथा सुझावहरू)

२१. व्यावसायिक योजना कार्यान्वयन तथा शिप विकास कार्यक्रम संचालन गर्दा गरिएका नविनतम प्रविधिको उपयोगको लागि गरिएका प्रयासहरू, असर तथा सुझाव

२२. स्थानीय तहको व्यावसायिक योजना कार्यान्वयन तथा शिप विकास कार्यक्रम संचालनमा समन्वय र सहकार्य
.....
.....
२३. कृषि व्यवसाय वा उद्यममा दोब्बर वा सो भन्दा बढि आम्दानी गर्ने, गराउने क्रियाकलापहरु भए उल्लेख गर्ने ।
.....
.....
२४. व्यावसायिक योजना कार्यान्वयन तथा शिप विकास कार्यक्रम संचालनमा आईपरेका समस्याहरु, समाधानका लागि गरिएका प्रयासहरु तथा विद्यमान कानूनी व्यवस्था तथा मापदण्ड निर्माण वा परिमार्जन गर्नु पर्ने भएमा सुझाव
.....
२५. कृषिको व्यवसायिक रुपान्तरणमा प्राविधिक र व्यावसायिक कृषकको प्रतिक्रिया (समस्या र सुझाव सहित)
.....
.....

सम्बन्धीत पदाधिकारीको सहि.....
नाम:
पद

अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने अधिकारीको सहि.....
नाम:
पद

आ.व २०८०।८१ मा संचालित तालिमको पाठ्यक्रम

उष्ण हावापानीका फलफूल खेति प्रविधि विषयक तालिम (सहायकस्तर चौथो/पाचौं)

तालिम अवधि: ६ दिन

जम्मा कक्षा संख्या: २४

सहभागी संख्या: २०-२५ जना

लक्षित सहभागी: (सहायकस्तर चौथो/पाचौं) कृषि प्राविधिक

तालिमको उद्देश्य: तालिम पश्चात सहभागीले

- उष्ण हावापानी फलफूल बालीको महत्व र खेती प्रविधिबारे जानकारी दिन सक्नेछन् ।
- फलफूलमा लाग्ने रोग/किरा पहिचान गरी व्यवस्थापन गर्न सक्नेछन् ।
- फलफूलका विरुवा प्रसारण गर्न सक्षम हुनेछन् ।

क्र.स.	विषयबस्तु	सहजीकरण पद्धति	
		सैद्धान्तिक	व्यवहारिक
१	नेपालमा फलफूल खेतीको परिचय, अवस्था, महत्व, सम्भावना र चुनौतीहरू तथा माग आपूर्तीको अवस्था	१	०
२	फलफूल खेतीमा खाधत्व तथा विरुवाबर्धकको आवश्यकता तथा व्यवस्थापन	१	०
३	केरा खेती प्रविधि एवम् सिफारिस जातहरू	१	०
४	आँप खेती प्रविधि एवम् सिफारिस जातहरू	१	०
५	लिचि खेती प्रविधि एवम् सिफारिस जातहरू	१	०
६	फलफूल खेतीमा नविनतम उपकरण तथा यान्त्रिकरण	१	०
७	फलफूल खेती भण्डारण तथा उत्पादनोपरान्त गतिविधिहरू	१	१
८	फलफूल विरुवा प्रसारणका लागि माउबोट/सायन छनौट तथा व्यवस्थापन	१	१
९	फलफूल बालीमा गरिने प्रसारण विधिहरू (ग्राफिटड,लेयरिड,कटिड आदि)	१	०
१०	फलफूल बालीमा गरिने प्रसारण विधिहरू (ग्राफिटड,लेयरिड,कटिड आदि) प्रयोगात्मक	०	१
११	उष्ण प्रदेशीय फलफूल (आँप,लिचि,केरा) बालीका प्रमुख रोग किरा र तिनको व्यवस्थापन	२	०
१२	फल भर्ने तथा फुट्ने समस्या व्यवस्थापन र फल टिपाई तथा ढुवानी	१	०
१३	बोर्डो मिश्रण तथा पेष्ट तयारी तथा प्रयोग	१	१
१४	अवलोकन भ्रमण समस्या पहिचान तथा सफल कृषि उधमीसँग अन्तरक्रिया	०	४
१५	Top working विधिको परिचय,महत्व, प्रक्रिया र प्रयोग	१	०
१६	टिस्सु कल्चर प्रविधिबाट विरुवा प्रसारण	१	०
१७	फलफूल बजार व्यवस्थापन	१	०

खाद्यान्न बीउ उत्पादन विषयक तालिम

तालिम अवधि: ६ दिन

जम्मा कक्षा संख्या: २४

सहभागी संख्या : २०-२५ जना

लक्षित सहभागी : (सहायकस्तर चौथो/पाचौँ) कृषि प्राविधिक

तालिमको उद्देश्य: तालिम पश्चात सहभागीले

- खाद्यान्न बीउ उत्पादन सम्बन्धी प्राविधिक ज्ञान हासिल गर्नेछन् ।
- बीउ उत्पादनमा गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धी व्यवस्था बारे व्याख्या गर्न सक्नेछन् ।
- बीउ उत्पादनोपान्त गतिविधिहरू, बीउ भण्डारण तथा सुरक्षाका उपायहरू अवलम्बन गर्न सक्नेछन् ।

क्र.स	विषयवस्तु	सहजिकरण पद्धति	
		सैदान्तिक	व्यावहारिक
१	बीउ उत्पादन परिचय, लुम्बिनी प्रदेशमा बीउ उत्पादनको अवस्था, महत्व, सम्भावना र चुनौतीहरू	१	०
२	बीउ विजन सम्बन्धि नीतिगत एवं कानुनी व्यवस्था	१	०
३	खाद्यान्न बीउमा खाद्यतत्व व्यवस्थापनको महत्व तथा तरिका	१	०
४	खाद्यान्न वालीका निषेधित भार तथा रोग किरा	१	०
५	Concept of Hybrid seed production	१	०
६	गहुँ बीउ उत्पादन प्रविधि	१	०
७	धानका लागि सामुदायिक नर्सरी व्यवस्थापन तथा बीउ उत्पादन	२	०
८	उन्नत मकै बीउ उत्पादन प्रविधि	१	०
९	हाइब्रिड मकै बीउ उत्पादन प्रविधि	१	०
१०	बिभिन्न वालीको निरीक्षण गर्ने तरिका, बीउ उत्पादनमा पृथकता दुरी, रगिंग गर्ने तरिका र समय	१	१
११	बीउ परिक्षण तथा नमुना संकलन विधि	१	०
१२	बीउ उत्पादनमा गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धि व्यवस्था (Seed audit, Truthful labeling, seed certification)	१	०
१३	बीउ माग तथा आपूर्ती व्यवस्थापन (DESES Software)	१	०
१४	बीउ व्यवसायी दर्ता तथा अनुगमन प्रक्रिया	१	०
१५	बीउ उत्पादनोपान्त गतिविधिहरू, बीउ भण्डारण तथा सुरक्षाका उपायहरू	१	०
१६	बीउ बजारीकरण तथा बीउ बजारको अवस्था	१	०
१७	बीउ मूल्यश्रृंखला विकास अवधारणा	१	०
१८	बीउ उत्पादनका लागि समुह, सहकारी परिचालन तथा क्षमता विकास	१	०
१९	अध्ययन अवलोकन भ्रमण	०	४

मकै बीउ उत्पादन प्रविधि विषयक तालिम

तालिम अवधि: ६ दिन

जम्मा कक्षा संख्या: २४

सहभागी संख्या : १५-२० जना

लक्षित सहभागी : अधिकृतस्तर (छैठौँ, सातौँ, आठौँ) कर्मचारी

तालिमको उद्देश्य: तालिम पश्चात सहभागीले

- खाद्यान्न बीउ उत्पादन सम्बन्धी प्राविधिक ज्ञान हासिल गर्नेछन् ।
- बीउ उत्पादनमा गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धी व्यवस्था बारे व्याख्या गर्न सक्नेछन् ।
- बीउ उत्पादनोपान्त गतिविधिहरू, बीउ भण्डारण तथा सुरक्षाका उपायहरू अवलम्बन गर्न सक्नेछन् ।

क्र.स	विषयवस्तु	सहजिकरण पद्धति	
		सैदान्तिक	व्यावहारिक
१	नेपालमा मकै वालीको अनुसन्धानात्मक विकास र आगामी कार्यदिशा	१	०
२	बीउ विजन सम्बन्धि नीतिगत एवं कानुनी व्यवस्था	१	०
३	हाइब्रिड मकै खेति प्रविधि	१	०
४	हाइब्रिड मकै बीउ उत्पादन प्रविधि	१	१
५	खुला सेचित (Open-Pollinated) मकैको बीउ उत्पादन तथा प्रमाणीकरण	१	०
६	मकैको हाइब्रिड तथा इनब्रिड जातको विकास तथा हालसम्म सिफारिस गरिएका जातको जानकारी एवं संरक्षण विधि	१	०
७	मकैमा जलवायु परिवर्तनको प्रभाव र अनुकूलन प्रविधि	१	०
८	मकैमा सिचाई, भारपात व्यवस्थापन तथा विषादीको सुरक्षित प्रयोग	१	०
९	मकै बीउमा हुनुपर्ने गुण र उमारशक्ति परिक्षण	१	०
१०	हाइब्रिड तथा इनब्रिड मकैमा खाद्यतत्व कमिको पहिचान तथा व्यवस्थापन (with recent updates)	१	०
११	Crop calendar of Maize and current updates on registered, recommended and denotified varieties	१	०
१२	मकैमा फौजी किरा (FAW) लगायत अन्य किराको पहिचान तथा व्यवस्थापन	१	०
१३	मकैको डाँठ कुहिने रोग लगायत अन्यको पहिचान तथा व्यवस्थापन	१	०
१४	मकैको बीउ उत्पादनमा यान्त्रिकरण	१	०
१५	बीउ व्यवसायी दर्ता तथा अनुगमन, बीउ अनुदान व्यवस्थापन पद्धति (DESES Software सहित)	१	०
१६	बीउ उत्पादनोपान्त गतिविधिहरू, बीउ भण्डारण तथा सुरक्षाका उपायहरू	१	०
१७	बीउ बजारीकरण तथा बीउ बजारको अवस्था, लाभ लागत विश्लेषण	१	०
१८	मकैमा मूल्यश्रृंखला विकास अवधारणा तथा विश्लेषण	१	०
१९	मकै बीउ उत्पादनका लागि समूह-सहकारी परिचालन तथा क्षमता विकास	१	०
१८	अध्ययन अवलोकन भ्रमण	०	४

अधिकृतस्तर Advanced Bee Keeping On Farm तालिम

तालिम अवधि: १५ दिन

जम्मा कक्षा संख्या: ६०

सहभागी संख्या: १५-२० जना

लक्षित सहभागी: अधिकृतस्तर (छैठौँ, सातौँ, आठौँ) कर्मचारी

तालिमको उद्देश्य: तालिम पश्चात सहभागीले

- आधुनिक मौरीपालन व्यवसायका आधारभूत सीपहरु अवलम्बन गर्न सक्नेछन् ।
- मह उत्पादन र बजारीकरणको व्यवस्थापनमा सहजिकरण गर्न सक्नेछन् ।
- मौरी र मौरी जन्य उपजको बारेमा व्याख्या गर्न सक्नेछन् ।
- कृत्रिम रानु मौरी उत्पादन प्रविधिबारे ज्ञान हासिल गर्नेछन् ।

क्र.स	विषयवस्तु	सहजीकरण पद्धति	
		सैदान्तिक	व्यावहारिक
१	मौरीपालनको परिचय महत्व अवसर र चुनौतीहरु	१	०
२	मौरिपालनमा नितिगत ब्यवस्था	१	०
३	नेपालमा पाइने मौरीका जातहरु, तिनको जातीय विशेषता र संरक्षण	१	०
४	मौरीको जीवनचक्र, वर्ग विभाजन तथा वर्ग अनुसार शारीरिक बनावट र कार्य विभाजन	१	०
५	मौरीपालनमा प्रयोग हुने घर तथा अन्य सामग्री/उपकरणहरुको प्रयोग	१	०
६	मौरी गोला निरीक्षण तथा गोला व्यवस्थापन	१	०
७	मौरी गोला निरीक्षण तथा गोला व्यवस्थापन	१	१
८	मौरीगोलामा हुने बार्षिक जिवनचर्या र समसामयिक गोला ब्यवस्थापन	१	०
९	मौरी गोलामा हुल निर्यास, मौरीमा गृहत्याग, हुल निर्यास र गृहत्यागमा भिन्नता	१	०
१०	मौरीका शत्रुजिव तथा सुलसुले/परजीवी व्यवस्थापन	०	०
११	परम्परागत घरबाट आधुनिक घरमा मौरी सार्ने तरिका	१	१
१२	वित्पाते मौरी, नियन्त्रण तथा तिनको व्यवस्थापन	१	१
१३	मौरी गोला संयोजन तथा विभाजन	१	२
१४	मौरीमा हुने लुट लडाई र रोकथाम	१	०
१५	मौरीको कृत्रिम आहार व्यवस्थापन	१	०
१६	मैन प्रशोधन तथा आधारचाका निर्माण	१	१
१७	गुणस्तर रानु उत्पादनमा आवश्यक पर्ने सामग्री तथा व्यवस्थापन	०	०
१८	रानु उत्पादनका लागि आमा गोला छनौट	०	१
१९	१ दिने लार्भा उत्पादन तथा छनौट विधि	१	१
२०	ग्राफिटिंग विधिबाट रानु उत्पादन	०	०
२१	रानु उत्पादनमा पोषण व्यवस्थापन	१	१
२२	उत्पादित रानुको व्यवस्थापन तथा वितरण	१	०
२३	मौरी र विषादी	१	०
२४	मौरीमा लाग्ने रोगहरु तथा तिनको व्यवस्थापन	१	०
२५	मौरी चरन र परागसेचनमा मौरीको भुमीका	१	१

२६	मौरीको फेरोमेन	१	०
२७	मौरी नाँच	१	०
२८	मौरीपालन व्यवसायको आर्थिक लाभ लागत विश्लेषण (लाभ लागत अनुमान)	२	१
२९	मौरीपालन उधमशिलता र संस्थागत विकास	०	०
३०	अध्ययन तथा अवलोकन भ्रमण	१	४
३१	तालिम आवश्यकता पहिचान	१	०
३२	तालिम बिधिहरु	१	०
३३	तालिम सहजीकरण सीप	१	०
३४	मौरीपालनको बजार र उत्पादन योजना	१	०
३५	मौरीपालनको खर्च र बित्तिय योजना	२	०
३६	मौरी बिमा अभिमुखीकरण	१	०
३७	मौरीको उपजहरु:मह उत्पादन,प्रशोधन भण्डारण बारे जानकारी	०	०
३८	बिगयगत प्रस्तुती (Practicum)	१	३
३९	मौरीमा कृत्रिम गर्भाधान परिचय महत्व फाईदा र सामाग्रीबारे जानकारी	१	०
४०	मौरीमा कृत्रिम गर्भाधान प्रत्रिका	१	०
४१	मौरी गोला स्थानान्तरण	१	०
४२	एपिथेरापी र यसको महत्वबारे जानकारी	२	१
४३	महको मुल्य श्रृंखला	२	०
४४	मौरीका अन्य मौरीजन्य उपजहरु बारे जानकारी	१	०

अधिकृतस्तर मौरी पालन विषयक तालिम

तालिम अवधि: ६ दिन

जम्मा कक्षा संख्या: २४

सहभागी संख्या: १५-२० जना

लक्षित सहभागी: अधिकृतस्तर (छैठौँ, सातौँ, आठौँ) कर्मचारी

तालिमको उद्देश्य: तालिम पश्चात सहभागीले

- आधुनिक मौरीपालन व्यवसायका आधारभूत सीपहरु अवलम्बन गर्न सक्नेछन् ।
- मौरीमा लाग्ने रोग र शत्रुजिवको व्यवस्थापनमा सहजीकरण गर्न सक्नेछन् ।
- मौरी र मौरी जन्य उपजको बारेमा व्याख्या गर्न सक्नेछन् ।

क्र.स	विषयवस्तु	सहजिकरण पद्धति	
		सैद्धान्तिक	व्यावहारिक
१	मौरीपालनको परिचय महत्व अवसर र चुनौतीहरु	१	०
२	मौरिपालनमा नितिगत ब्यवस्था	१	०
३	नेपालमा पाइने मौरीका जातहरु, तिनको जातीय विशेषता र संरक्षण	१	०
४	मौरीको जीवनचक्र, वर्ग विभाजन तथा वर्ग अनुसार शारीरिक बनावट र कार्य विभाजन	१	०
५	मौरी गोला निरीक्षण तथा गोला व्यवस्थापन	१	०
६	मौरी गोलामा हुल निर्यास, मौरीमा गृहत्याग, हुल निर्यास र गृहत्यागमा भिन्नता	१	१
७	मौरीका शत्रुजिव तथा सुलसुले/परजीवी व्यवस्थापन	१	०
८	मौरीमा लाग्ने रोगहरु र यसको व्यवस्थापन	१	०
९	परम्परागत घरबाट आधुनिक घरमा मौरी सार्ने तरिका तथा मौरी गोला स्थानतरण	०	१
१०	वित्पाते मौरी, नियन्त्रण तथा तिनको व्यवस्थापन	०	१
११	मौरी गोला संयोजन तथा विभाजन	१	१
१२	मौरीमा हुने लुट लडाई र रोकथाम	१	०
१३	मौरीको कृत्रिम आहार व्यवस्थापन/मैन प्रशोधन तथा आधारचाका निर्माण	१	०
१४	मौरीको उपजहरु:मह उत्पादन,प्रशोधन भण्डारण बारे जानकारी	१	०
१५	महको मुल्य श्रृंखला	१	०
१६	मौरीका अन्य मौरीजन्य उपजहरु बारे जानकारी	१	०
१७	कृतिम रानु मौरी उत्पादन प्रविधि/गुणस्तरिय आमा गोला छनौट	१	१
१८	अध्ययन तथा अवलोकन भ्रमण	०	४

मसला बाली खेति प्रविधि विषयक तालिम

तालिम अवधि: ६ दिन

जम्मा कक्षा संख्या: २४

सहभागी संख्या: २०-२५ जना

लक्षित सहभागी: (सहायकस्तर चौथो/पाचौं) कृषि प्राविधिक

तालिमको उद्देश्य : तालिम पश्चात सहभागीले

- मसला बालीको खेती अवस्था, महत्व, सम्भावना र चुनौतीबारे जानकारी प्राप्त गर्नेछन् ।
- मसला बालीको प्रशोधन, भण्डारण तथा बजारिकरण विषयमा ज्ञान हासिल गर्नेछन् ।
- मसलाबालीमा भएका नविनतम अनुसन्धानका गतिविधिबारे अवगत हुनेछन् ।

क्र.स.	विषयवस्तु	सहजीकरण पद्धति	
		सैद्धान्तिक	व्यावहारिक
१	मसला बालीको परिचय, महत्व तथा विशेषताहरू	१	०
२	लुम्बिनी प्रदेशमा मसला बाली खेतीको अवस्था, महत्व, सम्भावना र चुनौतीहरू	१	०
३	अनुसन्धानबाट प्राप्त मसलाबालीका अनुसन्धानात्मक उपलब्धिहरू	१	०
४	अदुवा बाली खेती प्रविधि	१	०
५	बेसार खेती प्रविधि	१	०
६	अदुवा तथा बेसार बालीको जातिय गुण तथा नया प्रविधिहरू	१	०
७	अदुवाको माउ वा ब्रुनो निकाल्ने प्रविधि	१	१
८	अदुवाको क्याण्डी बनाउने तरिका	०	१
९	मसला बालीको बजार अवस्था तथा आर्थिक विश्लेषण	१	०
१०	मसला बालीको मुल्य शृंखला	१	०
११	अदुवाको सुठो प्रशोधन प्रविधि तथा गुणस्तरीय सुठोमा हुनुपर्ने गुणहरू	१	०
१२	बेसार प्रशोधन तथा भण्डारण	१	०
१३	अदुवा प्रशोधन तथा भण्डारण	१	०
१४	धनिया बाली खेती प्रविधि	१	०
१५	खुर्सानी खेति प्रविधि	१	०
१६	अन्य महत्वपूर्ण मसला बालीको परिचय, सम्भावना र चुनौती (मेथि, जिरा, मरिच, अलैंची आदी)	१	०
१७	मसला बालीमा देखा पर्ने रोग/किरा र तीनको व्यवस्थापन	१	०
१८	मसला बालीमा उत्पादन उपरान्त गर्नु पर्ने गतिविधिहरू	१	१
१९	अवलोकन भ्रमण तथा सफल कृषि उद्यमीसंग अन्तरक्रिया	०	४

सार्वजनिक खरिद,लेखा व्यवस्थापन तथा सुशासन विषयक तालिम

तालिम अवधि: ६ दिन

जम्मा कक्षा संख्या: २४

सहभागी संख्या: १५-२० जना

लक्षित सहभागी: अधिकृतस्तर (छैठौँ, सातौँ, आठौँ) कर्मचारी

तालिमको उद्देश्य: तालिम पश्चात सहभागीले

- कुनै पनि कार्यक्रमको वस्तुपरक/यथार्थपरक लागत अनुमान तयार देखि पेशकी फर फारकमा विल विजन प्रतिवेदन लगायत श्रृंखलावद्ध आवश्यक कागजात व्यवस्थापन गर्न सक्नेछन् ।
- खरिदका विभिन्न प्रक्रिया र चरण सम्बन्धि प्रयोगात्मक सूचना प्राप्त गरी खरिदलाई प्रभावकारी मित्व्याप बनाउन सक्नेछन् ।
- सार्वजनिक निकायमा हुने खरिदका समकालिन मुद्दा र IT को प्रयोग बारे जानकारी प्राप्त गर्नेछन् ।

क्र.सं.	विषयवस्तु	सहजिकरण पद्धति	
		सैद्धान्तिक	व्यावहारिक
१	लागत अनुमानको परिभाषा,लागत अनुमान तयार गर्ने विधि	१	०
२	पेशकी दिदा र फछ्यौट गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु	१	०
३	उपभोक्ता समितिबाट काम गराउने विधि	१	०
४	अनुदानमा आधारित कार्यक्रमको लेखा व्यवस्थापन	१	०
५	सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापन	१	०
६	खरिद योजना व्यवस्थापन	१	०
७	खरिद योजना अभ्यास	०	१
८	खरिद विधि	१	०
९	खरिदका मुद्दाहरु	१	०
१०	खरिद चक्र	१	०
११	अन्य सेवा खरिद	१	०
१२	बोलपत्र कागजात तयारी/निर्माण	१	१
१३	बोलपत्र कागजात तयारी (मालसमान)	१	१
१४	बोलपत्र कार्यविधि	१	०
१५	लागत अनुमान, रेट एनलाईसिस, स्पेसिफिकेसन	१	०
१६	लागत अनुमान अभ्यास	०	१
१७	बोलपत्र मुल्यांकन, FAQ, करार व्यवस्थापन,भ-न्ए	१	०
१८	सुशासन सम्बन्धमा अनुदान प्रक्रियामा टिप्पणी तथा अन्य कागजात तयारी	१	०
१९	सुशासन कायम गर्ने सवालमा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको भूमिका	२	०
२०	सूचनाको हक सम्बन्धी व्यवस्था र स्वतःप्रकाशन	२	०

अधिकृतस्तर कर्मचारी क्षमता अभिवृद्धि तालिम

तालिम अवधि: ६ दिन

जम्मा कक्षा संख्या: २४

सहभागी संख्या : १५-२० जना

लक्षित सहभागी : अधिकृतस्तर (छैठौँ, सातौँ, आठौँ) कर्मचारी

तालिमको उद्देश्य : तालिम पश्चात सहभागीले

- आधारभूत प्रशासनिक सिप साथै कार्यालयमा जनसम्पर्क तथा अन्तर व्यक्ति सम्पर्कमा व्यवस्थापन र नेतृत्व विकासबारे जानकारी प्राप्त गर्नेछन् ।
- काम प्रतिको मनोभावनामा सकारात्मक परिवर्तन ल्याउनेछन् ।
- सार्वजनिक खरिद सम्बन्धी कानुनी व्यवस्थाबारे जानकारी प्राप्त गर्नेछन् ।

क्र.सं.	विषयवस्तु	सहजीकरण पद्धति	
		सैद्धान्तिक	व्यावहारिक
१	सार्वजनिक सम्पति व्यवस्थापन	१	०
२	सार्वजनिक खरिद सम्बन्धी कानुनी व्यवस्था र जानकारी	१	०
३	लेखापरिक्षण र वेरुजु	१	०
४	कृषि प्रसारको विकासक्रम र संघियतामा कृषि प्रसार	१	०
५	कृषि जन्य वस्तुको आयात निर्यातको प्रावधान/ अवस्था र सुधारका पक्षहरु	१	०
६	आधारभूत प्रशासनिक सीप र/ टिप्पणी लेखन र भुक्तानी प्रक्रिया/ निर्णय	१	०
७	सुशासन र सुचनाको हक	१	०
८	नेतृत्व विकास	१	०
९	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको भूमिका कार्य र अनुसन्धान आयोगमा पर्ने उजुरीहरुको प्रवृत्ति	२	०
१०	खाद्य प्रविधि गुणस्तर तथा स्वच्छतामा नेपाल सरकारको भूमिका, अवस्था र सुधारका पक्षहरु	१	०
११	संघिय प्रणालीमा कृषि अनुसन्धान र प्रसारको समन्वयका लागी भए गरिएका प्रयास र आगामी कार्यदिशा	१	०
१२	Stress management and blissful life (पथिक फाउन्डेशन)	०	४
१३	तनाव व्यवस्थापन स्व व्यवस्थापन र जीवन	०	४
१४	Logical framework approach	१	०
१५	Knowledge management	१	०
१६	Decision making and problem solving	१	०
१७	Presentation skill	१	०

कोशेवाली खेति प्रविधि तालिम

तालिम अवधि: ६ दिन

जम्मा कक्षा संख्या: २४

सहभागी संख्या : १५-२० जना

लक्षित सहभागी : अधिकृतस्तर (छैठौँ, सातौँ, आठौँ) कर्मचारी

तालिमको उद्देश्य: तालिम पश्चात सहभागीले

- कोशेवाली खेतिको महत्व, अवस्था र चुनौतिबारे व्याख्या गर्न सक्नेछन् ।
- कोशेवालीमा लाग्ने रोग/किरा व्यवस्थापन गर्न सक्नेछन् ।
- वीउ विजन गुणस्तर नियन्त्रण पद्धति तथा अभ्यास अवलम्बन गर्नेछन् ।

क्र.सं.	विषयवस्तु	सहजीकरण पद्धति	
		सैदान्तिक	व्यावहारिक
१	कोशेवाली खेतीको महत्व, अवस्था, चुनौती तथा सम्भावना	१	०
२	बीउ विजन सम्बन्धि कानुनी व्यवस्था	१	०
३	कोशेवाली वीउ बजार विकास अवधारण	१	०
४	मास उन्नत खेति प्रविधि	१	०
५	मसुर वाली उन्नत खेति प्रविधि	१	०
६	मुंग उन्नत खेति प्रविधि	१	०
७	रहर उन्नत खेति प्रविधि	१	०
८	बोडी खेति उन्नत प्रविधि	१	०
९	चना खेतिको उन्नत प्रविधि	१	०
१०	राजमा तथा अन्य दलहन वाली उन्नत खेति प्रविधि	१	०
११	दलहन मुल्य शृंखला विकास अवाधारणा	१	०
१२	दलहन वालीमा rhizobium र trichoderma को प्रयोग	१	०
१३	बीउ विजन गुणस्तर नियन्त्रण पद्धति तथा अभ्यास	१	०
१४	हिउदे कोशेवालीमा लाग्ने रोग तथा त्यसको व्यवस्थापन	२	०
१५	बर्षे/बसन्ते कोशेवालीमा लाग्ने रोग तथा त्यसको व्यवस्थापन	२	०
१६	भण्डारणमा लाग्ने रोग-किरा र त्यसको व्यवस्थापन	१	०
१७	Diagnosis of legumes disease and scoring technique	१	०
१८	माटो व्यवस्थापनमा कोशेवालीको असर	१	०
१९	अध्ययन तथा अवलोकन भ्रमण	०	४

केरा खेति प्रविधि तालिम

तालिम अवधि: ६ दिन

जम्मा कक्षा संख्या: २४

सहभागी संख्या : १५-२० जना

लक्षित सहभागी : अधिकृतस्तर (छैठौं, सातौं, आठौं) कर्मचारी

तालिमको उद्देश्य : तालिम पश्चात सहभागीले

- केरा खेतीको महत्व, सम्भावना र बजार अवस्थाबारे जानकारी प्राप्त गर्नेछन् ।
- केरा उत्पादन सम्बन्धी प्राविधिक तथा नविनतम ज्ञान हासिल गर्नेछन् ।
- केरा बालीको विविधिकरण बारे व्याख्या गर्न सक्नेछन् ।

क्र.स	विषयवस्तु	सहजीकरण पद्धति	
		सैद्धान्तिक	व्यावहारिक
१	केराको परिचय महत्व सम्भावना तथा माग आपूर्तिको अवस्था	१	०
२	केरा खेति प्रविधि (हावापानि, माटो, रोप्ने समय, जग्गा तयारी, जमिन छनौट, रेखाङ्कन आदि)	२	०
३	केराका विभिन्न जातहरू र तिनको विशेषता	१	१
४	केरा प्रसारणका विभिन्न तरिकाबारे जानकारी (tissue culture सहित) तथा नर्सरी व्यवस्थापन	१	१
५	केरा बालीमा लाग्ने रोग र तीनको व्यवस्थापन	१	०
६	केरा बालीमा लाग्ने किरा र तीनको व्यवस्थापन	१	०
७	केरा खेतीमा जमिन तयारी, रेखाङ्कन तथा खाडल तयारी, रोपण विधि तथा बगैचा व्यवस्थापन	१	१
८	केरा बगैचा व्यवस्थापन	१	०
१०	केरा मूल्य श्रृंखला अभिवृद्धि तथा बजार व्यवस्थापन	२	०
११	केरा खेतीमा विमा लेख तथा रिपोर्ट लेखनबारे जानकारी	१	०
१२	केरा खेतीमा अन्तरवाली व्यवस्थापन तथा माटोको गुणस्तर सुधार	१	०
१३	केरा खेतीमा एकिकृत खाद्यतत्व व्यवस्थापन/खाद्यतत्व कमिका लक्षण तथा व्यवस्थापन	१	१
१४	केरा बालीमा उत्पादनप्रान्त गरिने क्रियाकलाप बारे जानकारी तथा केरा उत्पादनको विविधिकरण	२	०
१५	अध्ययन अवलोकन भ्रमण	०	४

केरा खेति प्रविधि तालिम

तालिम अवधि: ६ दिन

जम्मा कक्षा संख्या: २४

सहभागी संख्या : २०-२५ जना

लक्षित सहभागी : सहायकस्तर (चौथो, पाँचौ) कृषि प्राविधिक

तालिमको उद्देश्य: तालिम पश्चात सहभागीले

- केरा खेतीको महत्व, सम्भावना र बजार अवस्थाबारे जानकारी प्राप्त गर्नेछन् ।
- केरा उत्पादन सम्बन्धी प्राविधिक तथा नविनतम ज्ञान हासिल गर्नेछन् ।
- केरा बालीको विविधिकरण बारे व्याख्या गर्न सक्नेछन् ।

क्र.सं.	विषयवस्तु	सहजीकरण पद्धति	
		सैदान्तिक	व्यावहारिक
१	केराको परिचय महत्व सम्भावना तथा माग आपूर्तिको अवस्था	१	०
२	केरा खेति प्रविधि (हावापानि, माटो, रोप्ने समय, जग्गा तयारी, जमिन छनौट, रेखाङ्कन आदि)	२	०
३	केराका विभिन्न जातहरू र तिनको विशेषता	१	१
४	केरा प्रसारणका विभिन्न तरिकाबारे जानकारी (tissue culture सहित) तथा नर्सरी व्यवस्थापन	१	१
५	केरा बालीमा लाग्ने रोग र तिनको व्यवस्थापन	१	०
६	केरा बालीमा लाग्ने किरा र तिनको व्यवस्थापन	१	०
७	केरा खेतिमा जमिन तयारी, रेखाङ्कन तथा खाडल तयारी, रोपण विधि तथा बगैचा व्यवस्थापन	१	१
८	केरा बगैचा व्यवस्थापन	१	०
१०	केरा मूल्य श्रृंखला अभिवृद्धि तथा बजार व्यवस्थापन	२	०
११	केरा खेतीमा विमा लेख तथा रिपोर्ट लेखनबारे जानकारी	१	०
१२	केरा खेतीमा अन्तरवाली व्यवस्थापन तथा माटोको गुणस्तर सुधार	१	०
१३	केरा खेतीमा एकिकृत खाद्यतत्व व्यवस्थापन/खाद्यतत्व कमिका लक्षण तथा व्यवस्थापन	१	१
१४	केरा बालीमा उत्पादनप्रान्त गरिने क्रियाकलाप बारे जानकारी तथा केरा उत्पादनको विविधिकरण	२	०
१५	अध्ययन अवलोकन भ्रमण	०	४

द्रष्टव्य:

- प्रशिक्षार्थीहरूको अपेक्षा अनुसार सत्रको १० प्रतिशत सम्म विषयवस्तुहरू परिवर्तन गर्न सकिनेछ ।
- सम्बन्धित विषयवस्तुहरूको व्यवहारिक कक्षाका लागी आवश्यक तालिम समग्रीहरू व्यवस्थापन गरी संचालन गर्नु पर्नेछ ।
- On-Farm तालिम संचालनका लागि विषयगत फर्म/केन्द्रमा संचालन गर्न सकिनेछ ।

बीउ आलु उत्पादन तथा बजारीकरण तालिम

तालिम अवधि: ६ दिन

जम्मा कक्षा संख्या: २४

सहभागी संख्या: २०-२५ जना

लक्षित सहभागी: कृषक

तालिमको उद्देश्य : तालिम पश्चात सहभागीले

- बीउ आलु उत्पादन विषयमा व्याख्या गर्न सक्नेछन् ।
- गुणस्तरिय बीउ आलु उत्पादन गर्न सक्नेछन् ।
- बीउ आलु भण्डारण र त्यसको बजारीकरण गर्न सक्षम हुनेछन् ।

क्र.सं.	विषयबस्तु	सहजीकरण पद्धति	
		सैद्धान्तिक	व्यवहारिक
१	आलु खेतीको परिचय, महत्व, विकास तथा कार्य गर्ने संघ सस्थाहरुबारे जानकारी	१	०
२	लुम्बिनी प्रदेशमा बीउ आलुबालीको अवस्था, संभावना र चुनौतीहरु	१	०
३	आलु बालीको जात तथा विशेषताहरु	१	०
४	बीउ आलुको लागि माटो तथा मल व्यवस्थापन	१	०
५	बीउ आलु खेती प्रविधि	१	१
६	टिस्युकल्चर प्रविधिबाट पि.वि.एस बीउ आलु उत्पादन सम्बन्धी जानकारी	१	०
७	बीउ आलु उत्पादन गुणस्तर मापदण्ड	१	०
८	बीउ आलुका सामान्य स्तरहरु र प्रमाणीकरण प्रक्रिया	१	०
९	आलुबालीमा लाग्ने प्रमुख किराहरु तथा तिनको व्यवस्थापन	१	०
१०	आलु बालीमा लाग्ने प्रमुख रोगहरु तथा तिनको व्यवस्थापन	१	०
११	बिउबिजन सम्बन्धी विद्यमान कानुनी व्यवस्था	१	०
१२	बीउ आलु उत्पादक समूह/संस्था परिचालन	१	०
१३	बीउ आलु भण्डारण प्रविधि	२	०
१४	बीउ आलु उत्पादनमा अपनाईएका नविनतम प्रविधि	०	१
१५	सफल उद्यमी व्यवसाय, समूह, सहकारी अवलोकन तथा अन्तरक्रिया	०	४
१६	बीउ आलु भण्डारणमा हुने क्षति, देखिने विकर्तीहरु तथा व्यवस्थापनका लागि उपायहरु	१	०
१७	आलु बालीमा बीमा प्रक्रिया तथा जोखिम व्यवस्थापन	१	०
१८	बीउ आलुको बजार विकास	१	०
१९	आलु बालीको आर्थिक विश्लेषण	१	०

हाइब्रिड मकै बीउ उत्पादन तालिम

तालिम अवधि: ६ दिन

जम्मा कक्षा संख्या: २४

सहभागी संख्या: २०-२५ जना

लक्षित सहभागी: कृषक

तालिमको उद्देश्य: तालिम पश्चात सहभागीले

- हाइब्रिड मकै बीउ उत्पादन प्रविधिबारे व्याख्या गर्न सक्नेछन् ।
- बीउ उत्पादनोपान्त गतिविधिहरू, बीउ भण्डारणका उपायबारे जानकारी हुनेछन् ।
- अमेरिकन फौजि किराको पहिचान तथा व्यवस्थापन गर्न सक्नेछन् ।

क्र.सं.	विषयवस्तु	सहजीकरण पद्धति	
		सैद्धान्तिक	व्यवहारिक
१	मकै बीउ उत्पादन परिचय, लुम्बिनी प्रदेशमा बीउ उत्पादनको अवस्था, महत्व, सम्भावना र चुनौतीहरू	१	०
२	बीउ बिजन सम्बन्धि नीतिगत एवं कानुनी व्यवस्था	१	०
३	मकै बालीका मुख्य सिफारिस जात र जातिय विशेषताबारे जानकारी	१	०
४	मकै बाली उत्पादनमा एकीकृत खाद्य तत्व व्यवस्थापन	१	०
५	उन्नत मकै बीउ उत्पादन खेती प्रविधि	१	०
६	मकै बालीका मुख्य रोग/किरा तथा व्यवस्थापनका विधिबारे जानकारी	१	०
७	मकै बीउ बजारीकरण तथा बीउ बजारको अवस्था	१	०
८	बीउ मूल्य शृंखला विकास अवधारणा	१	०
९	मकै खेतीमा प्रयोग हुने कृषि यन्त्र/उपकरण तथा नविनतम प्रविधिबारे जानकारी	१	०
१०	हाइब्रिड मकै बीउ उत्पादन प्रविधि (सैद्धान्तिक तथा व्यवहारिक कक्षा)	२	१
११	बीउ बिजन गुणस्तर नियन्त्रण पद्धतिबारे जानकारी	१	०
१२	बीउ बिजन व्यवसायको दर्ता नविकरण अनुगमन सम्बन्धी व्यवस्था	१	०
१३	बीउ बिजनको नमुना संकलन विधिबारे जानकारी	१	०
१४	बीउसँग सम्बन्धित प्रयोगशाला अवलोकन भ्रमण तथा प्रयोगशालामा गरिने क्रियाकलापबारे जानकारी	०	१
१५	सफल उद्यमी व्यवसाय, समूह, सहकारी अवलोकन तथा अन्तरक्रिया	०	४
१६	मकै बालीमा लाग्ने अमेरिकन फौजी किराबारे जानकारी तथा व्यवस्थापन	१	०
१७	मकै खेतीमा अन्तरबाली व्यवस्थापन तथा विधिहरू	१	०
१८	बीउ उत्पादनोपान्त गतिविधिहरू, बीउ भण्डारण तथा सुरक्षाका उपायहरू तथा प्रविधि	१	०
१९	मकै बालीमा बीमा प्रक्रिया तथा जोखिम व्यवस्थापन	१	०

व्यवसायिक लसुन/प्याज खेती प्रविधि तालिम

तालिम अवधि: ६ दिन

जम्मा कक्षा संख्या: २४

सहभागी संख्या: २०-२५ जना

लक्षित सहभागी: कृषक

तालिमको उद्देश्य : तालिम पश्चात सहभागीले

- लसुन/प्याज खेती गर्न आधारभूत सीपहरु अवलम्बन गर्न सक्नेछन् ।
- उत्पादनोपान्त गतिविधिहरु, भण्डारणका उपायबारे जानकारी हुनेछन् ।
- लसुन/प्याजमा लाग्ने रोग/किराको पहिचान तथा व्यवस्थापन गर्ने सीप सिक्नेछन् ।

क्र.स	विषयवस्तु	सहजीकरण पद्धति	
		सैद्धान्तिक	व्यवहारिक
१	लसुन/प्याज खेतीको परिचय, अवस्था, महत्व, सम्भावना र चुनौतीहरु	१	०
२	लसुनको उन्नत खेती प्रविधि (खेती गर्ने तरिका हावापानी, माटो, बाली लगाउने तरिका, मलखाद आदि)	२	०
३	विना खनजोत लसुन खेती प्रविधि/हालको प्रणालीमा सुधार गर्नुपर्ने प्रविधिहरु	१	०
४	लसुन बालीमा लाग्ने प्रमुख रोग/किराहरुको पहिचान तथा व्यवस्थापन तरिका	१	०
५	प्याजको नर्सरी राख्ने तरिका	१	१
६	माटो तथा मलखाद व्यवस्थापन तथा एकीकृत खाद्यतत्व व्यवस्थापन	१	०
७	मौसमी प्याज खेती प्रविधि (खेती गर्ने तरिका हावापानी, माटो, बाली लगाउने तरिका, मलखाद आदि)	२	०
८	बेमौसमी प्याज खेती बाली पात्रो तथा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु	१	०
९	प्याज बालीमा लाग्ने प्रमुख रोग तथा किराहरुको पहिचान तथा व्यवस्थापन तरिका	१	०
१०	लसुन तथा प्याजको व्यवसायिक उत्पादन योजना तथा बजार अवधारणा	१	०
११	लसुन तथा प्याजबालीमा उत्पादन उपरान्त क्रियाकलाप	१	१
१२	कोल्ड स्टोरेज तथा भण्डारण व्यवस्थापन गतिविधिहरु	१	०
१३	लसुन/प्याज खेति प्रविधि (प्रयोगात्मक अभ्यासहरु)	०	२
१४	लसुन/प्याज खेतीको लाभ लागत विश्लेषण	१	०
१५	लसुन/प्याजको मूल्य शृंखलाको अवधारणा	१	०
१६	सफल उधमी व्यवसाय,समूह,सहकारी अवलोकन तथा अन्तरक्रिया	०	४

व्यवसायिक कागती तथा सुन्तला खेती प्रविधि तालिम

तालिम अवधि: ६ दिन

जम्मा कक्षा संख्या: २४

सहभागी संख्या: २०-२५ जना

लक्षित सहभागी: कृषक

तालिमको उद्देश्य: तालिम पश्चात सहभागीले

- व्यवसायिक कागती तथा सुन्तला खेती प्रविधिबारे जानकारी प्राप्त गर्नेछन् ।
- बगैचा व्यवस्थापन तथा बिरुवा प्रसारण प्रविधि गर्न सक्षम हुनेछन् ।
- रोग किरा व्यवस्थापन गर्न सक्नेछन् ।

क्र.स	विषयवस्तु	सहजीकरण पद्धति	
		सैद्धान्तिक	व्यवहारिक
१	व्यवसायिक कागती तथा सुन्तला खेतीको परिचय महत्व तथा फाईदाहरु लुम्बिनी प्रदेशमा अवस्था सम्भावना, चुनौतीहरु र समाधानका उपायहरु	१	०
२	नेपालमा सिफारिस भएका कागती र सुन्तलाजातका जातहरु तिनको विशेषता	१	०
३	कागती तथा सुन्तला जातमा खाद्यतत्व तथा बिरुवाबर्धक हार्मोनको आवश्यकता र व्यवस्थापन	१	०
४	नेपालमा सिफारिस भएका कागती र सुन्तलाजातका गुणस्तरीय बेर्नाका गुण तथा बेर्ना छनौट	१	०
५	कागती तथा सुन्तलाको बगैचामा अन्तरबाली व्यवस्थापन	१	०
६	कागती तथा सुन्तला जात खेतीको रेखाडकन तथा खाडल व्यवस्थापन	०	१
७	बगैचामा बेर्ना रोप्ने उपयुक्त समय, तरिका र रोपाई पछिको व्यवस्थापन	१	१
८	कागती तथा सुन्तला जातको कलमी बेर्ना उत्पादन तथा नर्सरी व्यवस्थापन	१	१
९	कागती तथा सुन्तलामा व्याक्टोसेरा मिनाक्सको पहिचान तथा व्यवस्थापन	१	०
१०	कागती तथा सुन्तलाको बिरुवामा तालिम तथा काँटछाँट	१	१
११	वोर्ड मिश्रण तथा पेष्ट तयारी र प्रयोग	१	१
१२	कागती तथा सुन्तला खेतीको बगैचा व्यवस्थापन वार्षिक तालिका	१	०
१३	कागती तथा सुन्तलाजात फलफुल बालीमा बालीमा बीमा प्रक्रिया तथा जोखिम व्यवस्थापन	१	०
१४	कागती तथा सुन्तलाको खेतीमा रोगकिरा पहिचान तथा त्यसको व्यवस्थापन	१	१
१५	फल भर्ने तथा फुट्ने समस्या व्यवस्थापन र फल टिपाई तथा हुवानी	१	०
१६	उत्पादन उपरान्त गुणस्तरलाई प्रभाव पार्ने तत्वहरु	१	०
१७	कागती तथा सुन्तलाको लाभ लागत विश्लेषण तथा बजारीकरण	१	१
१८	कागती तथा सुन्तलाको लागि समुह सहकारी परिचालन र मुल्य शृङ्खला विकास	१	०

सिताके च्याउ उत्पादन प्रविधि तालिम

तालिम अवधि: ६ दिन

जम्मा कक्षा संख्या: २४

सहभागी संख्या : २०-२५ जना

लक्षित सहभागी : कृषक

तालिमको उद्देश्य: तालिम पश्चात सहभागीले

- सिताके च्याउ खेतिको महत्व र आर्थिक पक्षबारे व्याख्या गर्न सक्नेछन् ।
- सिताके च्याउ खेतिका लागी आवश्यक सामग्री छनौट गर्न सक्षम हुनेछन् ।
- उत्पादनोपान्त अवलम्बन गर्नु पर्ने गतिविधिबारे जानकारी प्राप्त गर्नेछन् ।

क्र.स	बिषयवस्तु	सहजीकरण पद्धति	
		सैद्धान्तिक	व्यवहारिक
१	च्याउ खेती प्रविधिको परिचय महत्व तथा फाईदाहरु	१	०
२	सिताके च्याउ खेतीको लुम्बिनी प्रदेशमा संभावना, चुनौतीहरु र समाधानका उपायहरु	१	०
३	च्याउको जीवनचक्र र सिताके च्याउ खेतीका प्रमुख चरणहरु	१	०
४	च्याउ बिउको सामान्य परिचय तथा बिउ छनौट गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु	१	०
५	सिताके च्याउ खेतीको लागि मुढाको छनौट, मुढा कटान, प्वाल पार्ने तरिका	०	२
६	सिताके च्याउ खेतीको लागि बिउ राख्ने तरिका र वेड लगको व्यवस्थापन	१	१
७	सफल उद्यमी व्यवसाय, समूह, सहकारी अवलोकन तथा अन्तरक्रिया	०	४
८	सिताके च्याउको टिपाई र त्यसपछिको व्यवस्थापन	१	१
९	सिताके च्याउबाट बन्ने विभिन्न परिकारहरु	१	०
१०	च्याउ खेती विकासमा अवलम्बन गर्नुपर्ने नितिहरु	१	०
११	सिताके च्याउमा लाग्ने विभिन्न रोग तथा किराहरु तिनको व्यवस्थापन	१	१
१२	सिताके च्याउको व्यागमा गरिने खेती प्रविधि	१	०
१३	कृषि बिमा बारे जानकारी	१	०
१४	सिताके च्याउको लाभ लागत विश्लेषण तथा बजारीकरण	१	१
१५	व्यवसायिक च्याउ उत्पादनका लागि समुह सहकारी परिचालन र च्याउ मुल्य शृंखला विकास	२	०

पुष्प खेती विषयक तालिम

तालिम अवधि: ६ दिन

जम्मा कक्षा संख्या: २४

सहभागी संख्या : २०-२५ जना

लक्षित सहभागी : कृषक

तालिमको उद्देश्य: तालिम पश्चात सहभागीले

- नेपालमा पुष्प खेतीको महत्व, सम्भावना चुनौति र अवसरबारे व्याख्या गर्न सक्नेछन् ।
- पुष्प खेतीको व्यवसायिक योजना र बाली पात्रो बनाउन सक्नेछन् ।
- उत्पादनोपान्त हुने नोकसानीबारे ज्ञान हासिल गरी व्यवस्थापन गर्न सक्नेछन् ।

क्र.सं.	विषयबस्तु	सहजिकरण पद्धति	
		सैद्धान्तिक	व्यवहारिक
१	नेपालमा पुष्प खेतीको परिचय, महत्व, सम्भावना तथा चुनौतीहरू	१	०
२	लुम्बिनी प्रदेशमा व्यवसायिक पुष्पको उत्पादनका लागि उपयुक्त स्थान हावापानी र सम्भावनाहरू	१	०
३	पुष्प विरुवा उत्पादनका लागि माटो तथा मलखाद खाद्यतत्व व्यवस्थापन (सयपत्री, गुलाफ र गोदावरी)	१	०
४	चाडपर्व लक्षित पुष्प उत्पादन योजना र तिनको बाली पात्रो	१	१
५	व्यवसायिक सयपत्री फुलको महत्व, बजार, सम्भावना र चुनौतीहरू	१	०
६	गोदावरी फुलको खेती प्रविधि	१	०
७	पुष्प नर्सरीको परिचय नर्सरीको रेखाङ्कन संरचना तथा आवश्यक सामग्रीहरू	१	१
८	पुष्प विरुवा प्रसारण विधि तथा व्यवस्थापन (सयपत्री, गुलाफ र गोदावरी)	१	१
९	गुलाब फुल खेती प्रविधि	१	०
१०	माटोको मिश्रण बनाउने विधि	१	१
११	व्यवसायिक सयपत्री फुल खेती प्रविधि	१	०
१२	Topiary बनाउने तरिका	०	१
१३	व्यवसायिक पुष्प उत्पादनोपान्त Post harvest life बढाउन गरिने प्रविधिहरू	१	१
१४	व्यवसाय पुष्प उत्पादनको लाभ लागत बजारको माग तथा मुल्य श्रृंखला	१	१
१५	अवलोकन भ्रमण तथा सफल कृषि उद्यमीसँग अन्तरक्रिया	०	४

व्यवसायिक मौरीपालन प्रविधि विषयक तालिम

तालिम अवधि: ६ दिन

सहभागी संख्या: २०-२५ जना

जम्मा कक्षा संख्या: २४

लक्षित सहभागी: कृषक

तालिमको उद्देश्य: तालिम पश्चात सहभागीले

- मौरीपालन व्यवसायका आधारभूत सीपहरू अवलम्बन गर्न सक्नेछन् ।
- मौरी र मौरी जन्य उपजहरूको बारेमा व्याख्या गर्न सक्नेछन् ।
- मह उत्पादन र बजारीकरणको व्यवस्थापनमा सहजीकरण गर्न सक्नेछन् ।

क्र.सं.	विषयवस्तु	सहजीकरण पद्धति	
		सैद्धान्तिक	व्यावहारिक
१	नेपालमा मौरीपालनको परिचय, अवस्था, महत्व, सम्भावना र चुनौतीहरू	१	०
२	नेपालमा पाइने मौरीका जातहरू र जातीय विशेषता एवम तिनको संरक्षण	१	०
३	मौरीको शारीरिक बनावट जीवनचक्र, वर्ग विभाजन तथा पहिचान	१	०
४	मौरीपालनमा प्रयोग हुने घर तथा अन्य सामग्री	०	१
५	मौरी गोला व्यवस्थापन	१	०
६	मौरी गृह त्याग र हुल निर्यास परिचय तथा नियन्त्रण	१	०
७	मौरीगोला विभाजन तथा संयोजन	१	१
८	परम्परागत घरबाट आधुनिक घरमा स्थानान्तरण तथा मौरी गोला स्थानान्तरण	१	१
९	मौरीगोला निरीक्षण तथा चरन व्यवस्थापन	१	१
१०	मौरीको कृत्रिम आहारा व्यवस्थापन	१	१
११	मैन प्रशोधन तथा आधारचाका निर्माण	०	१
१२	मौरीपालनका असल अभ्यासहरू/बार्षिक कार्यतालिका तथा व्यवस्थापन	१	०
१३	मौरीपालन व्यवसायको आर्थिक विश्लेषण	१	०
१४	महको मुल्य श्रृंखला	१	०
१५	मौरी जन्य उपजबारे जानकारी	१	०
१६	रानु, रानुकोष उत्पादन तथा व्यवस्थापन	१	१
१७	अवलोकन भ्रमण तथा सफल कृषि उद्यमीसंग अन्तरक्रिया	०	४

तरकारी बीउ उत्पादन तथा बजारीकरण तालिम

तालिम अवधि: ६ दिन

जम्मा कक्षा संख्या: २४

सहभागी संख्या: २०-२५ जना

लक्षित सहभागी: कृषक

तालिमको उद्देश्य: तालिम पश्चात सहभागीले

- विभिन्न तरकारी बालीको बीउ उत्पादन प्रविधिका आधारभूत सिद्धान्तबारे जानकारी प्राप्त गर्नेछन् ।
- मौसमी तथा बेमौसमी तरकारी खेतीको बालीपात्रो बनाई खेती प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्नेछन् ।
- बीउ उत्पादनमा गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धी व्यवस्थापन गर्न सक्नेछन् ।

क्र.सं.	विषयवस्तु	सहजीकरण पद्धति	
		सैद्धान्तिक	व्यवहारिक
१	बीउ उत्पादनको परिचय साथै लुम्बिनी प्रदेशमा बीउ उत्पादनको अवस्था, महत्व, सम्भावना र चुनौतीहरु	१	०
२	बीउ बजारिकरण तथा बीउ बजारको अवस्था	१	०
३	बीउ मूल्यश्रृंखला अवधारणा	१	०
४	बीउ उत्पादनका लागि समुह, सहकारी परिचालन तथा क्षमता विकास	१	०
५	काउली बाली समूह, प्याज, मूलामा	१	१
६	बीउ उत्पादनका आधारभूत सिद्धान्तहरुबारे जानकारी	२	०
७	प्याज बालीको खेती तथा बिउ उत्पादन प्रविधि	२	०
८	काउली बालीको खेती तथा बिउ उत्पादन प्रविधि	१	१
९	काउली बाली समूह, प्याज, मूलामा लाग्ने प्रमुख रोग र किराको पहिचान तथा व्यवस्थापन	२	०
१०	मूला, काँक्रो बालीको खेती तथा बीउ उत्पादन प्रविधि	१	०
११	मौसमी तथा बेमौसमी तरकारी उत्पादन बाली पात्रो	१	०
१२	तरकारी बीउ उत्पादनमा उपयोगी नविनतम प्रविधिहरु	१	०
१३	विभिन्न बालीको निरीक्षण गर्ने तरिका, बीउ उत्पादनमा पृथकता दुरी रगिङ तरिका तथा समय	१	०
१४	बीउ उत्पादनोपान्त तथा बीउ भण्डारण	१	०
१५	बीउ उत्पादनमा गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धी व्यवस्था	१	०
१६	बीउ उत्पादनमा खाद्यतत्व व्यवस्थापन तथा कम्पोष्ट तयारी	०	४

ट्रष्टव्यः

- प्रशिक्षार्थीहरुको अपेक्षा अनुसार सत्रको १० प्रतिशत सम्म विषयवस्तुहरु परिवर्तन गर्न सकिनेछ ।
- सम्बन्धित विषयवस्तुहरुको व्यवहारिक कक्षाका लागि आवश्यक तालिम समग्रीहरु व्यवस्थापन गरी संचालन गर्नु पर्नेछ ।
- On-Farm तालिम संचालनका लागि विषयगत फर्म/केन्द्रमा संचालन गर्न सकिनेछ ।